

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER, BRUKS

5. Oacceptabelt beteende

	Regelbok sida
Olämpligt uppträdande av hund.....	1/02 6
Särskild rapporteringsskyldighet för domare och funktionärer.....	1/02 6

2. Rätt att anordna prov mm

	Regelbok sida
DM vid officiella prov.....	8/91 10
Försumliga arrangörer.....	1/98 10
	1/02 10
Distriktens tävlingssektors roll.....	8/03 10
Huvudmomentet bristfälligt utformat.....	8/03 10
Ansökan om att anordna bruksprov.....	8/06 10

3. Ansökan och kungörande av prov och tävlingar

c) Dubblerad och delad tävling

	Regelbok sida
Hunds deltagande.....	7/96 11

e) Ändringar i tävlingsprogrammet

	Regelbok sida
Ändring av tävlingsdag etc.....	3/93 11
	2/99 11
	1/02 11

6. Villkor för deltagande

	Regelbok sida
Krav på registrering.....	7/01 12
	1/02 12
Krav på MH.....	7/01 13
	2/03 13
Krav på och ansökan om licens vid skyddsprov.....	7/01 13
	1/02 13
	8/03 13
Representation förare-hund vid bruksprov.....	8/06 12

Grupptillhörighet vid skyddsprov..... [8/06](#) 13

7. Hinder för deltagande

Dispenser..... **Regelbok sida**
[4/97](#)
[1/02](#)

8. Anmälan och avgifter

Återbud från tävlande av olika skäl..... **Regelbok sida** [5/92](#) 14
PM till de tävlande och återbetalningar..... [5/92](#) 14
[5/92](#) 14
Byte av anmäld hund eller förare..... [3/93](#) 14
Handläggning av SM-anmälan..... [1/98](#) 15
Hur skall anmälan ske..... [7/01](#) 14
[2/03](#) 14
Administrativ avgift..... [4/00](#) 14
[7/01](#) 14
Efteranmälan..... [7/01](#) 14
Förare uteblir från prov utan att meddela arrangören..... [8/03](#) 14
Borttappad anmälan..... [1/16](#) 14
Uppgift om domare..... [1/16](#) 14

9. Protest och besvär

Tekniskt fel av ex vis
Tävlingsledaren..... **Regelbok sida** [1/02](#) 14
Domarens roll..... [1/02](#) 14

11. Maximering av antalet deltagare

DM vid officiella prov..... **Regelbok sida** [8/91](#) 15
Handläggning av SM-anmälan..... [1/98](#) 14,15
Hantering av utländska deltagare..... [2/03](#) 19
Uttagning och hantering av reserver..... [8/06](#) 15,16

12. Kontroller

Regelbok sida

ID-märkning och vaccination..... [8/06](#) 5,16

13. Lottning om startordning

	Regelbok sida
Löpande lottning vid närvaroanmälan.....	8/98 16
Tävlande kommer för sent eller uteblir.....	8/03 16
Spårhundar.....	8/03 16
Lottning till olika grupper.....	8/06 16

14. Bedömning – allmänt

a) Kommandon och tecken

	Regelbok sida
Användande av avvikande kommandoord.....	4/97 17
Tävlingsledarens ordval till föraren.....	4/97 17
	2/03 17

c) Kommandon och tecken

	Regelbok sida
Dubbelkommando - Upprepat kommando.....	2/03 17

d) Motivering av betyg

	Regelbok sida
Motivering av betyg.....	8/06 17

15. Uppläggnig – allmänt

a) Likvärdig prövning

	Regelbok sida
Faktorer som arrangören kan påverka.....	1/92 17

b) Tekniskt fel

	Regelbok sida
Åtgärder vid tekniskt fel.....	1/02 17

18. Avstängning av hund

Regelbok sida

Domares ansvar och skyldighet.....	5/01	18
Olämpligt uppträdande av hund.....	7/01	18

20. Internationella tävlingar

	Regelbok sida
Kvotering och reservering av platser.....	2/03 19
Tilldelning av CACIT kontra provgrupp.....	8/06 20

21. Förarens skyldigheter

	Regelbok sida
Löpande regeltolkningar.....	8/96
Föraren efterlever ej tävlingsledarens order.....	4/00 20
	2/03 20
Olämpligt uppträdande från föraren.....	5/01 20
Förarens uppträdande mot hunden mellan momenten.....	2/03 20
Föraren uteblir från prov utan att meddela arrangören.....	8/03 20
Tjänstetecknets användande.....	5/07 20
Extra utrustning.....	1/16 20

22. Hunds framförande

a) Hunden ska ha samma förare i samtliga moment

	Regelbok sida
Dispenser.....	4/97 20
	1/02 20
	1/16 20

e) Hjälpt av utomstående

	Regelbok sida
Eggande av hunden på olika sätt mellan momenten.....	2/03 20

g) Godis och andra hjälpmedel

	Regelbok sida
Godis och andra hjälpmedel.....	7/95 21
	2/03 21
Extra utrustning.....	1/16 21

23. Rasförteckning med hinderhöjder och apportvikter

	Regelbok sida
Apportvikter och hinderhöjder.....	8/98 21,22,23,24,25

FUNKTIONÄRER, BRUKS

25. Domare

	Regelbok sida
Avauktorisering p g a olämplighet.....	7/96 26
Olämpligt uppträdande.....	8/03 26

27. Tävlingsledare

	Regelbok sida
Avauktorisering p g a olämplighet.....	7/96 27
Auktorisering av B-tävlingsledare.....	5/01 27

28. Tävlingssekreterare

	Regelbok sida
Sekreterarens ansvar och ställning.....	8/91 27
Avauktorisering p g a olämplighet.....	7/96 27
Sekreteraren och resultatlistorna.....	8/98 27
	2/99 27

29. Övriga funktionärer

	Regelbok sida
Avauktorisering av skyddsfigurant pga olämplighet.....	7/96 27,28
Skyddsfigurants tjänstgöring för bibehållen auktorisation.....	8/06 28

30. Kallande av funktionärer

	Regelbok sida
Uttagning av domare till SM.....	4/00 28
Kallande av domare till bruksprov.....	8/06 28

LYDNADSMOMENT, BRUKS

Bedömning:

Allmänt

	Regelbok sida
Förarens förflyttning.....	8/93
Godis och andra hjälpmedel.....	7/95 21
Tempo och precision.....	8/98
Åtgärd vid tekniskt fel.....	1/02
Momentets slut.....	2/03 29–43
Definition av tjuvstart.....	8/93 29

Linförighet

	Regelbok sida
Kopplets hållande.....	4/95 29,33
Begränsad rörlighet hos föraren.....	1/02 29,33

Fritt följ

	Regelbok sida
Begränsad rörlighet hos föraren.....	1/02 36,40
Genomgående samma fel under momentet.....	2/03 36,40
Hundens frontriktning vid stegförflyttningar.....	2/03 40

Inkallning

	Regelbok sida
Hunden intar felaktig ställning under inkallningen.....	8/93 31,34,36,40

Framåtsändande

	Regelbok sida
Hundens avvikelse i sida och hastighet ut och in.....	2/03 36,37,41
Föraren anpassar sig efter hundens hastighet.....	2/03 36,37,41
Hundens tempo ut till position.....	8/98 36,37,41
	8/03 36,37,41

Krypande

	Regelbok sida
Hundens teknik vid krypande.....	2/03 34,37,41

Skall

	Regelbok sida
Kommando efter det momentet börjat.....	2/03 37,38,41
Tempo och avbrott i skallet.....	2/03 37,38,41

Apportering

	Regelbok sida
Hundens behandling av apporten.....	8/03 31,34,38,42

Hopp över hinder

	Regelbok sida
Vägran vid sättande	4/95 31,32,35,38,42
Hundens och förarens uppträdande före hoppet.....	7/96 31,32,35,38,42
	2/03 31,32,35,38,42
	8/03 31,32,35,38,42
Hunden tillåts ”provhoppa” av föraren.....	4/00 31,32,35,38,42
Hundens vidrörande av hindret.....	2/03 31,32,35,38,42
	8/03 31,32,35,38,42
Hindrets placering.....	8/06 31,32,35,38,42

Platsliggande, Platsliggande med skott

	Regelbok sida
Hund kryper, sätter sig eller ställer sig.....	8/93 32,35,39,43
	2/03 32,35,39,43
Hund provoceras eller påverkas av annan hund.....	8/93 32,35,39,43
Sittande hund påverkas av föraren att lägga sig.....	8/93 32,35,39,43
Hund vållar tekniskt fel och omläggning.....	8/93 32,35,39,43
Olämpligt uppträdande av hund.....	5/01 6,18,32,35,39,43
	7/01 6,18,32,35,39,43

Uppläggnig:

Allmänt

	Regelbok sida
Tävlingsledarens ordval vid momentens början.....	2/03 29
Sent agerande av föraren efter tävlingsled kommando.....	2/03 29

Linförighet/Fritt följ

	Regelbok sida
Tävlingsledarens ordval till föraren.....	2/03 29,33,36,40 8/03 29,33,36,40

Apportering

	Regelbok sida
Förarens rätt att välja föremål	8/98 31,34,38,42,89-93
Utplacering av tungt föremål	5/01 38,42

Skall

	Regelbok sida
Tävlingsledarens ordval till föraren.....	2/03 37,38,42

Hopp över hinder

	Regelbok sida
Förarens agerande före hoppet.....	7/96 31,32,35,38,42 2/03 31,32,35,38,42
Hinderhöjder.....	8/98 31,32,35,38,42

BUDFÖRING

Bedömning:

	Regelbok sida
Förarens förflyttning.....	8/93 49,44,67,77,83
Användande av tjänstetecken.....	5/07 49,44,67,77,83
Förarens uppträdande.....	2/14 49, 44

Uppläggnig:

UPPLETANDE AV FÖREMÅL

Bedömning:

	Regelbok sida
Förare kommenderar hunden vid apporteringen.....	4/95 53,58,69,71,78,79,84,85,17
Godis och andra hjälpmedel.....	7/95 53,58,69,71,78,79,84,85,21
Påverkan av hunden under eller efter apporteringen.....	8/98 53,58,69,71,78,79,84,85
Hunden apporterar ett extra av TL tappat föremål.....	1/02 53,58,69,71,78,79,84,85
Åtgärder vid tekniskt fel.....	1/02 53,58,69,71,78,79,84,85
Dirigering och systematik i hundens arbete.....	2/03 53,58,69,71,78,79,84,85
Hunden byter föremål eller apporterar två föremål.....	2/03 53,58,69,71,78,79,84,85
Hunden tuggar eller byter grepp på föremålet.....	2/03 53,58,69,71,78,79,84,85
Avlämnande av sista föremålet.....	1/16 53,58,69,71,78,79,84,85

Uppläggnig:

	Regelbok sida
Områdets utformning.....	7/01 53,58,69,71,78,79,84,85

SKYDDSHUNDSGRUPPEN

Bedömning:

Angrepp

	Regelbok sida
Angrepp på annat ställe än i skyddsärm.....	3/96 47
Skyddsärmens beskaffenhet.....	3/96

Uppträdande vid bevakning

	Regelbok sida
Bevakningsavståndets inverkan på betyget.....	2/03 47
	8/03 47

Munkorgen

	Regelbok sida
Munkorgens beskaffenhet.....	1/92 48

Spårning

Påsläpp på spåret.....	Regelbok sida 8/06 49,50,54,58
------------------------	--

Dubbelretning

Förarens agerande (kommando etc) vid överfallet.....	Regelbok sida 1/02 55,62 8/06 55,62
--	--

Avsökande

Avbrott vid funnen figurant (ståndskall).....	Regelbok sida 4/97 58,59,60
Tillgodoräknande av figuranter.....	4/97 58,59,60 2/03 58,59,60
Hunds uppträdande utan munkorg.....	4/97 58,59,50

Ståndskall

Transport efter avhämtande.....	Regelbok sida 4/97 59,60
Hunds uppträdande utan munkorg.....	4/97 59,60
Erhållande av betyg vid underkänt på avsöket.....	2/03 59,60

Sändande för bevakning

Bevakningsavståndets inverkan på betyget.....	Regelbok sida 2/03 60 2/03 60
---	--

Uppläggning:

Spårning

Angivelse av spårets utgångsriktning.....	Regelbok sida 5/07 49,50,54,58
Tiden för redovisning.....	7/01 49,50,54,58

Avsökande

”Effektiv söktid” – tidtagningen vid ståndskall.....	Regelbok sida 8/06 58,59,60
--	---

SPÅRHUNDSGRUPPEN

Bedömning:

Akl Spårning

	Regelbok sida
Vad i kopplas linan, sele eller dylikt.....	1/92 44,45
När är spåret slut.....	1/92 44,45
Markering av spårets slutföremålet.....	1/92 44,45
Markering av föremålen ute på spåret.....	1/92 44,45
Godis och andra hjälpmedel.....	7/95 44,45,21
	8/98 44,45,21
	4/00 44,45,21
Tiden för redovisning.....	7/01 44,45

Hundens framförande

	Regelbok sida
Vad i kopplas linan, sele eller dylikt.....	1/92 65
Hund in på annans spår.....	8/93 65

Omspår

	Regelbok sida
Omspår pga olika störningar.....	8/93 65

Påsläpp på spår Lkl

	Regelbok sida
Spårpåsläppets genomförande.....	8/06 67
	5/07 67
Tid etc för utvärdering av spårpåsläppet.....	5/07 67
Åtgärder av föraren när hunden tappar spåret.....	5/07 67

Uppletande av spår Hkl, Ekl

	Regelbok sida
Hunds framförande före påsläpp.....	8/98 69,70,71
Hunden bakspårar och vänder själv.....	5/01 69,70,71
	7/01 69,70,71
Hunden bakspårar och vänder med förarhjälp.....	2/03 69,70,71

Hunden går över spåret..... [5/07](#) 69,70,71

Spårning Lkl-Ekl

Tuggade föremål..... **Regelbok sida**
[5/92](#) 68,70,71,72
[8/98](#) 68,70,71,72

Spårning Ekl

Spårning efter betyg 0 i uppletande av spår..... **Regelbok sida**
[8/93](#) 71,72

Uppläggnig:

Spårning Lkl-Ekl

Spår för nära varandra..... **Regelbok sida**
[8/93](#) 68,70,71,72
”Samma” spår två dagar i rad..... [2/94](#) 11,16
”Samma” spår med månader eller år emellan..... [2/94](#) 11,16
Lottning av spår..... [2/94](#) 11,16

Redovisning

Tiden för redovisning..... **Regelbok sida**
[7/01](#) 66

Påsläpp på spår Lkl

Spårets början..... **Regelbok sida**
[8/06](#) 67
Spårets början och utformning..... [5/07](#) 67
Angivelse av spårets utgångsriktning..... [5/07](#) 67
Flera spårupptag i anslutning till varandra..... [5/07](#) 67

Uppletande av spår Hkl-Ekl

Order till föraren vid ”fel utgång ur rutan”..... **Regelbok sida**
[8/06](#) 69,70,71
Åtgärd vid osäkerhet om ”fel/rätt” utgång ur rutan..... [5/07](#) 69,70,71

Spårning Akl-Ekl

	Regelbok sida
Godis och andra hjälpmedel.....	7/95 44,45,68,70,71,72,21 8/98 44,45,68,70,71,72,21 4/00 44,45,68,70,71,72,21
Åtgärd vid tekniskt fel.....	1/02 44,45,68,70,71,72
Vattning av hunden på spåret.....	2/03 44,45,68,70,71,72
Spårtävling i snö.....	2/99 36,55,57,58

RAPPORTHUNDSGRUPPEN

Bedömning:

Principer för betygssättning

	Regelbok sida
Hunden ute på sträckan.....	7/96 73,74
Tidsbaserade max-betygets påverkan av/vid andra fel.....	5/07 73,74
Maxbetygets påverkan av/vid andra fel.....	5/07 73,74
Kommando med hunden utanför stationsområdet.....	7/96 73,74
Olämpligt uppträdande av hund.....	5/01 73,74,6 7/01 73,74,6

Ojämnt tempo

	Regelbok sida
Längre tid på kortare sträcka.....	4/00 73
Maxbetygets påverkan av/vid andra fel.....	8/03 73,74

Sändande

	Regelbok sida
Tjuvstart.....	8/93 74
Rapporthylsan saknas.....	7/94 74,75,76
Hund stannar inom stationsområdet vid sändande.....	7/96 74
Hundens tempo ut från station.....	7/96 73,74
Kommandon före nedräkningens början.....	8/98 74 5/01 74

Mottagande

	Regelbok sida
Förarens agerande (lockande) etc.....	7/94 74
	7/96 74
Rapporthylsan saknas.....	7/94 74,75,76
Godis och andra hjälpmedel.....	7/94 74,21
	7/95 74,21
Hundens tempo in på station.....	7/96 73,74

Uppläggning:

Stationerna

	Regelbok sida
”Kvarglömnda” föremål.....	8/93 75
Avhämtande av tidlappar.....	7/94 75
	2/99 75
Hunds framförande.....	7/94 74,75,76
	5/07 74,75,76
Godis och andra hjälpmedel.....	7/94 75,21
	7/95 75,21
Placering av ryggsäckar etc.....	7/96 75
Antal personer på stationerna.....	2/99 75
Avskärmning av hunden.....	2/99 75
Användande av mobiltel och komm-radio.....	2/03 75
Vattning av hundar.....	2/03 75

Sändande

	Regelbok sida
Tiden föraren kan kvarstanna på sändplatsen.....	7/96 75,76
Starttid vid sen ankomst till startpunkt.....	2/03 75,76

Mottagande

	Regelbok sida
Hund som ”försvinner” på sträckan.....	7/94 75,76
Hunds omhändertagande.....	2/03 74,76

Förflyttningar

Hundens utrustning.....	Regelbok sida 8/98 76
-------------------------	---

Rapportföring

Åtgärd vid tekniskt fel.....	Regelbok sida 1/02
------------------------------	--

SÖKHUNDSGRUPPEN

Bedömning:

Momentets början och slut

Momentets slut före max-tidens utgång.....	Regelbok sida 7/01 80 2/02 80
--	--

Metodik och dirigeringar

Transport av hunden på stigen.....	Regelbok sida 8/93 80,81
Dirigerbarhet kontra självständigt arbete.....	8/93 80,81
Vindriktningens inverkan.....	8/93 80,81 8/03 80,81
Rop etc till hunden från föraren.....	4/95 80,81
Skickande ut på sökslag.....	8/98 80,81

Markering

Kopplets bärande av föraren.....	Regelbok sida 1/92 80,81
Återförande av figurant till stigen.....	1/92 80,81 2/02 80,81
Kopplets längd vid påvisning.....	1/92 80,81
Domarens och förarens uppträdande vid markering.....	3/93 80,81 8/93 80,81 4/95 80,81 2/02 80,81 2/03 80,81 8/06 80,81

	5/07	80,81
Påvisning av ”fel” figurant.....	8/93	80,81
Svag intensitet vid påvisning – blindmarkering.....	8/93	80,81
Hundens och figurantens uppträdande.....	8/93	80,81
	8/03	80,81
Förarens lämnande av stigen vid markering.....	4/95	80,81
Markeringens fullföljande av föraren.....	4/95	80,81
	2/02	80,81
Blindmarkering.....	4/95	80,81
Blindmarkering och missad figurant.....	8/03	80,81
Markering av föremål.....	7/96	80,81
Beröm vid återkomst med rullen.....	8/98	80,81
”Avlämnande” av rullen vid återkomst.....	8/98	80,81
Rullen vid påviset.....	4/00	80,81
Olämpligt uppträdande av hund.....	5/01	6
	7/01	6
Hund tar rullen ”på avstånd” från figuranten.....	8/03	80,81
Hunden som ”lämnat” figurant utan att markera.....	8/03	80,81

Övrigt

	Regelbok sida
Sök på återväg ej tillåten!.....	7/01
	2/02

Uppläggnig:

Sökområdet

	Regelbok sida
Sökområdets beskaffenhet.....	3/93 81,82
	4/95 81,82
	2/03 81,82
	8/03 81,82
Avvallningens betydelse.....	8/93 81,82
Figurantens uppträdande.....	8/93 81,82
Figurants placering.....	7/01 81,82
Förarens uppträdande.....	2/03 81,82
Info till tävlande om framtagning av figuranter.....	2/03 81,82

Störningar

	Regelbok sida
”Främmande” föremål samt liggunderlag etc.....	7/96 81,82
	4/00 81,82
	2/02 81,82
	5/07 81,82
”Gamla” figurantlegor.....	7/01 81,82

Tidtagning

	Regelbok sida
Tillvägagångssätt vid markering.....	7/01 81,82
	2/02 81,82
Vatten till hunden.....	8/06 81,82

Genomsökande av område och markering

	Regelbok sida
Kopplets bärande av föraren.....	1/92 81,82
Rullens beskaffenhet.....	1/92 81,82
	7/94 81,82
Vad kopplas hunden i vid påvisning.....	1/92 81,82
Kopplets längd vid påvisning.....	1/92 81,82
Vatten till hunden under sökmomentet.....	5/92 81,82
	2/03 81,82
	8/06 81,82
Dold figurant och framtagande av denne.....	3/93 81,82
	5/07 81,82
Godis och andra hjälpmedel.....	7/95 81,82,21
Rullen vid påvisning.....	4/00 81,82
Figurantens placering.....	7/01 81,82
Åtgärd vid tekniskt fel.....	1/02 81,82
Förarens agerande på stigen vid söket och markering.....	2/02 81,82

Brh 8/91

DM vid officiellt prov

Det gamla önskemålet om DM vid officiellt prov kan uppfyllas från och med 1992. En förutsättning är att provet utlysts som "DM" i tävlingsprogrammet. Vid för stort antal anmälda sker uttagningen sedan enligt regler som gynnar hemmadistriktets hundar. Det går också att ange ett kval-resultat från tiden sedan anmälningstidens utgång för förra årets DM. Hur blir det 1992, då finns det ju inte något tidigare DM att gå efter? Distrikten rekommenderas att första året DM arrangeras vid officiellt prov använda kvalificeringsperioden ett år. För att det inte ska bli alltför besvärligt för de tävlande att hålla reda på kval-perioden rekommenderas distrikten att även fortsättningsvis skicka inbjudan till klubbarna med angivande av kval-period med mera. DM bör inte läggas vid internationella prov eftersom chansen att tävla om CACIT ska vara lika för alla, oavsett distriktstillhörighet.

Tävlingssekreterare

Ett av de stora tvisteämnena under regelrevideringen var tävlingssekreterarnas ställning. Beslutet blev att tävlingssekreterare införs som ny funktionärskategori med auktorisation och krav på tjänstgöring liksom för domare och tävlingsledare. Meningen är att tävlingssekreterarna ska vara klubbens experter på det pappersarbete som finns kring en tävling. Det handlar då bland annat om att ta emot anmälningar, skicka kallelser, förbereda protokoll och resultatlistor, sköta sekretariatet under tävlingsdagen och slutligen avrapportera tävlingen och arkivera protokollen. Tävlingssekreteraren ansvarar genom sin underskrift för resultatlistornas korrekthet. Domarnas underskrift innebär bara en verifikation på att de dömt provet. Klubbarna har möjlighet att fram till årsskiftet hos distrikten ansöka om auktorisation som tävlingssekreterare av medlemmar som redan idag tjänstgör vid klubbens tävlingar och som anses ha den kompetens som krävs. Det gäller även om medlemmen är domare eller tävlingsledare eftersom det här rör sig om en helt fristående funktionärskategori. Även om det inte uttrycks explicit i reglerna så ska den som skriver under resultatlistan som tävlingssekreterare inte ha annan funktion (domare eller tävlingsledare) vid den aktuella tävlingen.

Brh 1/92

Likvärdig prövning

En generell anvisning som sparar mycket text är den om "Likvärdig prövning". Det handlar då om de faktorer som arrangören kan påverka, alltså inte väder och vind etc. I de allra flesta fall kan ju alla hundar i klassen prövas på precis samma sätt och då ska så ske. Det gäller även föremåls placering på "Uppletande av föremål". I sökhundsgruppen finns det inskrivet att figuranterna ska placeras på samma ställe inom respektive klass. Det är väl det som gjort att frågan dykt upp vad gäller "Uppletande av föremål". Strängt taget är det anvisningen i sökhundsgruppen som är överflödig. I rapporthundsgruppen gäller likvärdigheten uppkopplingsplatsernas belägenhet. I spårhundsgruppen är det mest uppenbart att hundarna inte kan prövas på exakt samma sätt men arrangören ska ändå eftersträva att göra förhållandena så lika som möjligt.

Sökhundsfrågor

Det är numera tillåtet att använda visselpipa vid sökarbetet. Vi tror inte att det ska orsaka domarna några speciella problem. Det framgår inte helt klart vad föraren menar med sin visselsignal men det gör det inte med alla kommandon heller. En överljudspipa (inte hörbar för människan men väl för hunden) får anses användas då föraren stoppar den i munnen. En fråga som inte aktualiseras av nya reglerna men som ändå kan finnas skäl att ta upp är återförande av figurant till mittstigen i sökhundsgruppen. Det verkar ibland som om vissa domare fäster orimligt stor vikt vid hur hunden uppträder vid just återförandet. Dock är det en detalj av underordnad betydelse. Hunden ska vara under kontroll men behöver inte alls gå som vid fritt följ. Föraren har ibland bestämda åsikter om i vilken ordning de inblandade ska gå. Vissa vill ha figuranten först, andra vill ha figuranten bakom hunden. Funktionärerna bör vara lyhörda för förarens önskemål i det här avseendet. Det finns inte i reglerna klart uttryckt hur föraren får bära kopplet under sökarbetet. Tävlingssektorn (som innehåller före detta regelkommittén) har diskuterat frågan och fastslår att kopplet inte får bäras i handen men att det inte behöver avläggas osynligt för hunden. Det kan alltså bäras runt midjan, över bröstet eller delvis stoppas ned i en ficka. Samma gäller oavsett markeringssätt men föraren till skullmarkerande hund behöver ju aldrig plocka upp kopplet över huvud taget.

När är spåret slut?

Momentet "Spårning" är enligt anvisningarna slut då hunden funnit slutföremålet eller max-tiden utgått (om sådan finns). Om det inte finns någon max-tid (vid förarspår då domarna följer hela spårarbetet) så kan domarna som vanligt bryta om hunden visar oförmåga att genomföra momentet. Det har ibland diskuterats hur domarna ska förfara om hunden går förbi slutföremålet. Man ska då för det första vara medveten om att det i de allra flesta fall är svårt att säkert veta spårets och föremålets läge på de avstånd det brukar vara fråga om. Redan detta ger anledning till försiktighet från domarnas sida. I spårhundsgruppen ska domarna dessutom inte bekymra sig så mycket för vad som händer ute på spåret. Återstår då förarspårerna. Om domarna här anser sig ha så "bra på fötterna" att de kan hävda att hunden spårat förbi slutföremålet utan att markera det så kan de givetvis underkänna, likaväl som de kan räkna bort något av de tidigare föremålen på grund av utebliven markering.

Nymodigheter på materialsidan

Jag brukar ibland roa mig med att läsa gamla böcker och tidningar om hunddressyr. I vissa avseenden känner man igen sig ganska väl, det har inte hänt så mycket nytt. Det verkar också finnas en inneboende misstänksamhet mot nymodigheter på många håll inom SBK. Kanske en sund skepsis, det är inte allt som är bra bara för att det är nytt. På materialsidan dyker det ibland upp nyheter och vips är diskussionen igång. Under de senaste åren har framför allt diskuterats den så kallade "norska rullen" för sökhundar. Det handlar då om en sökrulle som är fästad vid halsbandet i bägge ändar, som en trapets. I reglerna talas bara om "en i halsbandet hängande rapportrulle" och det är det ju definitivt fråga om. De fördelar och nackdelar som finns med den här typen av rulle är det upp till varje förare att ta ställning till. Man kan helt undvika rullen och använda skullmarkering också. I rullhundens markering ingår även en påvisning då föraren enligt regeltexten "kopplar hunden och låter den på kommando "Visa" föra sig till figuranten". Inget stadgas om vad hunden ska kopplas i. Det kan vara praktiskt att använda ett längre koppel än vanligt eller en kort lina eftersom hunden självständigt ska vägleda föraren som i sin tur kan behöva lite "snubbelmarginal". Så länge det inte dyker upp några attiraljer som tar över sökarbete eller markering från hunden så

behöver vi knappast bekymra oss. Det är mer bekymmersamt om vi börjar bortse från de stora dragen i hundens arbete och i stället låta smådetaljerna helt avgöra betyget. I spårhundgruppen talas om att "hunden ska utföra spårningen självständigt i en sele e dyl" /-/. Frågan har då dykt upp vad "e dyl" kan innebära. Man bör se den texten som att det står föraren fritt att välja vad linan ska kopplas i på hunden. Det är ju inte av betydelse för vår möjlighet att bedöma hundens spårarbete. I skyddshundsgruppen har munkorgens konstruktion diskuterats på sistone. Korgen ska vara bitsäker, det står faktiskt inte i reglerna längre men det är underförstått. Det är också rimligt att korgen inte genom sin konstruktion kan orsaka figuranten skada. Förr i tiden förekom exempelvis korgar med ett bockat plattjärn, nödortfikt läderklätt, fästat framtill på korgen. Det är lätt att tänka sig vad en hård träff på en ryggkota från ett av järnets hörn skulle kunna innebära för figuranten. Det förekommer att så kallade "greyhound-korgar" används på uppsöket. Då handlar det om en för hundkapplöpningar avsedd korg av metalltrådar. Fördelen är att korgen är lätt och luftig. Även på en uppsökskorg ställs dock kravet att den ska hålla för angrepp fast den inte behöver vara av samma kvalitet som den "ordinarie" korgen som ju slits hårdare. Konstruktionen med en korg av metalltrådar kan vara tillfyllest om materialet är tillräckligt kraftigt så att inte trådar vid angrepp lossnar och sticker ut. I tveksamma fall är det domarna som får avgöra om en korg kan godkännas eller ej.

Brh 5/92

Sökhundsfrågor

Jag skrev för något år sedan om vattning av hunden under pågående sökarbete. Enligt den veterinära sakkunskap jag konsulterade ska inte en fullt frisk och väl förberedd hund behöva mer vätska under den korta tid ett sök pågår. Om en hund blir kraftigt medtagen under söket så kan det vara en indikation på något fel. Domarna bör då bryta om inte föraren har det omdömet. Många diskuterar dock fortfarande detta med vattnet och menar att det inte är rättvist, i spår- och rapporthundsgruppen kan föraren ge vätska. Vi tycker inom tävlingssektorn inte att detta är någon stor fråga utan kan acceptera att även sökhundsföraren har med sig vatten och skål, i till exempel en midjeväska.

Tuggade spårföremål

Ingenting har egentligen ändrats när det gäller hur hårt domarna ska se på tuggade spårföremål. Ändå påstås från flera håll i landet att domarna blivit mer benägna att reducera betyget. Man tror också att detta hänger samman med införandet av halvbetyg i momentet "Spårning" i spårhundgruppen. Förr, det vill säga till och med förra året, måste domarna samråda om ifall betyget skulle reduceras på grund av tugg. Annars kanske båda domarna sänkte en enhet och då var det ju detsamma som att räkna bort ett föremål helt. Om domarna då var oense så kunde den hårdare domaren sänka betyget ändå och effekten blev en halv enhets neddrag. Nu, sedan halvbetygen kom, behöver inte domarna samråda. I praktiken kan det mycket väl bli så att endast den ena domaren sänker en halv enhet och medelbetyget bara reduceras med en kvarts enhet. Fördelen är en finmaskigare bedömning och att det framgår vad den enskilda domaren anser. Emellertid finns det ingen grund för att börja reducera spårbetyget på grund av smärre märken på föremålen, de ska då vara uppenbart skadade.

Kallelser och återbud

Om anmälaren nu fullgjort sina förpliktelser och anmält i tid så måste också arrangören respektera gällande bestämmelser. Det vanligaste problemet är att kallelser och återbud skickas för sent, de ska vara anmälaren tillhanda senast 14 dagar före tävlingen. Tillhanda betyder här samma sak som vid anmälan, det vill säga mottagaren ska ha brevet i lådan. Poststämpel eller liknande gäller inte. Ofta uppstår problem om beskeden skickas som föreningsbrev. Det är nog värt den lilla merkostnaden att skicka dem som ordinarie post. Anmälningsavgiften ska återbetalas samtidigt med återbud.

Återbud från tävlande

Återbud från tävlande (eller snarare att återbud inte lämnas utan den tävlande kommer bara inte) är ett stort problem på många håll. Givetvis ska en tävlande som inte vill eller kan utnyttja en plats på ett prov snarast lämna besked till arrangören (som då kanske kan kalla en reserv). För att anmälningsavgiften ska återbetalas krävs, förutom återbud före provdagen, att hinder uppstått varöver anmälaren inte råder. Detta hinder ska skriftligen bestyrkas av veterinär, läkare eller styrelsefunktionär inom den egna klubben senast 14 dagar efter provet. Arrangören har då att senast en månad efter provet återbetala avgiften. Tidigare stod i U-pärmen 6.2 speciellt angivet att avgiften ska återbetalas om tik löper eller om hund över 18 månaders ålder blivit uppflyttad ur appellklass. Den texten är nu borta och då diskuteras vad som är "orsak, varöver anmälaren icke råder". Löpningen råder man inte över men nog råder man väl över om hunden blir uppflyttad? Det har inte under förarbetet med de nya reglerna diskuterats någon sakändring på det här området. Rimligen är uppflyttning fortfarande att räkna som giltig orsak. Fallet kan nu också bli aktuellt i lägre och högre klass om karenstiden hinner gå ut.

Brh 3/93

Byte av hund eller förare

Vem är det som anmäls till en tävling, är det föraren eller hunden eller bägge? Frågan blir aktuell när någon, efter anmälningsstidens utgång, vill byta hund eller byta förare för en hund. Strängt taget är det ekipage som anmäls och skulle man ha det rigida synsättet går det inte att byta vare sig förare eller hund. Det har dock förekommit, till och med vid SM, att hund bytt förare (före tävlingen givetvis) och det ska vi acceptera även framöver. Hunden räknas alltså som den viktigaste av parterna och det är väl rimligt eftersom det ju är hundens resultat som registreras. Låt oss titta på vad detta får för konsekvenser. Om lottning behövt tillgripas så är det vissa hundar som lottats in eller lottats bort. Det går inte att som förare till inlottad hund byta ut den hunden. Om hunden inte kan starta så går i stället en reserv in. Detta gäller i alla klasser. Om lottning inte behövt tillgripas så kan en förare byta hund under vissa förutsättningar. Det blir då formellt fråga om en strykning och en efteranmälan. /-/ I vissa fall är dock förarens klubbtilhörighet intressant. I elitklass gäller det vid DM (klubb inom hemmadistriktet), i övriga klasser gäller det hemmaklubben. Om den nya föraren tillhör samma klubb (vid DM distrikt) så möter ett förarbyte inga hinder. Om maximering av antal deltagare skett och den "nya" föraren skulle ha påverkat hundens möjlighet att komma med i negativ riktning så får förarbyte inte ske. Man kan alltså inte be en medlem i arrangerande klubb att anmäla sig som förare till ens hund för att den ska komma i första rummet vid maximering av antal deltagare och sedan byta förare då hunden väl kommit med. Ett udda fall

då varken hund eller förare får bytas är givetvis svenska ungdomsmästarens friplats på stora SM.

Ändring av tävlingsdag

/-/ I vårt avtal med Statens Naturvårdsverk ingår att tävlingsprogrammet ska tillställas verket långt i förväg. Vi kan sedan inte i strid med avtalet utöka programmet under den så kallade hundförbudstiden. Under övrig tid kan ändring bara bli aktuell i verkliga undantagsfall. Det är alltså bättre för en klubb att exempelvis ansöka om en dubblerad tävling som sedan kanske bara blir en enkel tävling om antalet anmälningar inte blir så stort. Det kan också vara så att man är osäker på hur mycket mark man kan få disponera.

Sökhundsfrågor

En dold sökfigurant ska hunden endast kunna etablera vittringskontakt med. Hunden ska alltså inte före eller under markeringen kunna se, eller komma in till, figuranten. Det ställs inga krav på att föraren sedan ska klura ut hur figuranten ska tas fram ur sitt gömsle. Det räcker med att det av hundens markering framgår var figuranten ligger. Tävlingsledaren eller medföljande domare säger åt figuranten att komma fram. Anvisningarna säger att den skallmarkerande hundens markering ska vara vägledande. Man kan dock inte enbart se på hur föraren i det speciella fallet vägleds till figuranten, skallgivningen ska givetvis vara bidragande och inte lokalkännedom eller det faktum att området är överskådligt. Det senare, överskådligt område alltså, förekommer i alltför hög grad på våra söktävlingar. Terrängen ska vara starkt kuperad och betäckt. Är den det, och arrangören dessutom bemödar sig om att placera figuranterna så att det ställs krav på både sökarbete och markering, så blir domarnas arbete lättare och betygen mer rättvisande. Anvisningen om "komplicerade förhållanden" bör alltså beaktas i högre grad.

Brh 8/93

Rapport

En av gruppuppgifterna gällde rapporthundsgruppen. Problemet var i korthet att en tävlande lämnat kvar en vattenskål på en av stationerna. Någon uppmärksammade senare under tävlingen domarna på detta och menade att avsikten var att ge hunden en extra "vätskekontroll" på vägen. Konferensens åsikt var att det är svårt att avgöra vem som glömt vad, ännu svårare är det att avgöra om det glömts eller lämnats kvar med avsikt. I konsekvens med detta kan man inte göra något betygsneddrag. Meningen är dock att stationerna ska tömmas på förarnas utrustning allt eftersom de lämnas. Om tävlingsledaren eller domaren önskar kontrollera att detta efterlevs så står det dem fritt att göra så. Generellt kan en förare inte anses ha utsatts för orätt för att hunden störts av sådant som eventuellt finns kvar vid en annan hunds uppkopplingsplats.

Sök

Följande var scenariot i en av gruppuppgifterna: I lägre klass skickas en hund rakt ut i början av området. Den försvinner över en liten bergklack men kommer snart tillbaka med rullen. Vid påvisningen går hunden rakt ut över berget och vinklar sedan in i området och visar föraren till en figurant i slutet av området. Den figuranten, som är delvis dold, har varken hört

eller sett hunden i närheten tidigare. Föraren skickar vid återkomsten till stigen ut hunden på samma ställe igen. Hunden kommer även nu tillbaka med rullen och visar på rakt ut till en figurant i början av området. Denna figurant, också delvis dold, uppger att hunden varit där två gånger och tagit rullen. Efter första gången skymtade figuranten hur hunden vid påvisningen försvann bortåt i området. Hunden tar sedan också tredje figuranten och det är dags för domarna att ta ställning till det inträffade. Det ligger väl nära till hands att tro att hunden bägge gångerna tagit rullen hos figuranten i början av området men vid första påvisningen fått vittring av den längre bort (ca 75 m) liggande figuranten och visat dit. Rent teoretiskt skulle man kanske kunna leda det i bevis men knappast i praktiken. Det finns gott om tillfällen då hunden inte iakttas av vare sig figuranter eller domare. Det man kan konstatera är dock att hunden brister i markeringen av den i början av området liggande figuranten. Neddraget bör bli ganska stort men givetvis mindre än om hunden inte markerat figuranten över huvud taget. Konferensen rekommenderade försiktighet när det gäller att avgöra vilken som är "rätt" figurant i fall som det ovan beskrivna. Försiktigheten gäller såväl figuranternas utsagor som vad hunden haft för sig under perioder då den varit utom synhåll. Förarens rätt att, utan betygssneddrag, transportera hunden på mittstigen diskuterades. Självfallet har föraren denna rätt, det kanske inte alltid går att skicka där hunden kom in till föraren. Sökbanan vid årets NOM i Göteborg var ett bra exempel på när föraren kanske får gå en bit med hunden innan terrängen lämpar sig för ett skick. Ett sökarbete som mest består av transporter på stigen torde inte falla många domare i smaken men det var inte det frågan gällde här. För övrigt handlade sökdiskussionen mycket om frågor som berördes i en artikel i Brukshunden 6/1988. Den artikeln ges därför som repris i lätt redigerad form.

Spår

Hur ska en förare som hittar en apport tillhörig ett annat spår agera och vad kan detta få för konsekvenser? Låt oss börja med den enklare delen av frågan. Föraren lägger lämpligen tillbaka apporten och drar sig tillbaka från det spåret (vilket kanske inte är så enkelt om föraren är helt vilse). På detta sätt ges den andra hunden möjlighet att reda ut sitt spår trots intrånget. Föraren kan sedan gå tillbaka och försöka fortsätta med sitt eget spår. Vid första lämpliga tillfälle ska tävlingsledaren eller annan funktionär meddelas om det inträffade. Och det är nu som svårigheterna kanske börjar. Föraren som hittat fel apport och sedermera misslyckats med spåret, kan hävda att de två spåren låg för nära varandra, kanske till och med gick i kors. Om utredning visar att så är fallet så kan båda hundarna få ompår. Om avståndet är korrekt så kan den hund som fått besök på sitt spår få ompår om den störs av det inträffade. Hunden kanske redan passerat apporten eller aldrig över huvud taget kommit så långt på spåret och då kan det givetvis inte bli aktuellt med ompår. Även om hunden störs och missat apporten så kanske den föraren är nöjd med resultatet, det kan ju räcka bra ändå. Då ska givetvis inte föraren tvingas till ett ompår som kanske skulle få som effekt att föraren drabbas ännu värre av det inträffade. Det kanske är bäst att nämna att den hund som kom in på ett annat spår inte får något betygssneddrag enbart av det skälet. Konferensen diskuterade om en spårhund i elitklass kan underkännas i momentet "Uppletande av spår" men ändå få fullfölja momentet "Spårning". Detta är möjligt under förutsättning att hunden kommit iväg på spåret inom den föreskrivna tiden. Situationen är inte så vanlig men man måste hålla i minnet att hundens rätt att delta i momentet "Spårning" inte har med betyget i "Uppletande av spår" att göra.

Tjuvstart

Det finns, och måste tyvärr finnas, en gråzon vad gäller tjuvstart där man kanske i stället kallar det oro vid sändande eller liknande. Speciellt svårt kan det vara när ekipaget är under förflyttning, som vid framåtsändande eller framföringen under rapporten. Konferensen diskuterade ingående dessa problem och kom fram till följande kloka synpunkter som hjälp till domarna. Vid sändande från stillastående krävs för tjuvstart att hunden lämnar föraren, inte bara reser sig upp eller snor runt föraren. Om hunden lämnar föraren men självmant vänder eller backar tillbaka ska detta anses likvärdigt med att föraren återkallat hunden. Vid framföringen till sändplatsen i rapportmomentet kan hunden endast ha ansetts tjuvstarta om den kommit ut på sträckan, det vill säga passerat sändplatsen. I praktiken blir det väl så att om hunden går riktigt dåligt vid framföringen så kommer kanske inte betyget på den stationen att skilja sig så mycket från det om hunden tjuvstartat. Som tävlingsledare kan man tänka på att ordern till föraren att sända hunden kanske måste upprepas då hunden väl kommit under kontroll igen.

Platsliggande

Följande fråga förekom på teoretiska aspirantprovet i september och avslöjade så stor okunnighet hos aspiranterna att den förelades konferensen också. Lyckligtvis hade man där inga problem att reda ut den tilltrasslade situationen. Prova gärna själv innan du läser svaret.

Fråga:

Vid momentet "Platsliggande med skott" i lägre klass deltar hundarna A, B, C, D, E, F och G. Följande inträffar: Efter ca 1 min: Hundarna B och C kryper 2 m. Efter ca 2 min: Hund A sätter sig, hund F ställer sig. Efter ca 3 min: Hund C ställer sig, hund G sätter sig varvid föraren kommenderar den att lägga sig, ett kommando som hunden åtlyder. Efter ca 4 min: Hund D går fram till hund E och lägger tasserna på den. Hund E rusar från platsen, tätt förbi hund F som tar ett par steg efter. Domarna beslutar nu att avbryta momentet och göra om det på grund av tekniskt fel. Ange (med motivering) vilka hundar som inte får delta vid det förnyade utförandet. Svar: -Hund C, redan underkänd på grund av krypande 2 m och ställande -Hund D, vållande till det tekniska felet -Hund G, redan underkänd på grund av förarpåverkan Det handlar alltså om att skilja de svarta fåren från de vita och låta de vita vara med på den nya platsliggningen. Som svarta får räknas vållande eller delvållande till störningen samt de som oberoende av störningen redan fått underkänt betyg.

Övrig lydnad

En seglivad föreställning är att föraren inte får röra fötterna annat än under förflyttning. Vid exempelvis en inkallning så skulle ett steg av föraren i ena eller andra riktningen vara ett diskvalificerande fel. Det finns dock ingen grund för att bedöma det som annat än en hjälp, en hjälp som givetvis kan bli så grov att den motiverar ett underkännande. Lustigt nog är det enda jag hittat i ämnet en anvisning för det sedan länge avskaffade momentet "Plankhopp" där man speciellt påpekade att om föraren under momentet förflyttade sig mot eller från hindret så skulle det anses som en hjälp åt hunden. Något underkännande talades det inte om. En "klassisk" fråga som jag ganska ofta får är den om hunden som vid "Inkallning med ställande och läggande" bägge gångerna intar fel ställning. Den hunden har två gånger gjort sig skyldig till ett fel som det stadgas max-betyg 8 för och det lyckas vi ju bedöma i andra moment så varför inte här? Många känner kanske intuitivt att hunden inte skulle godkännas men det finns

det inte fog för bara på grund av de felaktiga ställningarna, huvudvikten ligger på inkallningen. Den ska dock också snabbt stanna på förarens kommando och det kanske är detta man glömmer bort om hunden intar felaktig ställning. Om det dessutom går långsamt att stanna så innebär det också neddrag och en hund som båda gångerna stannar långsamt och i felaktig ställning kan inte vara långt från ett underkännande.

Systematik

Det svåra kapitlet dirigerbarhet kontra självständighet förekommer inte bara vad gäller våra sökhundar utan även vid till exempel arbete med apportrande fågelhundar. Man måste, både som domare och som förare, vara medveten om att det är frågan om att finna den rätta avvägningen mellan dirigerbarhet och självständigt arbete, och det är inte lätt. Idealet är en hund som efter förarens dirigering söker av bit efter bit av området, föraren anvisar en sektor som hunden självständigt arbetar inom tills föraren eller hunden tar kontakt igen. Att en hund, som ute på ett sökslag får vittring av en figurant, ska lokalisera och markera figuranten, är helt klart och det har vi ju också nämnt tidigare. Det är emellertid tävlingssektorns uppfattning att avvallningen ofta ges en felaktig betydelse och att detta får konsekvenser för många hundars arbete. Avvallningen är inte till för att hålla hunden inom området utan för att göra förhållandena mera likvärdiga för de olika hundarna. Om man under inläringen använder avvallning som en hjälp för att få hunden att söka inom ett begränsat område så måste man givetvis innan hunden kan anses vara klar för tävling eller praktisk insats se till att hunden dels kan arbeta inom oavallat område, dels inte driver iväg för att avvallningen sträcker sig långt bort. Om man ser praktiskt på användningen av en sökhund så kan man knappast göra sig beroende av att få ett avvallat område för hunden att hålla sig inom och således på jägarvis kunna "stryka kopplet" varefter hunden försvinner och inte hörs av förrän den funnit figurant. När det gäller antal funna och markerade figuranter får man nog snarare se det som ett fel om hunden inte hittar alla, än att allting är bra om hunden inte missar någon figurant. Tävlingsmomentet är ett arbetsprov där föraren ska visa att hunden, utan onödigt slöseri med tid eller energi, kan efter förarens dirigering systematiskt söka igenom området.

Vindriktning

Ibland framförs åsikten att om vinden ligger rätt så kan hunden i stort sett avsöka en sida av området gående på stigen. Det är säkert så att hunden under gynnsamma vindförhållanden från stigen kan få vittring av en figurant i områdets ytterkant. Ett sökområde ska dock enligt anvisningarna vara beläget i starkt kuperad och betäckt terräng. Försök har visat att det är så gott som omöjligt att under sådana förhållanden från en mittstig avgöra eventuell vindriktning 50 meter från stigen. Detta talar för att en hund måste arbeta ut i områdets fulla djup även om den i början av ett slag har vinden mot sig.

Markering

En sökhund ska vid funnen figurant markera, det vill säga leda föraren till figuranten. Man fäster vid bedömningen vikt vid att markeringen är fullgod, en skallmarkerande hund ska ge vägledande skallgivning och en rullmarkerande hund ska utan tvekan påvisa figuranten. För att domarna ska kunna kontrollera hur hunden fullgör de nämnda uppgifterna krävs oftast att de följer efter föraren vid avhämtandet av figuranten. Domarna bör då inte vara närmare föraren än vad som krävs för att se vad som händer. Om nu hunden uppträder så att föraren vägleds till figuranten så har domarna endast problemet att ta ställning till eventuella smärre brister i markeringen. Värre är det om hunden visar så grava brister att det kan bli frågan om

att avbryta och beordra föraren tillbaka till stigen. Denna situation förekommer oftare med den rullmarkerande hunden. Det ställs inga krav på att hunden ska gå någon speciell väg i förhållande till sitt tidigare arbete utan det är tillfyllest att den målmedvetet leder föraren till figuranten. Om hunden inte längre leder föraren eller om den gör detta planlöst genom området är det domarnas sak att avbryta. Man kunde ju tycka att föraren skulle få använda sin tid efter eget gottfinnande men om hund och förare får springa omkring för länge i området blir det lätt fråga om sök i koppel vilket inte alls är meningen. Ibland är domarna dock för snabba med att avbryta markeringen, kanske i medvetande om att i den del av rutan som hunden kom från finns ingen figurant. Det kan emellertid vara så att hunden gått en omväg eller att det kommit in en annan person än de utlagda figuranterna i området varför hunden bör ges en chans att påvisa.

Uppträdande hos figurant

I reglerna nämns en del om hundens uppträdande hos figurant. Domarna bör då tänka på att det inte är den aktuella figurantens upplevelse av situationen som avgör betyget. Figuranten ska endast tala om hur hunden uppträtt, domarna får sedan ta ställning till hur en funnen person sannolikt uppfattat hundens agerande. Det ska inte krävas att en hund skrämmer upp en person med så stor erfarenhet av hundar som en sökfigurant bör ha innan betygsneddrag blir aktuellt. Man hör ibland talas om att en hund på grund av adrenalinutsöndring etc kan känna om en person är rädd, i tävlingssituationer gäller detta framför allt skydds- och söktjänst. Det är väl sannolikt att hunden har denna förmåga men hunden får trots detta inte uppträda illa mot figuranten enbart för att han/hon upplever situationen som obehaglig (alla figuranter kan drabbas av detta). Det är väl så att många personer som hunden kommer i kontakt med i praktisk tjänst blir mer eller mindre rädda och uppträder därefter. På SBK-figuranten ställs dock kravet att han/hon trots eventuell rädsla uppträder enligt anvisningarna. Om en hund går till angrepp mot en sökfigurant har denna givetvis rätt att freda sig men då har också hunden tävlat färdigt för den dagen (och för en kortare eller längre tid framöver).

Brh 2/94

Samma spår två dagar i rad?

Det är för närvarande populärt att diskutera etik inom vår organisation. Jag har tidigare i en artikel behandlat en del av de etiska problem som kan uppstå i samband med tävlingar. Det finns dock fler, bland annat sådana som kan leda till att frågan i rubriken blir aktuell. Somliga tror att risken är så väldigt liten att någon ska lottas till samma spår igen. Glöm det, den är tillräckligt stor för att det ska inträffa. Det hävdas också att föraren och hunden vet ju inte att spåret är likadant som dagen innan. Nej, men hunden kommer ihåg gårdagens spår och båda två lär snart märka att dagens ser likadant ut. Tävlingsledaren måste också vara medveten om att spåren är likadana och då kan likvärdigheten i hundarnas prövning ifrågasättas. Om det gäller en dubblerad tävling så ska ingen kunna tävla båda dagarna. Det blir antingen-eller, i värsta fall ingen av dagarna. Arrangörerna måste ha detta klart för sig och inte börja fylla på med hundar från lördagens tävling om det blir platser lediga på söndagen. Det finns dock klubbar som av goda skäl inte vill arrangera en tävling som dubblerad utan i stället väljer två separata tävlingar. Det kan röra sig om en klubb som ligger lite avlägset och som vill locka långväga tävlande med två tävlingstillfällen samma helg. Hur ska man då undvika risken att någon som tävlar båda dagarna får samma spår (för det är ju i allmänhet spår det gäller, i sök eller rapport är det lättare att hitta en ny bana)? Reglerna och anvisningarna talar om lottning i

flera olika fall. Med lottning förstås att slumpen ska avgöra, sedan kan detta ske på olika sätt. Först kan det bli aktuellt att lotta vilka som får vara med vid tävlingen ifall antalet anmälda överstiger tillgängliga platser. Reglerna anger vissa specialfall: förare från hemmaklubben (gäller ej elitklass), DM (endast elitklass) och utländska förare (endast internationella prov). Även inom dessa speciella kategorier kan lottning behöva tillgripas. För enkelhetens skull behandlar jag nedan en helt vanlig tävling i elitklass (inte DM och inte internationellt prov). Om det är två separata tävlingar måste de också behandlas som sådana, det vill säga samtliga anmälda till vardera tävlingen måste få samma chans att komma med. I det hypotetiska fallet att precis samma hundar är anmälda till de två tävlingarna kunde lottningarna slås ihop men det fallet är som sagt hypotetiskt. I praktiken torde det vara så att de flesta är anmälda till bägge tävlingarna men att det också finns vissa som bara är anmälda till en tävling. När den slumpmässiga fördelningen av de tillgängliga platserna vid varje tävling är gjord står sannolikt arrangören inför problemet att vissa kommit med vid bägge tillfällena. Frågan har då ställts om man inte vid söndagens lottning skulle kunna låta förare som drar samma lottnummer som på lördagen lägga tillbaka lotten och dra en ny. Svaret är NEJ, reglerna tillåter inte en sådan manipulation av lottningen. Även om reglerna gjorde det så är det startordningen, inte spårnumret som lottas och den som exempelvis dragit lott nummer sju kan mycket väl släppas på spår nummer åtta om något tidigare spår fått utgå. En lösning är att ändra alla spår till söndagens tävling, alternativt bara de som under lördagen använts av någon som kommer att tävla även på söndagen men det kräver ju en del extra arbete. Dessutom bör i så fall rutorna flyttas. Om det bara är någon enstaka tävlande som är med bägge dagarna så är ju problemet litet, lördagens "förbrukade" spår kanske då kan utgå. Med reservlistor och sena återbud kan det vara svårt att säga vilka som kommer med vid söndagens tävling och det är ytterligare ett skäl emot att ändra bara vissa spår. De flesta arrangörerna gör nog så att de delar upp varje tävling i två eller flera deltävlingar dit de tävlande lottas på förhand. Det går att göra den fördelningen slumpmässig och ändå se till att ingen hamnar i samma deltävling bägge dagarna. En förutsättning är givetvis att de olika deltävlingarna använder samma spår bägge dagarna. Även i detta fall kräver hanteringen av reservlistorna lite eftertanke så att det inte ändå slinker igenom någon till samma deltävling bägge dagarna. Ett liknande etiskt problem kan uppstå även om tävlingarna inte ligger samma helg utan kanske med flera månaders mellanrum. Det är oftast i stort sett samma hundar som anmäls och arrangören måste se till att variera spåren även mellan de tävlingarna. Det får inte bli så att samma spår används år ut och år in så att de tävlande kan gå spåret utan hunden. Problemet finns också i sök där vissa arrangörer inte varierar vare sig områden eller figurantgömmor.

Brh 7/94

Den "norska" sökrullen

För ett par år sedan diskuterades flitigt den så kallade norska sökrullen. Det gäller då en sökrulle som i bägge ändar är fästad i halsbandet, till skillnad från den traditionella som bara är fästad i ena änden. Reglerna talar endast om "en i halsbandet hängande rapportrulle", ingenting sägs om hur den ska vara fästad. Båda varianterna är således tillåtna. Den norska rullen kan ställas in så att den blir mer eller mindre svår för hunden att få tag i. Om den spänns upp högt så kräver den å ena sidan en viss teknik från hundens sida för att få grepp om, å andra sidan blir den svårare att spotta ut. Inget krav ställs dock på att hunden på kommando eller liknande ska kunna spotta ut rullen. Det räcker med att föraren tar rullen ur munnen på hunden.

Rapportfrågor

Kan en tävlande vägra att lämna sin hund vid uppkopplingsplatsen för att exempelvis komma fram och hämta sin tidlapp? Nej, den tävlande är skyldig att följa tävlingsledarens anvisning, även om det innebär att hunden kommer att lämnas ensam. Hur ska man förfara då en hund "försvinner" på en sträcka? Man bör då vänta med att börja sända igen tills max-tiden utgått. Detta hindrar ju inte att man börjar planera för sändningen. Givetvis sker vidare förflyttning från B- eller C-station och upprättande av ny station utan inväntande av max-tidens utgång. Föraren har ju rätt att locka på hunden då den kommit inom stationsområdet men hur mycket aktivitet tillåts? Får föraren exempelvis vifta med godis eller springa iväg från mottagningsplatsen? När det gäller lockande vid mottagandet så ska det ske på ett sådant sätt att inte övriga hundar störs för mycket. Det ska ju även kunna fungera då flera hundar tas emot samtidigt. Ropande är väl det normala, kroppsspråk (böja sig ned, lätt handklappning) likaså. Föraren ska dock ta emot hunden vid den anvisade platsen och inte springa därifrån. Godis får endast ges vid uppkopplingsplatsen och inte viftas med vid platsen för mottagandet. Ska en hund efter mottagandet vid A-stationen tillåtas att springa lös till sin uppkopplingsplats? Tävlingsledaren ansvarar för ordningen på stationen och bör kräva att hundarna förs kopplade från mottagning till uppkopplingsplats. Hur ska bedömas om en hund vid sändandet inte får på sig rapporthylsan (föraren misslyckas med att sätta på den vid sändandet)? Om hunden hinner lämna föraren räknas det som tjuvstart. Om hunden då kan återkallas inom tio meter och sänds igen med hylsan så är max-betyget 6. Om hunden går iväg mer än tio meter utan hylsan underkänns den. För hund som tappar hylsan på sträckan sker inget betygsavdrag enbart av den anledningen. Dock måste hunden förses med ny hylsa innan den får sändas på nytt.

Brh 4/95

Sökhundsfrågor

Lydnadsmomenten är förhållandevis enkla att utforma bedömningsanvisningar för. Situationerna är standardiserade och så gott som ingenting sker utanför domarnas direkta uppsikt. Annat är det med söket där mycket försiggår i det fördolda och även det som syns kan sätta myror i huvudet på en domare. Följaktligen handlar många av de frågor tävlingssektorn får om just sökarbete, och ofta blir svaren av karaktären "Det beror på". En del frågor berör hundens, förarens och domarnas uppträdande vid markering. Det kan inträffa en mängd olika, mer eller mindre hypotetiska, situationer. Vi kommer aldrig ifrån att det ställs krav på domarnas omdöme. För att de ska få tillfälle att använda detta krävs dock att de följer markeringen vilket i de flesta fall innebär att åtminstone en domare får lämna stigen. Det måste anses som fel att bägge domarna står kvar på stigen utan att kunna följa vad som händer vid markeringen. Domarna behöver inte nödvändigtvis hänga i hasorna på föraren, tvärtom är det ofta bättre med lite avstånd emellan. Domaren kan ändå välja sin väg så att hela händelseförloppet kan iakttas. För att en förare ska få lämna stigen måste hunden ha påbörjat en markering. Hunden ska alltså ha skällt respektive återvänt till föraren med rullen. Vid skallmarkering räcker det med ett enda skall, senare uppehåll i skallgivningen får belasta markeringen. Vid rullmarkering ska hunden ha återkommit till förarens närhet med rullen, om den spottar ut rullen en bit från föraren så ses det som en brist i markeringen men hindrar inte att hunden kopplas upp och får påvisa. Man kan tänka sig att en skallmarkerande hund står vid figuranten och gnäller eller att föraren ser hunden som står och viftar på svansen. I sådana fall ska domarna inte tillåta föraren att lämna stigen eftersom någon markering inte påbörjats.

Likaså kan man tänka sig att en rullmarkerande hund återvänder utan rullen i munnen men föraren anser sig se på hunden att den funnit figurant. Domarna ska då inte tillåta uppkoppling och påvisning. Då föraren lämnat stigen för att avhämta en skallmarkerande hund är det föraren som bestämmer hur förflyttningen ska ske: väg, tempo, eventuella pauser. Det förtjänar att nämnas att föraren kanske på grund av hörselnedsättning kan behöva lite längre tid på sig att lokalisera hunden men det bör inte belasta betyget så länge hunden inte brister i skallgivningen. Man kan också tänka sig det omvända, att en förare med hjälp av tur eller lokalkännedom springer rakt ut till en hund som bara gett ett fåtal skall. I ett sådant fall får brister i skallgivningen ändå anses föreligga. Om föraren inte lyckas lokalisera den skällande (eller tigande) hunden utan stannar länge eller förflyttar sig mer eller mindre planlöst i området åligger det domarna att avbryta och säga åt föraren att gå tillbaka till stigen. Det räknas då som en blindmarkering. Samma gäller vid påvisning med rullmarkerande hund. Om hunden inte längre leder föraren eller gör det på ett planlöst sätt så avbryts påvisningen och hund och förare får gå tillbaka till stigen. Även detta räknas givetvis som blindmarkering. Domarna bör inte vara för snabba med att avbryta. Det kan vara så att hunden hittat en person som inte hör till tävlingen och att då direkt avbryta för att "därute ligger det i alla fall ingen figurant" kan vara fatalt. En rullmarkerande hund kan också välja konstiga vägar till och från figuranten. Det ställs inga krav på att hunden ska påvisa samma väg som den tog sig till eller kom från figuranten. Huvudsaken är att påvisningen är målmedveten och effektiv. Ibland diskuteras om det ska anses som fel om en hund, då föraren ropat på den, lokaliserar och markerar figurant. Det sägs inget om att hunden ska prövas i att "ropas av" från figurant och de flesta förare ropar väl på hunden med avsikten att den ska arbeta sig tillbaka mot föraren, inte avbryta sökarbetet och komma direkt till sidan. Brister i kontakt mellan förare och hund kan i allmänhet konstateras ändå. För sökrutorna anges i reglerna bredd- och längdmått. Det innebär att rutan ska vara i princip rektangulär (kvadratisk i lägre klass). Mittstigen behöver förstås inte vara snörrät utan kan slingra fram, men kraftiga riktningsförändringar så att området exempelvis i elitklass får V-form måste anses strida mot reglerna.

Faktarabblande eller tillämpad kunskap?

Sedan ett par år tillbaka innehåller teoriproven för domare en del frågor där man inte kan hitta svaren direkt i regler och anvisningar. Avsikten är att aspiranterna ska få tillämpa sina kunskaper och inte bara rabbla fakta. Vid ett av de senare proven förekom två frågor av denna typ där betyg och motivering för eventuella neddrag efterfrågades. I något tidigare fall har eleverna vid en domarkurs känt sig lite lurade av kursledaren som inte preparerat dem för just de här frågorna, som inte ingår i frågepaketet utan skapas efter hand. Det är nu inte kursledarens fel och i just det här fallet visade det sig att eleverna var så väl förberedda att de klarade frågorna mycket bra. Frågorna beskriver oftast betydligt mera renodlade fall än vad man råkar ut för i praktiken, då det kanske skulle se ut ungefär så här: "Vid momentet "Uppletande av föremål" gör hunden ett halvskapligt sökarbete och hittar de fyra föremålen, den tuggar lätt på ett par av dem. Vid två föremål stannar hunden varefter föraren ger kommando "Apport" och hunden tar upp och apporterar föremålet" Lite svårt att bedöma bara efter beskrivningen skulle nog de flesta domare säga. Något lättare om frågan formuleras som vid aspirantprovet (man slipper då åtminstone ta ställning till vad ett halvskapligt sökarbete kan ha för inverkan på betyget): "Vid momentet "Uppletande av föremål" finner och apporterar hunden de fyra föremålen. Vid varje föremål stannar hunden varefter föraren ger kommando "Apport" och hunden tar upp och apporterar föremålet. Under förutsättning att inga andra anmärkningar finnes, betygsätt momentet och motivera ev neddrag." Här har man begränsat sig till det som händer då hunden finner föremålen, men även det räckte för att sprida betygen över hela skalan. Om man försöker bena ut vad hunden gjort så har den utfört

momentet på ett bra sätt. Det finns inget att anmärka på sökarbetet, som är en tung del. Däremot finns det en brist i apporteringen, hur stor den är får man inte riktigt veta eftersom föraren ingriper ganska kvickt. Man kan då inte spekulera för långt i att hunden aldrig skulle ha tagit föremålet om inte föraren kommenderat, eller att hunden inte kan apportera utom förarens synhåll. Något sådant har inte kunnat konstateras. Apporteringen är dock bara en del av uppletandet, och de flesta aspiranterna hamnade runt betyg 8 och med bra motiveringar. I diskussionerna efteråt har några framfört att hunden ska underkännas eftersom föraren använt fyra extra kommandon. Man hänvisar då till anvisningen om vägran att åtlyda tredje kommandot, men det är något helt annat. I det ovan beskrivna fallet skulle ju ett sådant bedömningssätt innebära att hunden närmar sig underkännandet mer och mer för varje föremål den hittar! Regeln om tre kommandon kan tillämpas för att underkänna ett helt moment eller räkna bort en del av ett moment. Ta exempelvis "Hopp" i elitklass. Om hunden vägrar tre "Hopp"-kommandon i rad så underkänns momentet, om den vägrar tre "Sitt"-kommandon i rad så kan räknas som att hunden inte satt sig på andra sidan (även om den lyder det fjärde kommandot). Regeln om vägran bör nog användas med stor försiktighet i moment som "Uppletande" och "Sök". Ett tänkbart fall skulle kunna vara om hunden i frågan ovan vägrat tre kommandon vid något föremål, då räknas föremålet bort. En annan fråga, som gav betyg med spännvidd mellan 0 och 10 som svar, löd: "Vid momentet "Linförighet" förs hunden som föreskrivet i fritt hängande koppel, dock håller föraren hela tiden kopplet i vänster hand. Under förutsättning att inga andra anmärkningar finnes, betygsätt momentet och motivera ev neddrag." Här var inte betygen 5-8 använda alls, enstaka aspiranter underkände medan de flesta hade mycket höga betyg. Det måste dock vara fel att dra ned över huvud taget, likaså att gå in och "tala föraren till rätta" (!) och dylikt. /-

Brh 7/95

Om godis och andra hjälpmedel

/-/ "Godis eller hjälpmedel såsom boll, ring o dyl får ej användas från och med att hunden beträder appellplanen och till och med att denna lämnats. Detsamma gäller vid moment där flera hundar använder samma mark." Tolkningen av denna text har orsakat en del diskussion. Ibland är det inte fråga om diskussion utan mera konstateranden att domarna uppenbarligen inte känner till bestämmelsen, eller inte tillämpar den. Regeln har flera syften. Dels handlar det om att inte genom kvarlämnade godbitar eller föremål (delar av föremål) påverka senare startande hundar. Dels är tävling inte ett vanligt träningspass och hunden måste kunna fungera utan speciella förstärkningar. Dock är det nödvändigt att domarna också kan övervaka efterlevnaden. De nedan nämnda undantagen är sådana situationer där, förutom att hundarna inte använder samma mark, domarna inte rimligen kan ha den önskvärda kontrollen. Nedanstående frågor och svar kan förhoppningsvis tjäna som påminnelse för de glömska, eller som förtydligande för dem som inte riktigt förstått innebörden. -Vad innebär "användas"? Användning av godis eller föremål måste inte nödvändigtvis innebära att hunden får det i munnen. Det är inte heller tillåtet att exempelvis vid mottagandet på en rapportstation vifta med ett föremål även om det stoppas undan innan hunden nått fram. För ett par år sedan var det populärt med en midjeväska under lydnaden. Det finns ingen anledning att acceptera sådant, föraren får då tillsägelse att lägga av väskan redan vid inträdet på planen. Däremot kan inget göras i de fall föraren bär på sig exempelvis ett föremål i en ficka, så länge inget speciellt görs för att rikta hundens uppmärksamhet på denna. Under exempelvis spår och sök kan föraren ha skäl att bära midjeväska eller liknande för att förvara vattenflaska eller andra attiraljer i. Vattningen av hunden vid sök omfattas givetvis inte av den ovan angivna texten. -Vad innebär "flera hundar använder samma mark"? Hundarna anses använda samma mark i

samtliga moment utom spår. Dessutom räknas uppkopplingsplatserna i rapporten som "personliga", och omfattas inte av bestämmelsen (men det gör all övrig mark på stationerna och sträckan). För att uppnå likvärdighet inte bara inom en tävling utan även mellan olika tävlingar så gäller bestämmelsen även om för dagen inga fler hundar kommer att använda marken. Det spelar alltså ingen roll om hunden är ensam eller sist startande. -Vilken är "den gemensamma marken" vid till exempel sök? Vid momenten sök och uppletande kan inte den gemensamma marken bara begränsas till den ruta som ska genomsökas. Hunden kan rimligen inte förutsättas hålla sig strikt inom de gränserna. Vid uppletandet kommer dessutom alla avlämnanden att ske utanför rutan. Man får här se den gemensamma marken som rutan eller dess närmaste omgivning. Om man som förare är osäker på vad domarna anser är "rutans närmaste omgivning" så går det ju för sig att fråga. -Vad blir åtgärden vid överträdelse av bestämmelsen? Då domarna kan konstatera att bestämmelsen inte följts blir åtgärden diskvalifikation vid den aktuella tävlingen. Det kan tyckas drastiskt men nödvändigt om regeln ska ha någon effekt. Överträdelsen behöver inte nödvändigtvis ske under ett moment, utan kan även ske före, mellan eller efter moment.

Brh 3/96

Bett på annat ställe än i skyddsärmen

Hunden provas i de svenska skyddsmomenten dels i munkorg, dels mot figurant försedd med skyddsärm. Ärmmomenten utförs så att det är mest naturligt för hunden att bita i ärmen: den vänds mot hunden, den utgör huvuddelen av hotet etc. I någon tilltrasslad situation kan det hända att en figurant ändå får ett bett någon annanstans än i ärmen, men det hör till undantagen och kan knappast räknas hunden till last. Om en hund däremot konsekvent väljer att undvika ärmen för att i stället bita på något annat ställe på kroppen så är det inte lämpligt att tävla med hunden enligt de svenska skyddsreglerna. De få gånger något sådant inträffat hittills har domarna oftast visat ekipaget av planen, och föraren har dragit konsekvenserna av hundens handlande. Från främst figuranthåll framförs nu farhågor att den ökade användningen av hel figurantdräkt vid träning skulle göra att risken för skador vid tävling ökar i framtiden. Domarna bör vara observanta på det potentiella problemet och avstänga samt rapportera hundar som man bedömer inte ens försöker att bita i ärmen utan i stället i oskyddade delar. I sammanhanget kan också nämnas att det inte finns anledning att vid tävling använda halvolda eller "kamouflagefärgade" armar. Det hör till utbildningen av tjänstehundar och inte till den civila tävlingsgrenen.

Brh 7/96

Dubblerade tävlingar

Dubblerade tävlingar orsakar en hel del diskussion när det gäller möjligheten för hund och/eller förare att delta bägge dagarna. Diskussionen är överflödigt då anvisningarna är entydiga, det finns i-n-t-e möjlighet att delta bägge tävlingsdagarna. Det gäller både för hund (kanske med olika förare) och förare (med olika hundar). /-/

Avauktorisering av funktionär

När det gäller domare anger reglerna att auktorisationen kan återkallas vid visad olämplighet. Sådant beslut fattas av samma instans som gett auktorisationen, alltså FS/Tävlingssektorn.

Tävlingsledare, tävlingssekreterare och skyddsfiguranter auktoriseras av distriktet, och följaktligen blir det distriktet som avauktoriseras. En så radikal åtgärd ska förstås inte vidtas annat än vid uppenbar olämplighet, som kvarstår trots uppmaning om förändring. Vid avauktorisering ska förbundskansliet meddelas.

Stegning av avstånd

Vid moment "Hopp över hinder" händer det att förare stegar upp lämpligt ansatsavstånd. Frågan är om detta kan anses falla in under tävlingsledarens uppmaning att "Inta lämpligt avstånd". Tävlingssektorn anser att så ska vara fallet. Dock accepteras inte att föraren rör hindret (för att "ställa det tillrätta" eller liknande), inte heller att föraren går över på andra sidan av hindret. Sådant anses som otillåten hjälp och medför att momentet inte utförs. Föraren bör tänka på att klart ange sin avsikt att stega upp avståndet, och lämna hunden någon annanstans än mitt framför hindret. Att ställa upp med hunden för att sedan, när hunden tjuvstartat, påstå att man inte ställt upp utan funderade på att stega kommer förhoppningsvis inte att väcka tilltro hos domarna.

Rapport

Tävlingssektorn har fått en del rapportfrågor, som kan vara av allmänt intresse. En fråga är om hund som går ut från, eller kommer in till, en station i lågt tempo ska erhålla betygsneddrag för detta. Det handlar då inte om det tidsneddrag hunden eventuellt kan åsamka sig genom det låga tempot, utan om domaren på den aktuella stationen ska dra något ytterligare. Om hunden målmedvetet påbörjar rapportföringen respektive kommer in till stationen så finns inget skäl att reducera betyget bara beroende på hundens tempo. Detta även om man som domare med ledning av hundens sträckt看 kan räkna ut att hunden under större delen av sträckan måste ha hållit ett väsentligt högre tempo. I så fall skulle man också reducera betyget för hund som går ut eller kommer in i högt tempo men där tiden indikerar att hunden knappast kan ha hållit det tempot hela tiden. En annan sak är det dock om hunden till exempel stannar, för att sedan gå vidare med eller utan förnyat kommando från föraren. Detta måste ses som fel och påverka betyget. Domaren bör dock nöja sig med att iaktta vad som händer tills hunden lämnat stationsområdet och inte bedöma det som eventuellt kan iakttas ute på sträckan i övrigt. Föraren kan stanna vid sändplatsen under en minut innan plats lämnas för nästa ekipage (gäller av rättviseskäl även sist startande). Om föraren under den tiden ser hunden utanför stationsområdet och kommenderar iväg den, eller om föraren kommenderar "i blindo", måste detta anses som ett fel som ska återspeglas i betyget. Den "taktiska omplaceringen" av ryggsäckar berördes i referatet från SM. Personliga tillhörigheter ska inte placeras ut på andra ställen än uppkopplingsplatsen. Det är förvånande att förfarandet tydligt accepterats på vissa håll i landet. Om en hund kommer in från "fel" håll, när får den då kallas på? Oberoende av från vilket håll hunden kommer in så har föraren rätt att utan neddrag locka på hunden då den kommit inom stationsområdet (ca 50 meter från mottagningsplatsen). Lockande på längre avstånd ger max-betyg 9, men det måste då förutsättas att hunden är på väg in mot stationen, eller är i stationens omedelbara närhet. För att kunna locka på en hund då den är långt, kanske flera hundra meter från stationen, torde en förare behöva använda så hög röstvolym att risk föreligger att andra hundar påverkas (i positiv eller negativ riktning), och det kan alltså inte accepteras.

Markering av föremål

I Norge förekommer tävlingsformer där hunden under sökarbetet ska markera större föremål (ryggsäck, jacka etc) i terrängen. Att en hund som utbildats att göra detta handlar likadant om den skulle hitta ett stort föremål under en svensk tävling kan ses som sannolikt, hunden vet ju inte vilka regler den tävlar efter. I Norge har man bestämt att hund som markerar föremål vid en "vanlig" söktävling inte ska ges betygsneddrag härför, dock ges den ingen tidskompensation. Vi inför från 1997 samma anvisning i de svenska reglerna. Dock gäller att tävlingsledaren inte får placera ut föremål i området som störningar, anvisningen gäller för det fall ett föremål av misstag finns inom området.

Brh 4/97

Dispenser

Det händer då och då att tävlingssektorn får in ansökningar om dispens från olika bestämmelser i reglerna. Även om det inte är så vanligt förekommande så kan det finnas skäl att informera lite om hanteringen. Det vanligaste skälet att söka dispens är att föraren har ett handikapp som försvårar eller omöjliggör att föra hunden vid specialproven. Vi har då som princip att endast ge dispens för handikapp som, på läkarvetenskapens nuvarande standpunkt, kan betraktas som kroniska. Detta till skillnad från konvalescenstid efter en skada. Eftersom vi inte har någon egen medicinsk sakkunskap fordrar vi in ett läkarintyg om handikappet. Föraren har oftast egna förslag om hur problemet ska lösas. Det kan vara så att den ordinarie föraren fungerar vid lydnad och andra moment med god framkomlighet, medan en annan förare tar hand om exempelvis spåret. Även denna förare måste då vara medlem i SBK. Ibland kan en förare ha full rörlighet i skogen men vara rädd för att till exempel drabbas av ett epilepsianfall. Då kan det bli aktuellt med en ledsagare, en "skugga" som följer ekipaget och ingriper först om något skulle inträffa. Eftersom vi inte vill släppa ut två förare samtidigt så har dispenserna angående ledsagare utformats så att arrangören utser denne. Det gäller alltså för den tävlande att i god tid (kanske redan före anmälningstidens utgång) kontakta arrangören och fråga om de kan utse någon klubbmedlem som ledsagare. Arrangören är inte tvingad att göra detta, men vi hoppas att alla kan ta det lilla besväret för att hjälpa till att göra vår sport tillgänglig för alla. I detta sammanhang kan påpekas att vi inte ser det som nödvändigt med dispens för rullstolsburna förare vid lydnadsmomenten. Det är ju den förarens sätt att förflytta sig, och orsakar inga egentliga problem vid bedömningen. /-/Dispens från åldersgränser, karenstider etc har nte beviljats. För den tävlande gäller att dispensen (där omfattning, eventuella krav på medlemskap etc framgår) ska medföras och uppvisas för arrangören.

Kommandon

I reglerna anges att vissa kommandoord är önskvärda. Det kan ses som en anvisning dels för utbildningen, dels för hur kommandona är tänkta att vara utformade. De är sålunda ganska komprimerade, består av ett eller ett par ganska korta ord. Om alternativa kommandoord väljs så behöver detta inte anmälas i förväg. Däremot ska även de kommandona utformas på samma sätt, och inte vara långa meningar eller ramsor. Det ställs inga krav på att tävlingsledaren i sina order ska undvika andra än de gängse kommandoorden. Även då måste det anses tillåtet att till exempel upplysa om att "Nästa moment är skallgivning", ordergivning av typen "Kommendera apport" är däremot inte tillåten. Hundens namn får användas som

lystringsord. Det handlar då om att namnet och kommandot uttalas i omedelbar följd. Den praktiska tillämpningen kan tänkas vara vid inkallning av en av flera hundar. Om föraren bara använder hundens namn då, som exempelvis inkallningskommando? Ja, hundar kan ju heta vad som helst och det enda hållbara synsättet torde vara att inte fördjupa sig i om kommandot möjligen också är hundens namn. Om föraren ropar något (som kanske råkar vara hundens namn) utan annat kommando efter, och hunden då inte kommer, så betraktas det som en vägran. Det ställs inga krav på att föraren ska använda samma kommando i samma situation under ett helt moment. Ingår flera inkallningar så står det föraren fritt att använda olika kommandon vid de olika tillfällena. Visslingar och dylikt som föraren kan frambringa utan tekniska hjälpmedel är tillåtna.

Avsökande och ståndskall

Den mest radikala ändringen rent regeltekniskt vid senaste revideringen rörde skyddshundsgruppens avsökande och ståndskall. Då antalet figuranter utökades från en till två så kom momenten att flätas ihop på ett sätt som vi inte använt tidigare. Tävlingssektorn har hyst en del skepsis mot detta, det bästa är ändå fristående moment som inte beror av andra. Avsökandet bedöms nu i två omgångar, med en paus medan första ståndskallet bedöms. Dessutom är betyget i avsökande i hög grad beroende av hur många figuranter hunden finner och markerar. I de tidigare reglerna fanns angivna ett par fall då hunden visserligen funnit och markerat figuranten, men den ändå inte fick betyg på vare sig ståndskall eller avsökande. Det handlade då om hund som lämnat figuranten utan att ge ståndskall, för att senare återkomma och skälla. Likaså måste hund som tog av sig munkorgen vid ståndskallet innan dess ha påbörjat en vägledande skallgivning. Frågan är nu om en hund även idag kan ge ståndskall för en figurant, men ändå inte få tillgodoräkna sig den när det gäller betyget i avsökande? Svaret på den frågan måste bli "Ja", vi har ju inte ändrat synsätt bara för att vi lagt till en figurant. Fortfarande är det alltså så att hunden bara får en chans att ge ståndskall, lämnar hunden utan att skälla så får figuranten inte tillgodoräknas även om hunden kommer tillbaka. Det är också så att ståndskallen ska ske i munkorg. Om hunden först tar av sig korgen och först därefter skäller så räknas inte figuranten. Observera att hunden mycket väl kan få tillgodoräkna sig en figurant fast den fått underkänt i ståndskallet på denne. Det vanligaste exemplet på detta är angrepp på figurant. Den kan även få underkännas i ståndskallet genom att lämna figuranten, eller ta av sig munkorgen, om detta sker i ett sent skede då föraren är på väg fram. Om en hund finner, men lämnar figuranten utan att skälla, så har enligt en strikt regeltolkning momentet ståndskall börjat. Hunden skulle då alltså inte längre bedömas i avsökande då den fortsätter i området. Det praktiskt genomförbara sättet att som domare hantera den situationen är dock att fortsätta att bedöma avsökandet tills hunden börjar skälla på en figurant. Om hunden återvänder till den lämnade figuranten, och då skäller, så får ju domarna då veta att den tidigare varit där och lämnat. Konsekvensen blir dock densamma som om hunden inte återvänt: underkänt på det ståndskallet och figuranten tillgodoräknas inte för avsökandet (som då kan ge högst betyg 7, detta under förutsättning att den andra figuranten markerats på ett korrekt sätt). Hunden får under de tre momenten (avsökande och två ståndskall) en chans att ta av sig korgen (eller rättare sagt, uppträda utan korg, eftersom man ibland inte vet hur korgen åkt av). Momentet då detta sker underkännas, men efter att korgen ånyo satts på får hunden fortsätta, och kanske få betyg på de andra momenten. (Detta är analogt med förfarandet under transport och överfall). Om hunden en andra gång uppträder utan korg avbryts arbetet. Reglerna är inte helt tydliga angående vad som händer om detta sker vid "Ståndskall II". Meningen är dock att hunden då ska kunna godkännas i avsökande (förutsatt förstås att den dels inte första gången uppträtt utan korg under avsökandet, dels att den markerat åtminstone en av figuranterna på ett korrekt sätt innan korgen åkt av). Bägge

ståndskallen bedöms på samma sätt, det gäller också momentets början och slut. Även den andra figuranten ska alltså transporteras tillbaka till stigen. Denna transport har varit föremål för en del diskussion. Det finns inga anvisningar för avstånd mellan figurant och förare/hund. Detta väljs av föraren, det vanligaste torde vara 3-5 meter. Det ställs givetvis krav på lydnad hos hunden, även om man i terrängen har lite större tolerans vad gäller placeringen vid förarens sida. Om hunden vid återtransporten angriper figuranten så underkänns momentet.

Brh 1/98

Handläggning av SM-anmälningar

Under senare år har Förbundskansliets handläggare av anmälningar till SM i bruks och lydnad fått ägna alltför mycket tid åt att besvara telefonförfrågningar om poänggränser etc. Detta påverkar arbetet på så sätt att framtagandet av den slutgiltiga deltagarförteckningen kan försenas. Det förekommer till och med förväntningar att definitiva besked om kval-poäng kan lämnas innan kval-perioden är slut! Så kan givetvis inte ske, som framgår av nedanstående återstår även sedan anmälningstiden utgått en hel del arbete innan en definitiv deltagarförteckning kan upprättas. Vi ser det som mest angeläget att definitivt besked så snabbt som möjligt kan ges till dem det verkligen berör, det vill säga de som anmält till SM. Anmälningarna kommer därför från i år att handläggas enligt följande: -När anmälningstiden utgått räknas kvalresultatens genomsnittspoäng ut för samtliga anmälda. Det brukar röra sig om cirka 130 hundar i bruks och cirka 100 hundar i lydnad. För sent inkomna eller ofullständigt ifyllda anmälningar sorteras bort. -För de inkomna anmälningarna kontrolleras med den lokala SM-arrangören att anmälningsavgiften inkommit i rätt tid. Anmälningar utan avgift eller med för sent inkommen avgift sorteras bort. -En preliminär deltagarförteckning (med reserver) upprättas. -Samtliga angivna kval-resultat för dem som upptagits på den preliminära listan kontrolleras. Kontrollen sker mot SKK:s resultatregister för de resultat som hunnit in där samt mot resultatlistor för "sena" resultat (eventuellt sker kontroll direkt mot arrangör för de allra sista tävlingarna). Det rör sig här om cirka 200 resultat vardera i bruks respektive lydnad. -En definitiv deltagarförteckning upprättas. -Besked med bifogad deltagarförteckning skickas med A-post till samtliga anmälda. Detta sker senast tio dagar efter anmälningstidens utgång. -En eller två dagar efter att besked skickats till de anmälda sänds deltagarförteckningen till klubbar och distrikt. Den läggs också ut på Internet. -Först tre dagar efter att besked skickats till de anmälda ges upplysning om kvalpoäng etc till övriga intresserade. Det finns knappast anledning att ringa och fråga om detta tidigare än tio dagar efter anmälningstidens utgång. Då kanske dessutom deltagarförteckningen redan har nått fram till hemmaklubben och kan studeras i sin helhet där.

Försumliga arrangörer

Tyvärr inträffar det att officiella prov avhålls utan att resultatlistor sänds in. Detta medför ett helt onödigt merarbete med efterlysning av listor etc. De tävlande kan drabbas på så sätt att meriter som uppnåtts med hunden inte finns registrerade hos SKK. Om ansökt prov av någon anledning, till exempel för få anmälda, inte arrangeras måste detta meddelas förbundskansliet så att de slipper sakna resultatlistorna. Det är klubben som får bära ansvaret för att listorna inte skickas in. Det kan leda till förbud att arrangera prov under viss tid. Även om en ansvarig tävlingssekreterare utsetts så måste klubben förvissa sig om att listorna verkligen blir insända. Detta sker bäst genom sekreteraren, som då också kan diarieföra dessa utgående skrivelser. Inom vissa distrikt finns rutinen att listorna skickas till tävlingsansvarig, som då får kontroll

på att alla prov redovisas. Dessutom får distriktet ett användbart underlag för statistik kring antal deltagare, förare som uteblir utan att lämna återbud, inställda prov, tjänstgörande funktionärer etc.

Brh 8/98

Rapportfrågor

Reglerna ger vid sändandet föraren en rätt att utan neddrag kommendera hunden att sitta kvar innan nedräkningen börjat. Detta innebär inte att hunden får kommenderas att sätta sig, eller att stanna då föraren gör halt. Framföringen ska ske som vid linförighet respektive fritt följ, och i detta ingår att hunden vid halt utan kommando ska inta utgångsställning (sittande vid förarens vänstra sida). Först därefter kan det ju bli aktuellt att påminna hunden att den ska sitta kvar. Hunden ska vid utmarschen föras kopplad i ett ordinärt koppel, fäst i ett ordinärt halsband. Det är alltså inte tillåtet att använda någon typ av sele eller betsel, detta räknas som otillåtet hjälpmedel.

Näsarbete eller lydnadsmoment?

I lydnadsmomenten är uppträdandet hos hunden och föraren ofta noga beskrivet i regeltexten. Så till exempel ska hunden vid apporteringsmomenten sändas från utgångsställning och sedan åter inta denna vid eller efter avlämnandet. Föraren får inte utan neddrag uppmuntra hunden under apporteringen (men däremot efter densamma). I näsarbetet, exempelvis söket, ställs inte riktigt samma krav. En hund behöver alltså inte nödvändigtvis sitta vid vänster sida då den skickas ut på ett sökslag. Inte heller ska måttligt beröm då hunden till exempel återvänder med sökrollen innebära betygsneddrag. Och sökrollen behöver inte avlämnas som vid apportering, det räcker med att hunden återvänder till föraren med den. Vid uppletande av föremål krävs "formell" avlämning bara av fjärde föremålet (och detta endast för högsta betyg). Beröm eller klapp då hunden avlämnat ett föremål bör heller inte rendera neddrag. Däremot bör domarna vara uppmärksamma på om föraren påverkar hunden för att få den att ta upp ett föremål, eller återvända sedan den tagit upp föremålet. Måttligt beröm då hunden väl är på väg in till föraren med ett föremål bör dock inte behöva innebära betygsreducering. Ett spårupptag börjar då föraren, efter klartecken av tävlingsledaren och vid av denne anvisad punkt, sänder in hunden i rutan. En del förare väljer kanske att under en kort tidsrymd före upptaget lägga hunden, och sänder den sedan från liggande. Andra förare skickar hunden "i flykten" och stannar själva tills linan löpt ut. Detta med hundens ställning innan den sänds på spårupptaget ska inte påverka bedömningen då momentet inte börjat ännu. Även bortsett från detta måste det väl vara av mycket underordnad betydelse jämfört med hundens arbete för att finna spåret. Givetvis finns det inte heller vid spårpåsläpp vid punkt någon anledning att bekymra sig för om hunden sitter eller ej. Anledningen till att vi tar upp dessa för de flesta domare självklara förhållanden är att det ibland läggs in krav i näsarbetet som inte behöver finnas där. Det vore högst olyckligt om bedömningen vid näsarbetet mer börjar inriktas på smådetaljer av ovanstående typ (speciellt om de inte ens förekommer under tiden mellan momentets början och slut!), i stället för att betyget huvudsakligen ska avgöras av hundens sätt att, i samarbete med föraren, använda sin näsa.

Spårfrågor

Reglerna talar om att betyget bör sänkas vid uppenbart skadade (tuggade) spårforemål, dock i mindre utsträckning än om hunden inte funnit foremålet. Detta kan tolkas på olika sätt, dels så att man över huvud taget inte kan sänka mer än en halv enhet, dels att man i princip skulle kunna sänka en halv enhet per skadat foremål (jämför "foremålet" i singularis i anvisningen ovan). "Normalsänkningen" är en halv enhet, men vid större antal skadade foremål kan man sänka en enhet. När det gäller skador på foremålen bör observeras att det här inte handlar om enstaka bitmärken, utan om uppenbart skadade foremål. I Brukshunden 7/95 avhandlades "Godis och andra hjälpmedel". Reglerna talar om förbud mot sådant vid moment där hundar använder samma mark, ett av undantagen är alltså spårmomenten. Visserligen kunde det kanske av principiella skäl vara bra med ett förbud mot exempelvis godis under spåret, men det är svårt med kontrollen av efterlevnaden. Vad som händer sedan domarna släppt ekipaget ur sikte vet de ju inte alls. Det är även vid spår i appellklass så gott som omöjligt att avgöra om föraren vid ett foremål ger hunden en godbit. Sålunda accepterar vi detta, men föraren har förstås skäl att inte låta det bli någon tidsödande utfodring, då lär domarna ifrågasätta vad ekipaget håller på med. Då spårmomentet väl är slut så byter många förare slutforemålet mot någon kär leksak (detta av skäl som framgår av texten om skadade foremål ovan). Inte heller detta finns någon anledning att beivra, marken är ju inte gemensam och momentet är slut.

Apportvikter och hinderhöjder

I reglerna finns en tabell med uppgift om vilken vikt på tunga foremålet respektive hinderhöjd hundar av olika raser ska ha. Det måste observeras att det inte är frågan om minimimått på så sätt att föraren skulle ha möjlighet att välja tyngre foremål eller högre hinder än reglerna föreskriver. Apportforemålen av trä respektive metall finns i reglerna beskrivna i en större och en mindre modell, utan angivande av för vilka raser de olika modellerna ska användas. Det står då föraren fritt att välja modell, huvudsaken är ju här materialet. Arrangören ska tillhandahålla foremål av båda modellerna.

Tävlingssekreterare och resultatlistor

Kan flera tävlingssekreterare underteckna samma resultatlista? Som "samma resultatlista" räknas då listan från en tävling i en klass, även om denna skulle omfatta flera blanketter rent fysiskt. Samtliga blanketter ska då undertecknas av samma tävlingssekreterare, som därmed ansvarar för uppgifterna på listan. Innan funktionärskategorin tävlingssekreterare infördes hade domarna ansvaret för resultatlistan. Detta var olyckligt av flera skäl, bland annat att det inte fanns en ensam ansvarig utan båda domarna kunde tro att den andra kontrollerat listorna när i själva verket ingen av dem gjort det. Om provet omfattar flera olika klasser, eller flera olika tävlingar i samma klass, så kan olika tävlingssekreterare underteckna de olika resultatlistorna. Normalt kommer väl då tävlingssekreterarna att hjälpa varandra med dubbelkoll av uträkningar etc, men det är viktigt att tänka på att ansvaret för varje resultatlista åvilar endast en av dem. Om flera klasser ska redovisas på samma blankett så förutsätter detta att samma domare, tävlingsledare och tävlingssekreterare tjänstgjort för de olika klasserna, annars redovisas de på olika blanketter.

Lottningsförfarande

På en del tävlingar förekommer att deltagarna får ta en lott vartefter de kommer och visar upp sina papper. Sålunda får den sist anlända bara en lott att välja på, även om ankomsten sker

före samlingstiden. Även om detta förfarande säkert används för att det anses rationellt, och utan andra baktankar, så är det inte enligt reglerna. Alla deltagare har rätt att närvara vid lottningen och se också när de andra tar sina lotter. Eller får sina lotter, eftersom reglerna inte säger att lottningen måste göras så att varje deltagare drar en lott. Arrangören kan i stället utse en funktionär som drar lotter ur en skål eller liknande, allt eftersom namnen på de tävlande ropas upp. Ett rationellt förfarande, och bra om man vill förhindra att lotter byts mellan de tävlande. Men det kan ju också förhindras genom att var och en visar upp sin lott direkt efter att den dragits.

Lydnadsmomenten - tempo och precision

Rubriken ovan, och det mesta av texten nedan, är faktiskt från en artikel i Brukshunden för tio år sedan. Den äger dock fortfarande minst samma aktualitet och tas därför i repris i lätt bearbetad form. Man kan ibland på tävlingar se en tendens hos domarna att bortse från hundens tempo och helt inrikta bedömningen på att hunden utför momenten med precision. Detta kan inte vara korrekt och tävlingssektorn vill därför här utveckla sin syn på tempo och precision under lydnadsmomenten. I alla moment gäller att hunden omgående ska verkställa förarens order, det framgår också i många fall av regeltexten. Så till exempel ska hunden snabbt lägga sig vid momentet "Platsläggande". Den ska också utföra i momentet ingående rörelser snabbt och exempelvis utan dröjsmål sätta sig vid förarens sida vid halt under "Linförighet" och "Fritt följ" och vid inkommande till sidan. I vissa moment, främst inkallningar och apporteringar, ingår att hunden ska förflytta sig en längre sträcka och detta ska då ske i fullödigt tempo. Man kan här inte bara se på hundens gångart och till exempel vara nöjd om den galopperar eftersom en hund kan brista i tempo även under galopp. På vissa håll har framförts åsikten att det skulle vara mer graverande med tempoväxling under ett moment än med bristande tempo under hela momentet. Man skulle således anse det bättre om en hund går långsamt ut till apporten och långsamt tillbaka än om den rusar ut och går långsamt tillbaka (det sägs till och med att förare inriktar träningen på att få hunden att gå lika långsamt både ut och tillbaka, detta för att kunna få höga betyg!). Tävlingssektorn finner inget underlag för ett sådant synsätt utan hävdar att en hund som brister i tempo under hela momentet i detta avseende är sämre än den hund som brister i tempo under del av momentet. Ett speciellt moment där i det beskrivna idealutförandet ingår en tempoväxling är "Framåtsändande". Hunden ska ju under marsch sändas till cirka 15 meter framför föraren och sedan hålla denna position. Givetvis innebär det att hunden vid framkomsten till rätt position växlar tempo. Det finns i detta moment i stället skäl att reducera betyget för de hundar som inte växlar tempo utan hela tiden ökar ut avståndet till föraren. Detta med bedömning av tempot kan vara svårt för domarna, det är lättare att konstatera och ta ställning till brister i precision. Tempot får dock inte bedömas så som om hundarna jämfördes tidsmässigt med varandra. Snarare är det fråga om hundens satsning utifrån sina förutsättningar. Vi hoppas dock att domarna är kapabla att se om en hund strävar efter att snabbt agera efter förarens kommandon.

Brh 2/99

Rapportfrågor

Rapport betraktas av tradition som en gren där hela familjen kan delta i arbetet med hunden. Om familjen består av fler än personer så blir det ju så att säga folk över, som inte har någon funktion som förare eller hjälpförare. Vid träning ses det säkert inte som något större problem

att det vimlar omkring folk på stationerna. Tvärtom kan det väl vara nyttiga störningar som hundarna måste kunna klara av. Vid tävling är det känsligare, och reglerna nämner inte uttryckligen hur man ska förfara med "extra" personer på stationerna. Frågan diskuterades på 1970-talet, och man angav då som praxis att på utestationerna får inga "extra" personer följa med. Där ställs det ju lite större krav på tystnad i och med att stationerna C och D inte är kända för hundarna. På station A har man av hävd accepterat närvaro av barn eller andra bekanta. En förutsättning är förstås att dessa inte stör provet, eller befattar sig med förändret av den egna hunden. Om tävlingsledaren exempelvis har rutinen att kalla fram förarna för utdelning av tidlappar så får ingen "extra" person stanna hos hunden under den tiden. En lite udda fråga som dykt upp är hur mycket en rapporthund får "avskämmas" på stationen. Får den ligga i ett litet tält, eller med skärmar uppspända runt omkring? Även om det inte står uttryckligen i reglerna så måste det vara så att hundarna också ska prövas i sitt uppträdande på stationer där de kan se och höra andra hundar och förare. Och under den tid provet pågår måste hunden rimligen också kunna både ses och höras av domaren, och inte gömmas undan någonstans. I detta sammanhang kan också påminnas om reglernas föreskrift om avstånd mellan uppkopplingsplatserna.

Spårtävlingar i snö

Vi har skrivit om detta ämne för bara ett par år sedan, men har nu fått indikationer på att det är dags igen. En utökning av tävlingssäsongen är angelägen för att öka utbudet, men det innebär också en risk för snö vid sena höst- eller tidiga vårtävlingar. Det kan då bli aktuellt att ställa in en tävling, det är en risk man måste vara medveten om både som arrangör och som tävlande. Det handlar här inte om snöhinder på så sätt att den skulle försvåra framkomligheten, då har man redan kommit långt över gränsen för när en spårtävling måste ställas in. Spåren måste vara sådana att de huvudsakligen utarbetas med hjälp av hundens luktsinne, och inte genom att de är synliga för hund och förare. Ibland efterlyses normer för snödjup etc, men de är svåra att ge eftersom många andra faktorer spelar in, exempelvis om snön är hårdfrusen eller ej och inte minst väderprognoserna för tävlingsdagen och dagarna innan. Arrangören får inte bara skjuta över avgörandet till domarna, som på tävlingsdagen sätts i den obehagliga situationen att ställa in tävlingen och låta de tävlande, som kanske kommit långväga ifrån, åka hem igen. Om arrangören är tveksam så rekommenderar vi samråd i förväg med domare och/eller distrikt. Det behöver inte bli så dramatiskt att hela tävlingen ställs in, kanske räcker det att vissa spår utgår.

Tävlingsprogrammet

Det har under senare år blivit mer frekvent förekommande att klubbar och distrikt vill göra ändringar i det fastlagda tävlingsprogrammet. Reglerna talar om att vår överenskommelse med Statens Naturvårdsverk inte tillåter ändringar under så kallad hundförbudstid (1 mars - 20 augusti). Under resten av året kan FS medge ändring om synnerliga skäl föreligger. Vi har svårt att se att detta skulle vara fallet om: -Klubben efter tävlingskalenderns utgivning konstaterar att andra klubbar inom distriktet har tävlingar i samma klass samma dag. Denna kontroll måste rimligen göras inom distriktet innan förslag till tävlingsprogram skickas in. Om det är intressant vilka dagar klubbar i närliggande distrikt anordnar tävlingar så bör även detta gå att ta reda på i förväg, så att en samordning kan ske. -Klubben inte har använt en almanacka för året i fråga utan först i efterhand konstaterar när exempelvis midsommarhelgen inträffar. Utan almanacka kan det ju till och med bli svårt att pricka in lördagar och söndagar. -Samtliga klubbens tilltänkta funktionärer hittar något intressantare att göra någon av de aktuella tävlingsdagarna. Om inte klubbens funktionärer vill ta på sig ansvaret så får klubben

hyra in funktionärer. Det borde också medföra en kraftig minskning av klubbens tävlingsprogram för kommande år. Det ligger ett värde i att den tävlingskalender som skickas ut också överensstämmer med verkligheten. Klubbar och distrikt uppmanas att vara noggrannare vid kontrollen av förslaget till tävlingsprogram. Distrikten bör nog kräva en uttrycklig bekräftelse från klubbarna att de kontrollerat det sammanställda förslaget, och inte bara räkna med att den som tiger samtycker.

Resultatlistor

Då den nya funktionärskategorin tävlingssekreterare infördes så var förhoppningen att kvalitén på de insända resultatlistorna skulle öka. Så har tyvärr inte blivit fallet, även om de allra flesta klubbar sänder in listor som i alla fall går att använda. Speciellt i en organisation som tyngs av krav på besparingar verkar det fel att lägga resurser på att komplettera resultatlistor. Det kan ibland bli något litet fel, eller något svårtytt namn, men den tävlingssekreterare som skickar in en resultatlista från bruksprov där registreringsnummer för en eller flera av hundarna saknas har inte alls fullgjort sin uppgift. I förlängningen kan det bli så att distrikten får ta ställning till om tävlingssekreterare som gör flera sådana fel ska behålla sin auktorisation. Klubbar uppmanas att noga kontrollera resultatlistorna innan de skickas in. Det underlättar förbundskansliets arbete, och blir också till glädje för de tävlande som nu ibland får vänta alltför länge på att ett resultat ska registreras.

Brh 4/00

Uttagning av domare och figuranter till SM och NOM

Vid vanliga bruksprov, som arrangeras av lokalklubb, tas domare och skyddsfiguranter ut av distriktet. När det gäller SM, som ju arrangeras av distrikt, sker denna uttagning av centrala tävlingssektorn. Det är givetvis omöjligt för denna att ha personlig kännedom om de hundratals domare och figuranter som finns i landet. Därför uppmanas distrikten varje höst att föreslå de domare och figuranter som de anser lämpliga att fungera vid kommande års svenska och nordiska mästerskap. Det förutsätts numera att de föreslagna personerna är vidtalade, och har accepterat att kandidera. Det åligger alltså distrikten att kontrollera att det inte finns något hinder, som exempelvis satsning på att i stället tävla med egen hund. Det kan ju också föreligga något jävförhållande som gör att en person inte vill tjänstgöra inom en viss grupp. För domarna gäller det formella kravet att de fungerat minst fem år som I-klassdomare. För övrigt förväntas distrikten föreslå personer som anses fungera bra i sina funktionärsroller. En domare ska givetvis anses sätta de "rätta" betygen, men också vara ett föredöme för övriga domare. Detta innebär ett flitigt dömande, och då inte bara på elitklassnivå. Närvaro vid de regionala domarkonferenserna, såväl för egen förkovran som för att delge andra sina erfarenheter, bör också vara ett krav. Distrikten väljer givetvis hur många funktionärer de vill föreslå. Det kan vara så att man saknar lämpliga kandidater i en grupp, medan det finns flera stycken i någon annan grupp. Att en domare eller figurant föreslagits ett år, men inte blivit uttagen, hindrar inte på något sätt att vederbörande föreslås igen. Tvärtom är det en merit att hålla sig på denna höga nivå under ett antal år. För dem som tjänstgjort gäller dock att de inte kommer ifråga under året efter, knappast heller två år efter. /-/ Överdomaren, som inte föreslås av distrikten utan tas ut direkt av tävlingssektorn, kan "återanvändas" nästa år. Överdomarens syssla kan ju möjligen vara eftersträvansvärd som hedersuppdrag, men innebär i bästa fall en tävling utan uppgifter, i sämsta fall ett antal kniviga protester att avgöra. Tävlingssektorn upprättar vid sitt sammanträde i mitten av december listan över domare och

figuranter vid kommande års mästerskap. Denna får i allmänhet en viss geografisk slagsida; arrangeras SM i södra änden av Sverige kommer huvuddelen av domarna därifrån. Hänsyn tas också till omkringliggande års förläggning av SM. /-/

Anmälan

Sättet att anmäla till tävling är ett klassiskt diskussionsämne. Det är alltid reglernas skrivning som gäller. I dagens läge kan denna ses som lite stelbent, och ger inte full möjlighet att utnyttja den nya tekniken. Kongressen har nu tagit en ny formulering som ska ge större flexibilitet. Dock börjar denna inte att gälla förrän 2002-01-01, men tiden går fort och redan om ett år måste vi börja förbereda för den nya tekniken. Tävlingssektorn gick förra våren ut med en enkät angående klubbarnas beredskap för att ta emot anmälan via Internet. Svarefrekvensen var mycket låg, mindre än 20 av de runt 280 lokalklubbarna svarade. Bland svaren var de flesta, men inte alla, positiva. Bland remissvaren under regelrevideringen kunde man utläsa en positiv attityd till ny teknik, men också en oro för att klubbarna skulle forceras in i något de inte var mogna för. Vi hoppas att i det tävlingsprogram som kommer hösten 2001 kunna introducera nya möjligheter. Många av de tävlingsansvariga på klubbarna har säkert frapperats hur få som utnyttjar postgiro eller personkonto. Det är ju den både smidigaste och billigaste vägen, och borde stå öppen för var och en. Annars finns risken att en oproportionerligt stor summa pengar går åt till porto och andra avgifter. Klubbarna har nu möjlighet att behålla en administrativ avgift vid återbetalning på grund av exempelvis bortlottning. Denna utnyttjas olika, vissa klubbar behåller bara den summa som motsvarar täckning för deras kostnader. Detta ligger helt i bestämmelsens anda, den var ju inte avsedd som en inkomstkälla för klubbarna. Efteranmälan är en fråga som av någon anledning måste diskuteras gång på gång. Reglerna är entydiga, efteranmälan får inte ske i elitklass annat än under speciella förutsättningar (återbud från annat prov samma datum i samma grupp). Det är arrangörens sak att efterleva detta, och inte försöka vältra över avgörandet på övriga tävlande genom att fråga om de godtar en efteranmälan.

Lydnadsfrågor

Tävlingssektorn har fått en fråga om hur domarna ska ställa sig till "provhopp" under lydnaden. I BHP-reglerna stadgas att provhopp inte är tillåtna, vilket man nog får tolka som att det inte står föraren fritt att låta hunden "värma upp sig" genom att före momentet hoppa över hindret. En jämförelse kan också göras med lydnadsreglerna, där tävlande inte över huvud taget får i förväg beträda planen när denna är iordningställd. I det senare fallet handlar det dock främst om att hunden i ett antal moment ska sändas till punkter som inte ska vara kända av hunden. Vad gäller brukslydnaden finns inte något sådant, apport och hinder har också standardiserade utföranden. Det är alltså inte någon katastrof för momentets utförande om hunden till exempel tidigare hoppat över ett visst hinder eller hållit i en apport. Dock ska föraren under lydnaden följa tävlingsledarens anvisningar, eller vara beredd att göra detta. Om så inte är fallet bör föraren upplysas om denna skyldighet, i grava fall avbryts ekipaget från vidare deltagande. Om föraren efter tillsägelse att ställa upp på lämpligt avstånd framför hindret struntar i detta och i stället låter sin hund provhoppa går domarna lämpligen vidare till nästa moment och underkänner hoppet.

Spårfrågor

I både Brukshunden 7/95 och 8/98 har skrivits om godis under spårmomentet, för en utförligare behandling hänvisas till dessa artiklar. Spåret är inte gemensam mark, och sålunda

accepteras att föraren ger hunden godis vid föremålen. Dock är det givetvis förbjudet för föraren att preparera spåret i appellklass med godbitar, på spåret ska bara de av arrangören utlämnade föremålen läggas ut.

Rapportfrågor

Ojämnt tempo är ett ämne som på olika sätt aktualiserats igen. Domarna har här att ta hänsyn till reglernas definition, och konsekvenserna av den. Definitionen är att en hund anses ha ojämnt tempo om den använder sig av en längre tid på en kortare sträcka (det kan förstås också uttryckas så att den använder kortare tid på en längre sträcka). Lämpligen sker kontrollen så att tiden för sträckan B-A (den kortaste sträckan) jämförs med övriga sträcktider. Om det finns en kortare tid på någon av de övriga sträckorna så är det ojämnt tempo. I lägre och högre klass är kontrollen slut i och med detta. I elitklass måste också tiden för sträckan A-D (den längsta sträckan) jämföras mot övriga sträcktider. Om det finns en längre tid på någon av de övriga sträckorna så är det också ojämnt tempo. Det förtjänar kanske att påpekas igen att ojämnt tempo inte kan baseras på att jämföra tiderna på de lika långa sträckorna A-C och C-A. Konsekvensen av ojämnt tempo är max-betyg 9. Det är alltså alltid fel att sätta ett högre betyg än 9. För övrigt får detta ganska ringa fel vägas samman med övriga neddrag. Det finns knappast skäl att gradera det ojämna tempot så att det ensamt skulle kunna motivera ett neddrag till lägre än 9. Ojämnt tempo innebär ju oftast också någon grad av tidsbelastning.

Sökfrågor

För sökhunden finns två alternativa markeringsätt, vanligen kallade skall eller rulle. Rullmarkeringen har gamla traditioner, och var den enda markeringsformen för sökhundens föregångare sjukvårdshunden. Den i halsbandet hängande rullen har förändrats under årens lopp, och idag är den i bägge ändar upphängda så kallade norskrullen helt dominerande. Avsikten med rullen har dock inte ändrats, den ska användas så att hunden genom återvända med rullen i munnen talar om för föraren att den funnit figurant. Bortsett från denna situation (att hunden bär rullen i munnen från figuranten till föraren) ska rullen bäras hängande i halsbandet. Detta gäller alltså även vid påvisningen, hunden ska före denna antingen självmant eller på kommando ha släppt rullen. Sökhundsreglerna talar om att hund tillåts markera även större föremål (jacka, ryggsäck eller dylikt) som påträffas i området. Detta har en praktisk anknytning, då ju ett sådant föremål kan vara av stort intresse för en spaningsledning. Dock har vi inte på något sätt avsett att hundarna ska prövas i detta genom att arrangören placerar ut sådana föremål. Så vitt möjligt ska tävlingsmomentet begränsas till sök efter person. Dock skulle man kunna tänka sig att en utomstående person (bärplockare?) lämnar föremål efter sig i området utan att själv finnas i omedelbar närhet. Vi är ju också noga med att figuranterna ska ta med sig liggunderlag etc tillbaka till stigen. "Fasta installationer" som kojor etc finns givetvis kvar i området. /-/ Arrangören bör inte ge /-/ legorna en utformning som kan förväxlas med "större föremål", vilket kan bli fallet med smärre tält etc. I tveksamma fall bör domarna konsulteras i förväg, då det ju blir dessa som får ta ställning till en eventuell markering.

Brh 5/01

Domares ansvar och skyldigheter

Domarna vid våra prov och tävlingar har inte bara att ta ställning till hundarnas prestationer och sätta betyg på de olika momenten. De förväntas också agera i de fall hund eller förare uppträder olämpligt. Reglerna ger domarna rätten att utesluta hund eller förare från vidare tävlan i provet. Medtävlan och publik förväntar sig att domarna utnyttjar denna rätt. Man kan alltså säga att domarna här har ett moraliskt ansvar. Det får inte vara så att det utbildas olika praxis i olika delar av landet, reglerna ska så vitt möjligt tillämpas lika överallt. När det gäller olämpligt uppträdande från hund handlar det oftast om att hunden angripit eller försökt angripa person eller annan hund. Sökfiguranter är en speciellt utsatt funktionärskategori. Även om hunden inte angriper av aggressivitet, utan tar till tänderna som någon sorts överslagshandling så är det givetvis obehagligt för den som blir utsatt. Ett sådant beteende från hunden får inte accepteras. Aggressivitet mellan hundar kan vara ett svårare fall att bedöma. /-/ Ett typexempel är när en hund går upp under platsliggande och angriper annan liggande hund. Det måste ses som oprovocerat även om den liggande hunden gnällt, tittat på den angripande eller dylikt. Ett oprovocerat angrepp kan givetvis även inträffa under andra situationer. En förutsättning är att domarna genom egna iakttagelser eller utsagor från funktionär kan bilda sig en uppfattning om vad som skett. Om två hundar råkar i slagsmål ute på en rapportsträcka så torde det i allmänhet vara svårt att avgöra ifall en av dem är vållande. Om domarna beslutat att avstänga en hund på grund av olämpligt uppträdande så ska beslutet införas på resultatlistan och domarprotokollet. En avskrift av beslutet ska omgående insändas till Förbundskansliet. Detta sker genom arrangörens försorg, och det finns anledning att från domarnas sida försäkra sig om att arrangören har detta klart för sig. Rutinerna kommer att förändras något då de nya reglerna börjar gälla år 2002, vi återkommer med närmare information senare under året. En del domare verkar känna olust inför att rapportera en hund som uppträtt olämpligt. En eventuell avstängning kan ju bli kännbar för den aktuella föraren. Men man kan inte bara betrakta det inträffade ur det snäva perspektivet. Funktionärerna vid våra tävlingar har ett intresse av att hundar med en benägenhet att använda tänderna vid olämpliga tillfällen så vitt möjligt inte tillåts delta. Förarna till andra hundar har också rätt att kunna känna sig trygga under exempelvis en platsliggning. Olämpligt uppträdande från föraren tar sig oftast uttryck i våld mot den egna hunden, eller missfirmelse av funktionärer, företrädesvis domarna. Det finns ingen anledning för domarna att stillatigande se en förare börja tappa humöret. En tillsägelse, ett "gult kort" för att tala fotbollsspråk, kan avstyra vidare uppträde. Men om det inte respekteras, eller kanske det inträffade motiverar ett omedelbart "rött kort", så ska domarna avstänga föraren från tävlingen. Om de ser uppträdandet som gravt olämpligt så kan det också bli aktuellt att rapportera föraren till Förbundskansliet. Efter behandling i Förbundsstyrelsen kan det leda till en anmälan till SKK:s disciplinnämnd. Disciplinnämnden är gemensam för SKK och alla specialklubbar och den enda instansen som kan vidta disciplinåtgärder (varning, tävlingsförbud, uteslutning etc) mot föraren.

Auktorisation av tävlingsledare

Tävlingsledare är en funktionärskategori som utbildas och examineras regionalt (på distriktsnivå). Utbildningen och examinationen finns beskrivna /-/ och brukar inte vålla några större problem. Lite värre är det med den praktiktjänstgöring som också ska till för auktorisation som B-tävlingsledare. (Komplettering till A-tävlingsledare kräver inte någon praktiktjänstgöring). Anledningen till att praktiktjänstgöring krävs är svårigheten att anordna

en examination som provar det aspiranten förväntas kunna. Det rör sig ju om planläggning och genomförande av en hel tävling och det kräver alltför mycket tid och övriga resurser för att klaras av i samband med examinationen. I stället utnyttjas officiella tävlingar i grupperna spår, rapport och/eller sök (lägre, högre eller elitklass). De tävlandes rätt att kräva en korrekt tävling får givetvis inte äventyras, och därför ska en auktoriserad tävlingsledare vara ansvarig för provet. Det innebär att skriva under listorna och kontrollera aspirantens uppläggning av provet, samt givetvis närvara vid tävlingen. En tävlingsledare har ju alltid möjlighet att utse biträden som anses kunna sina uppgifter, och aspiranten som ska fullgöra sin praktik måste ses som ett mycket kvalificerat biträde. Idealet är en dialog mellan den ansvariga tävlingsledaren och aspiranten, på så sätt kan praktiken också bli en nyttig förlängning av utbildningen. Det som av någon anledning brukar orsaka tolkningsproblem är hur mycket aspiranterna ska göra vid praktiken. Bestämmelserna talar om "hela provet" vilket innebär att det inte kan bli fråga om att flera aspiranter lägger upp provet tillsammans. Dock läggs ju många prov upp så att de döms av flera domarlag, och aspiranten kan inte vara närvarande överallt på en gång. Det viktigaste är då huvudmomentet samt uppletandet, kommendering av lydriad provas ju i samband med examinationen. Tidsplaneringen omfattar givetvis hela provet. Om tävlingen exempelvis omfattar flera klasser i sökhundsgruppen så kan en aspirant tjänstgöra per klass, under förutsättning att de olika klasserna har separata banor. När det gäller rollfördelningen mellan den ansvarige tävlingsledaren och aspiranten uttrycks den ibland som att aspiranten skulle "gå bakom" tävlingsledaren (och se hur det hela ska gå till, kan man tänka). Detta är helt fel, tävlingsledaren är den som ska "gå bakom" aspiranten. Ibland framförs synpunkten att vissa klubbar inte har tillräckligt med prov för att aspiranterna ska kunna göra sin praktik, och att kraven alltså skulle vara för höga. Dock måste nyrekryteringen av tävlingsledare stå i rimlig proportion till utbudet av prov. De nya tävlingsledarna ska ju efter auktorisationen ha möjlighet att även fortsättningsvis kunna använda sina kunskaper. Praktiktjänstgöringen kan påbörjas redan under kursens gång (före examinationen alltså) och måste avslutas senast två år efter godkänt praktiskt slutprov. Den kan också mycket väl fullgöras på andra klubbar, vilket är en möjlighet för klubbar som tvingas börja "från scratch" vad gäller tävlingsledare. Vi har svårt att se att det inte under förutsättningarna ovan skulle gå att planera in aspiranternas praktiktjänstgöring.

Utplacering av tungt föremål

Reglerna säger att det tunga föremålet ska läggas ut av föraren. Det innebär att det inte får kastas ut, utan hunden ska sitta kvar medan föraren går iväg. Detta kvarstannande ingår också i bedömningen av momentet. Frågan har nu väckts om föraren får ställa föremålet på högkant, eller om regeltexten också ska anses säga något om hur föremålet ska placeras. Tävlingssektorn har diskuterat frågan och kommit fram till att "utläggandet" bara betyder att föremålet inte får kastas ut. Tolkningen att föremålet också måste placeras på ett speciellt sätt skulle inte vara orimlig, men det finns knappast anledning att tynga anvisningarna med detta. Sedan många år tillbaka finns två skolor när det gäller hur tunga föremålet lägges: med längdaxeln parallellt med respektive vinkelrätt mot det håll hunden kommer från. Bägge varianterna anses ge fördelar men äventyrar inte på något sätt att hunden provas på rätt sätt. Apportering av ett tungt föremål som står på högkant torde också vara fördelaktigt för vissa hundar, men kräver en annan teknik vad gäller att balansera föremålet i munnen. Det står dock föraren fritt att välja hur föremålet placeras på marken.

Till sist ett par gamla frågor

Reglerna uttrycker klart att betygsreducering inte får ske bara av det skälet att en hund bakspårar. En förutsättning är då att den självmant vänder, och att den gör det innan ekipaget återkallats till rutan. Likväl hävdas det att en del domare har en egen praxis i detta fall, vilket givetvis inte är acceptabelt. Reglerna torde i detta fall inte behöva analyseras så noggrant för att man ska hitta budskapet. Lite svårare kan det vara i fallet med förarens rätt att kommendera hunden vid framkomsten till sändplatsen i rapport. Reglerna talar här om "kommendera hunden att sitta kvar", vilket rimligen innebär att den självmant satt sig, varefter föraren (innan 15- resp 30-sekundersperioden börjar) påminner den om att den ska sitta kvar. Här uppges en del domare även tolerera att hunden hejdas eller sättes med kommando, vilket reglerna alltså inte tillåter utan betygsneddrag.

Brh 7/01

Allmänna bestämmelser

Svenskägd hund ska vara registrerad i SKK. Tidigare har även norska registreringsnummer accepterats men det gäller nu bara svenskägde hund född före 2001-01-01. Karaktärsprovet försvinner som provform. Mentalbeskrivning Hund (MH) kommer att användas för liknande syften, men med en del mycket viktiga skillnader. Det ställs inget krav på vissa värdesiffror i MH utan det anses tillfyllest att hunden har en känd mental status. Detta är givetvis fallet om alla rutor kunnat kryssas i (skottet kryssas även om föraren avstår detta prov) men man accepterar även att beskrivaren (inte föraren) avbryter provet. Man anses i detta fall ha gjort vad som kan göras för att kartlägga hundens mentala status. Kravet på MH är inte knutet till deltagande i någon viss klass utan gäller hund som uppnått 18 månaders ålder och ska delta i bruks, BHP eller IPO. Alltså måste exempelvis en tvåårig hund ha genomförd MH även om den tävlar i appellklass. Dessa ganska radikala förändringar kräver övergångsbestämmelser. Kravet på genomförd MH gäller bara hundar födda efter 2000-06-30. Det innebär givetvis att äldre hundar som redan är på väg upp i klasserna kan fortsätta, men även att ett, sannolikt mindre, antal äldre hundar under en tid framöver kan delta utan vare sig karaktärsprov eller MH. Som krav för deltagande i skydds, BHP1-3 och IPO1-3 ska ekipaget ha en licens. Denna har skrivits mycket om i andra sammanhang. Här ska bara påpekas att licensen inte ansöks om till Förbundskansliet utan till en grupp inom respektive distrikt. Det ekipage som fått en rekommendation och sänt in sin ansökan om licens kan givetvis träna under tiden fram till att licensen skrivs ut. Reglerna anger att den administrativa avgiften inte måste återbetalas. Klubbarna bör använda den för att erhålla kostnadstäckning. För bättre kunna följa den snabba tekniska utvecklingen är anmälningsförfarandet inte helt fastslaget i reglerna (med deras låsning i fem år) utan betalningsformer anges årligen i tävlingskalendern tillsammans med avgifterna. År 2002 accepteras den gamla postgirovarianten samt anmälan via Internet (för de klubbar där så anges i Tävlingskalendern på Internet). Efteranmälan utan särskilda villkor kan nu accepteras även i elitklass bruks. För säkerhets skull har klart uttryckts i reglerna att anmälningar inkomna i ordinarie tid alltid går före efteranmälningar. Hund som visar aggressivitet eller liknande mot människor eller andra hundar anses uppvisa "oacceptabelt beteende". Den ska rapporteras till SKK på speciell blankett, som kommer att vara tillgänglig på Internet. SKK kommer sedan att handha utredning och eventuell avstängning som kommer att omfatta alla former av prov och tävlingar. En passus om "olämpligt uppträdande" finns kvar, liksom FS' rätt att avstänga hund. I högre klass skydds krävs för uppflyttning medelbetyg 7 på såväl specialmomenten som lydningen. I elitklass

skydds sänks kraven för certpoäng i huvudmomentet till medelbetyg 7,5. I bruks utdelas cert till alla hundar med uppnådd certpoäng och minst medelbetyg 8,5 (skydds) respektive 9 (spår, rapport och sök). Under dessa gränser gäller samma principer som tidigare, förutom att gränsen för släpcert i spår, rapport och sök sänks till 10 poäng. /-/

Spårhundsgruppen (och appellklass spår)

Åldern på spåret i appellklass ökas till cirka 40-50 minuter. Spåråldern ökas något och uttrycks som ett intervall: i lägre klass cirka 60-80 minuter, i högre klass cirka 80-100 minuter och i elitklass cirka 100-120 minuter. Tiden för spåret ska tas då föraren tar slutföremålet. Det innebär ökade krav på bevakning av spårslutet, och dessvärre även långt innan tiden riskerar att löpa ut. Dock tas vid betygsättningen fortfarande ingen hänsyn till hur mycket tid hunden förbrukat, så länge inte max-tiden överskridits. För spårlinan gäller att den får vara max 15 meter, varav minst 10 meter mellan förare och hund vid arbete i överskådlig terräng. Vid upptaget gäller fortfarande samma definition av när ekipaget ska återkallas till rutan: det sker när föraren lämnar rutan. Om föraren nu använder den minsta tillåtna linlängden så är hunden då 10 meter utanför rutan, mot tidigare 15 meter. Det står dock föraren fritt att använda en 15 meter lång lina och låta hunden arbeta i hela linans längd.

Sökhundsgruppen (och appellklass sök)

I sökhundsgruppen införs effektiv söktid. Det innebär att klockan stoppas då markering konstateras, och att den startas igen då sökandet börjar på nytt. Det innebär att mer arbete läggs på tävlingsledaren, vars uppgift dock hittills inte varit speciellt betungande under sökandet. Även i de tidigare reglerna har förutsatts att tävlingsledaren kan stoppa klockan temporärt i de fall störningar konstateras i eller kring sökområdet. Inte heller krävs på att kunna avgöra när en markering påbörjats är nytt. Det har sedan länge gällt, fast då endast för att avgöra om markeringen påbörjats inom tiden eller ej. Förmodligen kommer tempot under påvisningen att sjunka, vilket nog kan vara hälsosamt för både förare och domare. Även återgången till stigen kan bli mindre stressig än tidigare, då figuranterna ibland hetsats av förare vilkas söktid förbrukas. Förarens möjligheter att dra ut på uppehållet genom att dröja sig kvar ute i området begränsas genom att klockan startas då funktionärerna är tillbaka på stigen. I elitklass har den effektiva söktiden satts till högst 17 minuter. /-/ Som en konsekvens av införandet av effektiv söktid har alternativet momentslut efter markering på övertid utgått. Sök på återvägen tillåts inte i någon klass. Som en konsekvens av detta kan föraren även i de lägre klasserna avsluta momentet genom att passera mittstogens slutmarkering. I elitklass ställs krav på att hunden ska genomsöka hela området, oavsett funna och markerade figuranter. Momentet kan i elitklass alltså bara ta slut när tiden löpt ut eller föraren passerar mittstogens slutmarkering. Detta ger möjlighet till en friare placering av sista figuranten än tidigare, då alltid minst en figurant legat i slutet av banan. Då flera klasser delar samma sök område så är ordningen mellan klasserna valfri. Det accepteras alltså att gamla legor kan finnas inom området, men givetvis ska "lösa installationer" som liggunderlag etc tas in till stigen. Mittstigen ska bara märkas med meterangivelse på var hundra meter. I samtliga klasser ska finnas en öppet placerad figurant, som hunden kan se och utan problem komma i kontakt med. "Öppet placerad" ska inte tolkas som att figuranten ska kunna ses på långt håll, utan handlar om hur dold figuranten är när hunden väl kommit fram. Den förkättrade formuleringen om markering av större föremål har gjorts om.

Uppletande av föremål

I reglerna sägs uttryckligen att rutan ska vara så överskådlig att hunden endast temporärt kan komma utom synhåll. Det innebär inget förbud mot skogsrutor, så länge de inte är alltför igenvuxna. Sannolikt är det bara ett litet fåtal av dagens rutor som inte uppfyller kravet.

Brh 1/02

Förare med begränsad rörelseförmåga

Vid våra bruksprov ställs vissa krav på förarens rörelseförmåga. Man måste till exempel i spårhundsgruppen kunna följa hunden 1-1,5 kilometer i terrängen och i sökhundsgruppen kunna avhämta en figurant i starkt kuperad terräng. Om en förare inte har denna förmåga så finns möjlighet att söka dispens och lösningen blir i allmänhet att en annan förare tar över hunden vid de krävande momenten. På detta sätt ges även den lätt rörelsehindrade möjlighet att delta med sin hund, utan att vi ruckar på kraven på vad hunden ska utföra. Man kan givetvis säga att "hjälpföraren" lika gärna kunde genomföra hela provet med hunden, men det ligger ett värde i att själv få delta och visa upp det man lärt hunden. Vår ambition är också att göra vår sport tillgänglig för många. I en del fall är förarens begränsning i rörelseförmåga så liten att det verkar överflödigt med en dispens. Det rör sig då ofta om förare som har svårt att springa på lydnadsplanen. Någon sorts tempoökning brukar de flesta kunna prestera, men det är inte säkert att domarna betraktar den som riktig språngmarsch. Momentet (det handlar vid bruksproven om linförighet och fritt följ) kan givetvis bedömas ändå, eftersom språngmarschen bara är en liten del av helheten. Att en "utebliven" eller begränsad språngmarsch skulle ensam kunna sänka betyget med 4-5 enheter verkar mycket hårt. Domarna är ju vana att ta ställning till diverse avvikelser (vänsterhalter som blir vänster om marsch ett par meter och sedan halt, avrundade vändningar, förare som står still och väntar på hunden i helomvändningar med mera) utan att varje sådan enskild detalj i sig har någon drastisk inverkan på betyget. En viss påverkan blir det förstås (liksom för den "uteblivna" språngmarschen) men man får inte glömma att se till helheten.

Protester

Vid senaste SM förekom en protest som diskuterats en del. Följande inträffade: Vid momentet "Uppletande av föremål" hittade en hund fyra föremål, det sista föremålet avlämnades i samband med att tiden gick ut. Vid överlämnandet av föremålen till tävlingsledaren uppdagades att ett av dem inte var något av de utlagda föremålen. Det var i stället tävlingsledarens inplastade namnbricka. Föremålet räknades bort vid betygsättningen, som alltså grundades på tre funna föremål. Föraren lämnade in en protest och yrkade på att få tillgodoräkna sig föremålet. Efter mycket grubblande kom överdomaren till beslutet att föremålet skulle få räknas, och betyget korrigerades därefter. En vanlig invändning mot beslutet har varit "Det blir ju fel!" eller liknande. Det hade kunnat sägas (och säkert sagts) även om beslutet blivit det motsatta. Låt oss först titta lite på detta konkreta fall och sedan på de mera principiella frågorna. "Fel" blev det redan när tävlingsledaren oavsiktligt lade ut ett extra föremål. Det var här ingen som helst tvekan om att det var tävlingsledarens, och då måste arrangören räknas som bidragande till den uppkomna situationen. Det fel som uppstod kan ju aldrig tas bort, det finns ingen möjlighet att så att säga "backa bandet" och göra om allt från början. Det gäller ändå att komma till en lösning som inte drabbar den tävlande men heller inte gör för stort avkall på hur hunden provas, både i förhållande till reglerna och till

hur de övriga hundarna prövas. Just konstaterandet att det i praktiken var arrangören som placerat ut ett extra föremål är viktigt. Annars kan det nog finnas en del gamla föremål, eller rester av föremål i våra tävlingsrutor, speciellt om de också används för träning. Hunden hade i detta fall inte gjort något fel, den apporterade ett föremål med vittring på. Sannolikt låg föremålet nära ett av de "ordinarie" eftersom funktionärerna inte reagerade på att hunden hittade något på en "ny" plats. Föraren hade knappast anledning att ifrågasätta föremålet, visserligen i underkant vad gäller storlek men originellt och fullt tänkbart på ett SM. Vilka alternativ stod då till buds och vilka för- respektive nackdelar skulle de innebära? Att avslå protesten skulle drabba ett ekipage som egentligen bara löst den uppgift som arrangören förelade dem. Att göra om hela momentet hade inneburit oacceptabla avvikelser från antingen hundarnas likvärdiga prövning eller hur en hund ska prövas enligt reglerna. Föraren kunde också ha haft synpunkter på att tvingas utföra momentet två gånger. Man skulle vid ett förnyat utförande ha fått ta ställning till vilken ruta och vilka föremålsplaceringar som skulle användas. Varje annan ruta än den ordinarie tävlingsrutan hade inneburit en skillnad mot villkoren för de övriga ekipagen. Detta gäller även för samma ruta men med föremålen på andra ställen. Samma föremålsplaceringar hade inneburit att dessa varit kända för såväl hund som förare. Kunde ekipaget ha getts en tidskompensation och fått söka vidare efter det ordinarie föremålet? Om denna möjlighet skulle tillgripas så måste det ha varit i omedelbar anslutning till att föraren överlämnade föremålen. Nackdelen för föraren är uppenbar, hunden kan ha sökt igenom hela rutan och det måste den göra igen för att hitta det återstående föremålet. Man talar ibland om hundens förmåga att "ta sig an ny mark" som något positivt, men den skulle i detta fall vara till nackdel då det snarare gäller att söka av den gamla marken igen. Om ett fel inträffar under sök efter föremål eller person så är det väsentligt att ändå om möjligt kunna fortsätta från där felet inträffade, det går endast i undantagsfall att börja om igen. Även vid rapportföringen måste felet kunna korrigeras "i farten" eftersom man inte heller där kan gå tillbaka till scratch. Vid ett lydnadsmoment är förutsättningarna annorlunda. Det finns inga okända faktorer för förare och hund utan en omstart är möjlig. Ta exemplet att en hund fått utföra momentet "Tungt föremål" med ett föremål av fel vikt. Momentet är inte bedömbart med detta utförande men en ny apportering med korrekt föremål löser situationen. Visserligen kan någon säga att "Det är fel!" att en hund tvingas göra två apporteringar, alternativt att en hund fick värma upp sig med en icke betygsatt apportering först men de invändningarna väger lätt. Vid spårmomenten är det möjligt att släppa på hunden på ett nytt spår om något fel inträffar på det första. Numera står betyget i "Uppletande av spår" kvar om det gått att bedöma och det är förstås rättvisast. Omspåret behöver inte ens föregås av ett upptag utan kan släppas på vid punkt, och utan domarnas närvaro. Slutligen något om domarnas roll när det gäller att lösa uppkomna problem och förarens möjlighet att protestera. Domarna har oftast en tidspress på sig och det spontana beslutet kan vid närmare eftertanke visa sig inte vara det bästa. Även en förare kan behöva tid att smälta intrycken och kanske konsultera regelboken. En eventuell protest kommer sedan vid många tävlingar att behandlas av någon av de tjänstgörande domarna, eftersom det inte finns något annat domarlag eller detta inte kan åta sig protesten inom rimlig tid. Protesten måste dock behandlas förutsättningslöst och domaren bör utnyttja den extra tid som ges till att tänka efter och kanske komma till ett bättre beslut.

Utlandsregistrerade hundar

Under "Villkor för deltagande" i regelboken finns vissa nya krav på hundens registrering. Det har ställts en del frågor om vad den ändrade texten innebär i praktiken för tävlande och arrangörer. Bestämmelsen kommer från SKK och gäller även för utställningar och andra prov än SBK:s. Grundprincipen är numera att svenskägd (även delägd) hund ska vara registrerad i

SKK. Tidigare har även norskt registreringsnummer accepterats men det gäller nu bara för hundar födda före 2001-01-01. Dessa hundar måste dock ägarregistreras i Sverige (om inte hunden är född före 1993-01-01) och i samband med detta får SKK erforderliga uppgifter om hunden. För utlandsägd hund som är registrerad i utländsk kennelklubb krävs att en kopia av registreringsbeviset finns hos SKK för att uppnådda resultat ska stambokföras. SKK kommer inte att ägna sig åt någon undersökande verksamhet i de fall kopian saknas där, utan resultaten annulleras då. Detta förfarande gäller i övriga Europa, SKK har tidigare lagt ner tid på att leta fram uppgifter om hundar men det kommer inte att ske framöver. På den tävlande ställs alltså krav att förse arrangören med kopia på registreringsbeviset. Av arrangören krävs att kopian bifogas resultatlistan från provet, förbundskansliet kommer sedan att skicka den vidare till SKK. Formellt ställs krav på att kopian bifogas anmälan, och det är ju det lättaste för arrangören. Dock inte för den tävlande som vid våra prov blir tvungen att skicka ett extra brev per tävling, kanske helt i onödan om hunden skulle bli bortlottad. En smidigare hantering, utan risk för att brev blir liggande på posten och helt acceptabel för SKK, är att ta emot kopian i samband med provet. Det räcker dessutom med att kopian kommer in första gången hunden tävlar i Sverige, sedan finns den lagrad på SKK. En lämplig rutin kan vara att i samband med inbjudan informera eventuella utländska deltagare om de krav som ställs. Grundregeln är alltså att föraren senast tävlingsdagen måste överlämna en kopia av hundens registreringsbevis till arrangören. Undantag från regeln gäller om SKK redan fått kopia av registreringsbeviset till exempel vid tidigare tävling eller i samband med registrering av avkomma. För norskregistrerade hundar räcker det också med att de tävlat bruks i Sverige före 2002-01-01. I tveksamma fall är det bäst att sända in kopia av registreringsbeviset, om det redan skulle finnas hos SKK så är ingen skada skedd.

Oacceptabelt beteende

“Oacceptabelt beteende” är ett nytt begrepp som inte bara gäller vid SBK:s prov utan vid alla utställningar, prov och tävlingar. Även här kommer bestämmelsen från SKK. Inom SBK har vi ju redan tidigare rapporterat och stängt av hundar som betar sig illa, det nya är dels sättet att rapportera, dels den vidare handläggningen och eventuella påföljden. Domare och funktionärer har en särskild rapporteringsskyldighet. Det har frågats om vad denna innebär, och även uttryckts farhågor för att det kan hända att inget blir rapporterat eftersom alla tror att någon annan gör det. När det gäller rapporteringen så ska den ske på en speciell blankett som kan skrivas ut från SKK:s hemsida www.skk.se. /-/ Arrangörer vid alla typer av utställningar, prov och tävlingar måste se till att vid arrangemanget ha ett par exemplar av denna blankett tillgängliga. Blanketten har under januari månad tillställts alla klubbar och distrikt. På SKK:s hemsida (i anslutning till blanketten) finns även handlägningsrutinerna närmare beskrivna. I korthet är de att SKK centralt utreder fallet, bland annat med hjälp av ett nätverk av speciellt utsedda personer runt om i landet. Under utredningen är hunden avstängd från all verksamhet inom SKK (vari ju ingår bland annat SBK) samt avel. Avstängningen kan efter utredningen antingen upphävas eller förlängas. Vi rekommenderar starkt att de vid bruksprov fungerande domarna alltid tar ansvaret för att eventuella fall rapporteras. De måste ju ändå ta ställning till det inträffade när det gäller att stänga av hunden för tävlingsdagen. I och med detta har de också kännedom om att en hund visat oacceptabelt beteende och omfattas således av rapporteringsskyldigheten. Det kan knappast begäras att varje funktionär, exempelvis spårsmottagare, ska ha kännedom om reglerna och veta vad som måste göras.

Tillstånd att anordna prov

Reglerna talar om att arrangör som uppenbart åsidosätter fastställda regler kan förnekas tillstånd att anordna prov under viss tid. Det är sällan förekommande, och reglerna uttalar inte klart vem som drar in tillståndet. Officiella bruksprov och tävlingar anordnas dock formellt på uppdrag av förbundsstyrelsen (FS) och i konsekvens därmed är det också FS som beslutar om indragning av tillståndet. I de fall en arrangör är försumlig med att redovisa resultat från prov så upptäcks detta av förbundskansliet som kan be FS att agera. Regelvidrigheter vad gäller arrangemang eller hantering av anmälningar upptäcks i allmänhet på distriktsnivå och distriktets tävlingssektor förväntas då vidta åtgärder. Ofta blir det fråga om inskränkningar i klubbens tävlingsprogram. Åtgärden att stryka tävlingar har flera syften. Det handlar om dels att markera situationens allvar för klubben, dels att värna om de tävlande. Många tror att varje inskränkning i tävlingsprogrammet är till nackdel för de tävlande. Så är det givetvis inte, tävlingarna måste också hålla en viss kvalitet. Den tävlande ska kunna känna sig säkra på en korrekt behandling, från det anmälan tas emot och till dess resultaten från tävlingen redovisats. Åtgärden måste förstås stå i rimlig proportion till den oegentlighet klubben gjort sig skyldig till. Den kanske också kan kopplas till en viss typ av tävlingar som klubben tydligen inte klarar av. I grava fall kan det bli fråga om att tillståndet att arrangera alla slags tävlingar dras in under ett eller flera år. Om tävlingskalendern hunnit gå i tryck så måste det ses som att klubben fått FS uppdrag att anordna tävlingarna. Varje strykning i programmet, mot klubbens vilja, måste då ansökas om hos FS. Till ansökan ska fogas distriktets motivering och klubbens yttrande. Innan tävlingskalendern gått i tryck har distrikten har av hävd getts möjlighet till justeringar även om programmet sänts in. Om det rör sig om så långtgående åtgärder som att stryka hela årsprogrammet för en klubb så är dock den åtgärden att jämföra med att dra in tillståndet och måste ansökas om hos FS. För övrigt har distrikten rätt, och skyldighet, att vid fastställandet av sitt program ta hänsyn till tillgängliga resurser, till exempel domare och tävlande. Klubbarnas program måste också anpassas till vad de anses klara av. Om en klubb inte är nöjd med sin tilldelning så är det en fråga som i första hand bör lösas inom distriktet. I sista hand finns möjlighet för klubben att begära en överprövning hos FS. Situationen då en klubb själv anser sig bli tvungen att ställa in prov ska inte blandas ihop med ovanstående. I detta fall säger reglerna klart att beslutsrätten ligger hos distriktet, dit klubben ska ansöka. Om klubben har problem med exempelvis funktionärer så kanske distriktet kan hjälpa dem att lösa detta, så att tävlingen ändå kan bli av.

Dubbelretning

/-/ Även den seriösa domaren ställs dock inför vissa problem vad gäller eventuell förarhjälp vid dubbelretningen. Det handlar bland annat om att vara säkra på vad föraren gör. Så till exempel ligger det ju i sakens natur att ett eventuellt kommando inte ropas ut över planen utan snarare väses i mungipan. Det räcker inte som grund för underkännande, eller neddrag över huvud taget, att domaren tycker att hunden ser ut som om den reagerade på något föraren gör, så länge denna åtgärd inte kunnat observeras. Domarna måste välja sin position på planen så att de kan se angreppet och efterföljande omhändertagande av hunden, och det innebär att de inte står optimalt placerade för att iakttä förarens åtgärder innan hunden upptäckt figuranten. En annan omständighet som komplicerar bedömningen är att föraren rimligen agerar på något sätt när hunden väl inlett avvärijandet. Att hunden plötsligt försvinner från förarens sida och rusar iväg medför oftast att föraren stannar upp och vänder sig om, och denna naturliga reaktion är knappast något att säga om. En delikat uppgift för domarna blir ofta att avgöra vad som skedde först: hundens eller förarens agerande. Om det är så att föraren först stannar och vänder ett kvarts eller halvt varv åt vänster varefter hunden blir varse figuranten så ska

momentet förstås underkännas, men så solklart är det sällan utan det handlar i allmänhet om en serie händelser som utspelas i mycket snabb följd.

Skyddslicensen

Det ställs fortfarande frågor kring skyddslicensen, och så kommer det säkert att vara en tid framöver. Det är en organisation som ska börja fungera och allt har inte kunnat förutses från början. De distriktsgrupper som utsetts innehåller en imponerande samlad kompetens, som borgar för att även mera delikata situationer ska hanteras på ett omdömesgillt sätt. Det har beklagats, bland annat i Brukshunden 7/2001, att licensen är begränsad till tävling och således inte ett medel för att hindra dem som enbart vill "vässa" sina hundar. Vi ser det som helt klart att en klubb inte har någon skyldighet att serva folk som bara vill "vässa" sina hundar. Alldeles oavsett eventuell licens så kan träning med den inriktningen inte vara förenlig med SBK:s verksamhet. Vad enskilda medlemmar sysslar med är väldigt svårt att övervaka och en licens för träning skulle kräva ett angiverisystem som knappast skulle vara av godo för SBK. Ty skyddsträning bedrivs ofta inte på klubbarna eller i klubbarnas regi. Av geografiska eller klimatmässiga skäl kan den äga rum långt från klubbområdena. Licensen är nu knuten till tävlande, som är en väl definierad situation. Tack vare handläggningstiden från ansökan till att licensen skrivs ut så kommer prövningen av ekipagets lämplighet rimligen att ske ganska snart efter att träningen påbörjats på allvar. Ty en möjlighet att "pröva på", utan att för den skull dra igång proceduren med att ansöka om licens, måste finnas. En intressant fråga har kommit från en arrangör av sommarläger. Ibland erbjuds ju på lägren träning i grupper där skyddsmoment ingår. Bör då arrangören kräva att ekipagen har en licens, eller åtminstone att de har en tillstyrkt ansökan om sådan liggande inne? Vår uppfattning är att om skyddsdelen av programmet är av mer än "prova på"-karaktär så bör arrangören kräva att ekipaget bedömts som lämpligt och ansökt om eller redan fått sin licens. Annars ser vi ingen principiell skillnad mellan om ett ekipage smakar på skyddsträningen hemma på klubben eller på ett läger. För den presumtiva lägerdeltagaren så kan lägret förstås ge inblick i skyddsträning även i andra situationer än där den egna hunden är med. Det finns också möjlighet för arrangören att anpassa programmet så att för nybörjare läggs tyngdpunkten på de nog så viktiga momenten vid sidan av skyddstjänsten, medan de redan etablerade deltagarna tränar mera skydds. Viktigt är att i förväg klargöra för de olika deltagarna hur deras program på lägret kan komma att se ut.

Brh 2/02

Sökhundsfrågor

De nya sökhundsreglerna med effektiv söktid har gett upphov till en del frågor. Egentligen introducerades inte några nya problem i och med den effektiva söktiden. Tävlingsledaren har redan tidigare behövt kunna stanna klockan och sätta igång den vid ett senare tillfälle i de fall störningar påträffas i rutan. Även problematiken kring när en markering kan anses vara konstaterad har funnits tidigare, men då har det "bara" gällt om markeringen påbörjats inom tiden och figuranten således ska få inräknas. Domare och tävlingsledare har förut kanske nöjt sig med att vara speciellt uppmärksamma på om hunden inlett en markering då tiden börjar löpa ut. Nu ställs kravet att de är på alerten hela tiden. En skallmarkerande hund anses ha påbörjat sin markering då domarna eller tävlingsledaren hör skallgivningen, då stannas klockan. Oftast sammanfaller väl denna tidpunkt med när föraren hör hunden men undantag kan finnas. Om föraren hör hunden först så finns väl anledning för denne att uppmärksamma

de övriga på vad som sker. Om domarna eller tävlingsledaren hör hunden först så tecknar de lämpligen diskret åt varandra och ser till att klockan stoppas. Den rullmarkerande hunden anses ha påbörjat sin markering då den kommer inom synhåll med rullen i munnen. Även här kan det upptäckas vid olika tidpunkter av de inblandade och i princip gäller då samma som vid skallmarkeringen. Det kan i sammanhanget påpekas att föraren inte kan undvika en blindmarkering genom att inte koppla upp hunden som återvänt med rullen. Sök på återvägen är nu inte tillåtet i någon klass. Det har framförts åsikten att det på något sätt skulle skrivas ut i reglerna. Dock var det väl snarare möjligheten att söka på återvägen som måste anges, grundregeln är ju att föraren anvisas en mittlinje att avancera längs. Avancemanget innebär förstås att föraren inte får gå tillbaka på linjen. Det kan hända att hunden vänder tillbaka i området och markerar en figurant som föraren redan passerat. Vid återförandet av denna figurant möter det inget hinder att föraren går genaste vägen till mittlinjen men sökandet får inte påbörjas förrän föraren förflyttat sig åtminstone till utgångspunkten för avhämtandet/påvisningen. Om hunden markerar längre fram i området så kan likaledes återförandet ske rakt ner till mittlinjen och föraren kan då påbörja sökandet där om så önskas, eller på något annat ställe mellan denna punkt och utgångspunkten för avhämtandet/påvisningen. Som en konsekvens av det borttagna återsökandet kan nu även i de lägre klasserna momentet avslutas genom att föraren kliver över områdets slutmarkering. En del diskussion har uppstått kring vem som säger åt figuranten att komma fram ur sitt gömsle. I Brukshunden 3/93 har vi nämnt att tävlingsledaren eller medföljande domare gör detta. Det har uppenbarligen funnits olika praxis för detta och måhända har domarna känt sig pressade av att söktiden belastas av deras eventuella saktfärdighet och helt överlåtit åt föraren att ta fram figuranterna. Nu har stressmomentet med den tickande klockan försvunnit och det finns då alla skäl att som domare även följa vad som händer då figuranten tas fram. Lämpligen visar föraren bara var figuranten ska finnas och drar sig därefter tillbaka med hunden under kontroll. Även den rullmarkerande hunden ska förstås vara okopplad i detta läge. Sedan säger domaren eller tävlingsledaren åt figuranten att komma fram och ger den hjälp som kan behövas med öppning av luckor etc. Föraren har ingen skyldighet att lista ut hur figuranten ska tas fram, eller hjälpa figuranten ut ur gömslet. Detta med rutinerna kring framtagandet av figuranterna ska inte tillmätas orimlig betydelse och bli föremål för någon sorts bedömning (hundens uppträdande då figuranten kommer fram ingår givetvis i bedömningen). Figuranterna ska också ha fått så tydliga instruktioner att de vet vad som förväntas av dem. I allmänhet sker ju inget dramatiskt vid avhämtandena/påvisningarna. Det kan dock hända att en påvisning inte har den önskade tydligheten, eller att en skallmarkerande hund lämnar figuranten och kommer föraren till mötes. Domarna måste alltså ha uppsikt över händelseförloppet ända tills ekipaget är framme hos figuranten. Vid återförandet av figurant till mittlinjen har förarna olika åsikter om var de vill ha funktionärerna. En del vill ha dem framför och en del vill ha dem bakom. Vi ser inget skäl att inte tillmötesgå förarens önskemål i detta avseende. Visserligen är det lite svårare att bedöma om hunden förs "fritt men under kontroll" om ekipaget är bakom domaren, men dels går det att uppfatta ändå, dels ska inte bedömningen inriktas på detaljer vid återförandet. Ett måhända hypotetiskt fall som skulle kunna inträffa i och med den effektiva söktiden är att föraren vill ha funktionärerna bakom sig och sedan går extremt långsamt. Då tar lämpligen domaren över och går i normal takt ner till mittlinjen varefter klockan startas när funktionärerna är tillbaka.

Brh 2/03

Platsliggande

Ibland tolkas reglernas anvisningar om hund som sätter resp ställer sig på ett sätt som kan få egendomliga konsekvenser. Man fäster då störst vikt vid att hunden "ändrar ställning" och är benägen att sänka betyget ytterligare om hunden efter att först ha satt sig lägger sig igen. Det vore märkligt om det skulle ses som sämre att hunden återgår till det den egentligen skulle göra (ligga på sin plats) än om den sitter kvar hela tiden. En annan sak är det förstås om hunden upprepade gånger sätter resp lägger sig, då blir det ju, förutom upprepning av felet sättande, fråga om en oro vid platsliggningen. En hund som först sätter sig och sedan ställer sig bör inte belastas för båda dessa fel utan för det som är mest graverande, alltså ställandet.

Anmälningar etc

Många arrangörer klagat bittert över den bristande kvalitén på tävlingsanmälningarna. Kansliet i sin tur har synpunkter på många av de resultatlistor som kommer in, och man kan nog se ett samband här. En arrangör ska inte acceptera bristfälliga anmälningar, som man sedan inte lyckas komplettera vilket får till följd att resultatlistan inte accepteras av kansliet. Detta drabbar tyvärr de ordningsamma förarna (vilka fortfarande är i majoritet) som kanske får vänta på att resultaten registreras eftersom resultatlistan måste kompletteras. Som exempel på bristfälligheter kan nämnas hundens namn och registreringsnummer. Även om hunden nu skulle kallas "Putte" i den trängre familjekretsen så ska den anmälas under det namn den är registrerad som. Och ett registreringsnummer är inte komplett utan årtal (jodå, det förekommer alltför ofta att det utelämnas). De andra siffrorna ingår ju i en nummerserie som upprepas varje år så det kan då finnas ett antal hundar att välja bland. Det finns ingen grund i reglerna för att sätta utländska tävlande (i de allra flesta fall från vårt västra grannland) i sista rummet vid maximering av antalet deltagare. Vid internationella prov är det till och med så att 30 % av platserna ska reserveras för utländska deltagare. För att utnyttja denna rätt måste givetvis anmälan komma in i ordinarie tid. Om inte kvoten fylls av utländska deltagare så tas platserna förstås av svenska tävlande. Och de utländska tävlande som inte får plats inom kvoten konkurrerar på lika villkor med svenskarna om de återstående platserna. I de lägre klasserna gäller förturen för arrangörsklubbens medlemmar, men sedan är även där de utländska deltagarna jämställda med svenskarna.

Vattning av hund

Denna fråga behandlades också vid den centrala domarkonferensen som refereras nedan. Från något distrikt ifrågasattes behovet av att ge hunden något att dricka under den relativt korta tidrymd som våra spår- och sökmoment pågår. Vi har inte fått några indikationer på att en hund som vid början av t.ex. ett sökarbete är fullt frisk och i normal vätskebalans skulle löpa någon hälsorisk även om den inte får dricka under arbetet. Dock kan hunden bli törstig, speciellt under extrema väderförhållanden, och fungera bättre om den får något att dricka. En risk finns också att hunden, trots att föraren bedömt den som fullt tävlingsbar, har någon åkomma som gör att den tål påfrestning sämre än vanligt. Detta talar för att förarna ska ges möjlighet att förse hunden med vatten under spår-, rapport- och sökmomenten. I rapport är situationen speciell eftersom momentet kan pågå under så lång tid. Där finns också en plats för varje hund som inte räknas som "gemensam mark" och där kan hunden enligt reglerna förseas med både dryck och föda. I spår använder inte ekipagen samma mark och föraren kan

här anslå den tid som anses behövlig för att vattna hunden på spåret. Den tid som åtgår för detta kommer förstås att belasta totaltiden. Ett problem här, liksom i söknet, kan vara att hunden prioriterar fortsatt arbete framför att dricka, en prioritering som förstås påverkas av hur törstig hunden är. En förare som känner sig orolig för att hunden inte ska få i sig tillräckligt med vätska borde med dagens positiva dressyrmetoder kunna få hunden att dricka vid önskat tillfälle under momentet. I sök finns det ett par ytterligare aspekter att ta hänsyn till. Hundarna använder här samma mark och en hund kan påverkas i sitt arbete av vad tidigare hundar lämnat efter sig. Så t ex är godis inte tillåtet i sökområdet över huvud taget. Vätska (utan att man behöver bekymra sig om vad den innehåller) är tillåten på mittstigen som förvisso är gemensam mark men där hundarna ändå inte ska utföra något näsarbete. Det står föraren fritt att anslå tid för vattning av hunden, och i och med att den sker på mittstigen så ingår även här (liksom i spåret) denna tid i totaltiden.

Fritt följ

Om hunden gör ett genomgående fel, t.ex. vid halterna, kan avdrag i betyget inte göras varje gång felet upprepas, dock bör ett upprepat fel belasta betyget mer än om felet endast görs en gång. Reglerna ställer inte krav på att hunden ska bibehålla frontriktningen vid stegförflyttningar, det kravet gäller endast föraren. Hunden ska dock självklart hålla kontakt och snabbt följa föraren.

Krypande

Hundens teknik (alt. om hunden byter teknik under momentet) ska inte påverka betyget, under förutsättning att hunden inte brister i låg ställning eller förighet. Hund som under hela momentet är hög bak bör få ett par enheters neddrag.

Skall

Föraren äger inte rätt att utan betygsneddrag kommendera t ex "Tyst" vid momentets början efter det att tävlingsledaren sagt "Momentet börjar". Hund som fyller ut hela tidsrymden med skall, även om detta är lite glest, bör ges högre betyg än den som skäller till kraftigt i början och sedan slutar skälla.

Framåtsändande

Det är viktigt att beakta reglernas anvisning om att hund kan avvika upp till tre meter åt vardera sidan från förarens marschriktning och ändå erhålla högsta betyg. Enligt reglerna ska hunden snabbt ut på ett avstånd av ca 15 m från föraren och sedan hålla detta avstånd, varför hund som i jämn hastighet successivt drar ut avståndet ("gummiband") inte kan få något av de högre betygen. Om det är uppenbart att föraren anpassar sin hastighet efter hunden ska betyget påverkas.

Hopp

Inför hoppet förekommer det att förare går fram till hindret, när de är på väg att ställa upp inför momentet. Om föraren gör så kan det medföra att momentet inte utförs. Föraren har rätt att stega upp lämpligt avstånd, men i sådant fall ska hunden lämnas en bit ifrån och vid sidan av hindret. Föraren avgör själv vad som är lämpligt avstånd från hindret, vilket ibland kan

innebära att ekipaget ställer upp 10-12 m från hindret. Enligt reglerna ska ett vidrörande av hindret ge max-betyg 8, och detta måste även inkludera om hunden vidrör hindret med svansen.

Tävlingsledarens agerande

Tydlighet hos tävlingsledaren minskar risken för fel från den tävlande. Order från tävlingsledaren av typ "Vänster om - marsch", "Höger om - halt" osv. bör före verkställighetsordet "marsch" resp. "halt" innehålla en tydlig paus. Lämpligt är att inleda med ett lystringsord, såsom "Avdelning" eller "Gör", t.ex. "Gör - halt". Order bör om möjligt ges i klartext. Vid skallgivningen är det således tydligare om tävlingsledaren säger t ex "Starta" resp "Sluta" i stället för att genomgående använda "Kommendera". Det är onödigt att tävlingsledaren vid varje moments början frågar om föraren är klar. Detta blir bara ett störningsmoment för de förare som uppträder korrekt, dvs är redo att utföra tävlingsledarens order. Vad gäller moments slut ska tävlingsledarens endast tala om detta i de fall reglerna anger att momentet slutar på tävlingsledarens tillsägelse. Om momentets slut framgår av regeltexten, avgör domarna när momentet slutförts och vad som ska tas med i bedömningen.

Dubbelkommando resp Upprepat kommando

Den "traditionella" betydelsen av "Dubbelkommando" (att föraren samtidigt påverkar hunden med såväl röst som tecken) är inte vad de flesta idag avser. I stället menar man egentligen "Upprepat kommando" (hunden lyder inte första kommandot och föraren ger samma kommando ytterligare en eller flera gånger). Man kan också tala om "Extra kommando" i de fall föraren lägger in ett kommando vid annat tillfälle än som finns angivet i reglerna, men även detta inkluderas nog ofta under "Dubbelkommando".

Krav på MH

Kansliet får nästan dagligen frågor om kravet på MH för deltagande i bruksprov, trots att reglerna är tydliga i detta avseende. Det som gäller är att hundar födda efter 2000-06-30 måste ha genomgått MH för deltagande i bruksprov om de fyllt 18 månader. Kravet gäller endast dessa hundar och det gäller även i appellklass.

Förarens uppträdande

Det förekommer diverse mindre korrekta uppträdanden hos vissa förare. Exempelvis kan föraren mellan momenten "låtsas" plocka upp pinnar, eller också hetsas hunden mellan momenten så att den går upp i skall. En del förare vill också prova momentet innan det börjar. Det lär också förekomma att förare hänger upp bollar, trasor etc utanför lydnadsplanen som extrahjälp vid framförgående eller framåtsändande. Tävlingsledaren kan säga åt föraren att sluta med ett visst beteende om detta sker på planen. Om det upprepas kan domarna visa ekipaget av planen. Vid användande av "hjälpmedel", som enligt reglerna är helt förbjudna (godis, ring, boll) sker avvisning direkt. Man kan också vid samlingen på morgonen tala om för förarna att vissa beteenden inte accepteras. Vad gäller midjeväska kan tävlingsledaren beordra föraren att ta av denna. Någon kontroll av förarens kläder (innehåll i fickor o dyl.) kan dock inte göras. Domarna bör inte dra sig för att ingripa och vid behov stötta tävlingsledaren. Vad som sker utanför planen ligger dock inte inom tävlingsledarens ansvarsområde. Vad gäller fallen med boll utanför planen som hjälp vid t.ex. framåtsändande ligger detta på gränsen till fusk och bör behandlas därefter. Om domaren tycker att det tar

alltför lång tid innan föraren verkställer de order som tävlingsledaren ger, ska detta påverka betyget. Korrekt kommendering från tävlingsledaren minimerar problemet. Se ovan "Tävlingsledarens agerande".

Avsökande (skydds)

Hund som hittar och ger ståndskall på en figurant ska behålla betyget från detta moment, även om domarna senare skulle avbryta sökandet p.g.a. att hunden tröttnat och inte längre arbetar. Det rör sig om två olika moment, när avsökandet avbryts är ju momentet "Ståndskall 1" klart och betyget satt, detta kan inte ändras i efterhand. Efter det att hunden sökt och markerat två figuranter visar det sig vid kontroll med den sista figuranten att hunden först varit framme och lämnat utan att markera, för att därefter återvända och markera. Hunden ska då erhålla betyget 0 för det sista ståndskallet, och endast tillgodoräknas figurant 1 vilket innebär max-betyg 7 i momentet "Avsökande" (en funnen och markerad figurant).

Bevakning

Det "sparkavstånd" som ibland refereras till när det gäller hundens avstånd från figuranten vid bevakning har inget stöd i reglerna. Det är alltså inte fel om hunden bevakar mycket nära figuranten, så länge den inte rör denne. Reglerna säger att hund som tydligt släpper bevakningen och samtidigt lämnar figuranten mer än 5 m ska underkännas. Detta medför att hund som befinner sig närmare bör bedömas som att den trots allt har en acceptabel bevakning även om brister i uppmärksamhet kan konstateras. En hund med full uppmärksamhet på figuranten kan ibland backa 7-8 m eller cirkulera runt figuranten på detta avstånd, detta bör inte i sig ge betygsneddrag. För att bevakningen ska godkännas måste dock hunden befinna sig på rimligt avstånd för att kunna ingripa om figuranten försöker avvika.

Sändande för bevakning

Till skillnad från moment där hunden placeras för bevakning ska hunden i detta moment skickas till figuranten. Om den aldrig kommer närmare än 10 m kan man inte anse att hunden skickats dit, varför momentet i detta fall enligt reglerna ska underkännas. Ett avstånd på ca 5 m från figuranten kan ses som riktlinje för vad som avses med "omedelbar närhet". Sedan påverkas betyget förstås också av hundens uppmärksamhet på figuranten.

Uppletande av spår

Om det är uppenbart att föraren vänder en bakspårande hund bör betyget ej bli högre än 7, även om ekipaget inte hunnit återkallas till rutan. Hunden får utan neddrag bakspåra tills den självmant vänder.

Upptredande på rapportstation

Vad gäller frågan om egna radioapparater och mobiltelefoner bör tävlingsledaren redan på morgonen tala om att dessa inte får användas och att all kommunikation sköts av tävlingsledningen. Hund som kommer in till station ska av säkerhetsskäl omedelbart tas om hand och det ska inte ges möjlighet för förare att dra ut på tiden vid detta tillfälle. Tävlingsledaren ska ge tydliga anvisningar i detta avseende. Om förare infinner sig för sent vid sändande kan det vara svårt att avgöra om detta skett medvetet. Reglernas text om att

hunden ska ha lämnat stationsområdet inom en minut efter sändandet måste rimligen tolkas så att minuten räknas från fastställd sändtid, annars skulle hela tävlingen kunna förryckas.

Framtagande av sökfigurant

Följande text publicerades i Brukshunden 3/93 och har fortfarande aktualitet: "En dold sökfigurant ska hunden endast kunna etablera vittringskontakt med. Hunden ska alltså inte före eller under markeringen kunna se, eller komma in till, figuranten. Det ställs inga krav på att föraren sedan ska klura ut hur figuranten ska tas fram ur sitt gömsle. Det räcker med att det av hundens markering framgår var figuranten ligger. Tävlingsledaren eller medföljande domare säger åt figuranten att komma fram.". Lämpligt är att på morgonen ha en genomgång med figuranter, domare och tävlande om hur framtagningen ska gå till. Vid återgången till mittlinjen avgör föraren om figuranten ska gå framför eller bakom ekipaget. Domaren avgör själv sin placering vid återgången.

Sökområdets beskaffenhet

Domarna har möjlighet att avlysa en tävling om sökområdet inte kan anses uppfylla reglernas krav på "starkt kuperad och betäckt terräng". Även figurantlegorna är av betydelse men där finns oftast möjligheten att rätta till ev brister. Även om domarna bestämmer sig för att använda en bana de känner sig tveksamma inför bör det inträffade rapporteras till distriktet och följas upp inför kommande tävlingar.

Uppletande av föremål

Reglerna anger att hunden ska söka enligt förarens dirigeringsord. Ordet dirigeringsord kan orsaka tolkningsproblem, vad som avses är att hunden ska söka enligt förarens anvisning. Huvudvikten med momentet är att hunden finner föremålen, men en viss systematik i arbetet bör finnas. Om hund under apportering av ett funnet föremål får vittring på ett annat och då byter bör visst betygsavdrag ges. Om hunden på väg till föraren plockar upp ytterligare ett föremål bör betyget inte påverkas. Om en hund byter grepp på ett föremål bör detta inte jämföras med tuggande.

Brh 8/03

En starkare roll för distrikten

Flera av distrikten har en tävlingssektor som är mycket aktiv. Man följer fortlöpande upp vad som händer och försöker även att förebygga problem. Det är förstås så här det ska fungera och det är vår förhoppning att alla distrikt ska skaffa sig en sådan tävlingssektor. Det finns centralt ett starkt stöd för att distrikten blir mera aktiva på tävlingssidan. Det kan handla om fördelningen av tävlingar där det inte ska vara bara de enskilda klubbarnas önskemål som styr utan snarare det behov som finns. I vissa grupper kan det innebära att antalet tävlingar minskar men att man i stället fyller upp platserna ordentligt och inte riskerar att tävlingar ställs in på grund av för få anmälda. I andra grupper kan distriktet behöva puffa på klubbarna för att få dem att arrangera fler tävlingar. Distriktet kan kanske få klubbar, som inte var för sig har tillräckliga resurser, att samarbeta. Funktionärsbrist kan avhjälpas genom en framsynt planering av utbildningen. Det visar sig så gott som varje år vid SM att reglernas krav på specialmomenten mer än väl räcker till för att gradera hundarna. Det är förstås meningen att

de hundar som är framstående på exempelvis spår eller sök också ska få betalt för detta. Tyvärr är det så att framför allt många sökbanor inte alls håller måttet, och det finns även önskemål från vissa tävlande att det ska vara så. Klubbar som bemödar sig om korrekta arrangemang kan riskera att inte få några anmälningar. Reglernas krav på betäckt och starkt kuperad terräng måste beaktas så att hundar som är terränggående även när det tar emot premieras. Mer möda behöver också ofta läggas ner på såväl figuranternas placering i området som på själva figurantlegorna. Det måste även finnas en variation så att inte samma område används år efter år. I spår rör det sig fortfarande om föremålens beskaffenhet och spårens längd. Distrikten rekommenderas starkt att åtminstone stickprovsvi i förväg besiktiga klubbarnas uppläggning av huvudmomenten. Klubbar som inte klarar av att uppfylla reglernas krav ska få hjälp att göra detta eller också inte få arrangera tävlingar i den aktuella gruppen. Det händer inte alltför sällan att tävlande känner sig illa behandlade av domarna. Det kan röra sig om okänsliga kommentarer etc. Distrikten rekommenderas att följa upp sådana klagomål som kommer till deras kännedom. Det kan också finnas skäl att exempelvis vid domarkonferenser lägga tid på att diskutera hur domarna bör hantera känsliga situationer. Rollspel kan vara ett sätt att skapa diskussion och få fram konstruktiva förslag.

Förare som uteblir utan att lämna återbud

Det förekommer alltför ofta, speciellt i de lägre klasserna, att förare uteblir utan att lämna återbud. Vid förfrågan blir förklaringen ej sällan att föraren genom sin anmälningsavgift anser sig ha köpt en plats och denna gör man sedan vad man vill med. Den attityden är högst beklaglig eftersom den medför allvarliga nackdelar. Anmälningsavgiften som sådan kan man nog betrakta som subventionerad med en inte ringa mängd ideellt arbete som går till spillo om platsen inte utnyttjas. Det är förstas demoraliserande för funktionärer att lägga ned arbete som sedan inte kommer till nytta, och det kan dessutom innebära onödiga kostnader för arrangören att kalla in extra domarlag som visar sig inte behövas. Inte minst kan det ofta bli så att föraren genom sitt agerande blockerar möjligheten för andra att få en eftertraktad chans att tävla. Av någon anledning är beteendet inte så vanligt i elitklass spår. Om det sedan beror på en högre grad av mognad hos förarna, ett större gruppträck från övriga tävlande eller en större benägenhet att utnyttja tillfällena att tävla i denna klass är svårt att säga. Förmodligen är det väl en kombination av dessa faktorer. I diskussionen om hur antalet tävlingstillfällen ska ökas bortses ofta från den outnyttjade resurs förare som agerar enligt ovan skapar. Vår tanke är att man inom distrikten skulle kunna ta in uppgifter från klubbarna om vilka förare som uteblivit utan att lämna återbud. Sedan kan distriktet kontakta den klubb som föraren tävlar för och be den att påpeka det olämpliga i agerandet och att klubben inte vill ha sådana representanter. Vi tror att man på detta sätt skulle kunna förändra attityden på sikt. Om man inom något distrikt har andra vägar att komma tillrätta med detta problem så är vi tacksamma för tips så att vi kan föra informationen vidare. Metoderna måste förstas vara förankrade i de regler vi har så även om vi har viss förståelse för de mera blodtörstiga förslagen om "svarta listor" och liknande ser vi inte dem som genomförbara.

Lottning

Ibland inträffar det att någon tävlande saknas då det är tid för lottning. Om en reserv finns på plats så kan den sättas in, den tävlande som kanske dyker upp lite försenad får då inte någon plats. Men om det skulle bli så att lottningen måste ske utan alla tävlande på plats så rekommenderar vi starkt att inga lotter plockas undan. Det beror förstas på hur tävlingsledare och domare tänker hantera situationen om den saknade föraren uppenbarar sig precis då lottningen (med det reducerade antalet lotter) påbörjats eller genomförts. Om man är beredd

att säga åt föraren att vända hem igen med oförrättat ärende så är det ju inget problem (inte med lottningen i alla fall, sedan kommer nog många att ha synpunkter på den petiga tillämpningen av reglerna). Om man däremot är beredd att låta den sena föraren vara med så är det en förutsättning att samtliga lotter är med. Alternativen att slänga in ytterligare en lott mitt i lottningen eller, vilket nog tyvärr förekommer, att låta den sent anlända föraren starta sist är båda regelstridiga. I detta sammanhang förtjänar nog att påpekas att hundarna inte lottas till spårnummer utan att man lottar en startordning. Om man exempelvis av något skäl måste låta spår 1 utgå så kommer hund med startnummer 1 att släppas på spår 2. Om en lottning enligt ovan innebär att lott 1 blev över och föraren aldrig dyker upp så kommer startnummer 2 att släppas på spår 1. Kravet på viss startordning anses uppfyllt i och med att hundarna släppts på spåren i den ordningen, eventuellt omspår sedan hunden först släppts på rätt spår är en annan sak.

Apportering

Reglernas anvisningar rörande hund som tuggar bottnar i att hunden inte ska förstöra det föremål den är kommenderad att hämta. Samma synsätt kan tillämpas på hund som på annat sätt, oftast genom att slå med tassarna, behandlar föremålet på ett omilt sätt.

Hopp

I och med den nya modell av hinder som infördes vid senaste regelrevideringen har det blivit svårare för hundarna att riva hindret. Tidigare var det endast undantagsvis som domarna kunde säga att trots att hindret stod kvar så hade hunden använt det som stöd, och skulle således underkännas. Den situationen har alltså blivit vanligare vilket kräver en ökad uppmärksamhet från domarnas sida. Det har börjat bli populärt hos vissa förare att då de ställt upp med hunden framför hindret "rikta in" den genom tecken etc. Momentet har då redan börjat och att det beskrivna beteendet bör alltså rendera betygsneddrag.

Framåtsändande

I reglernas beskrivning av hur momentet "Framåtsändande" ska utföras anges att hunden, gående vid förarens sida, på kommando snabbt ska inta en position cirka 15 meter framför föraren. Denna position ska hunden sedan hålla, under fortsatt förflyttning, till dess den kallas in. Det är givetvis helt omöjligt att tänka sig att detta skulle kunna ske utan att hunden växlar tempo. Hunden måste växla tempo dels då den sänds från föraren (till ett betydligt högre tempo än föraren håller), dels då den nått positionen 15 meter framför föraren (och då tillbaka till förarens tempo igen). Tyvärr förekommer det att hundar ges neddrag för framför allt den senare tempoväxlingen, vilket måste vara helt fel. Ett utförande där hunden vid kommandot intar ett något högre tempo än föraren och sedan håller samma tempo fram till inkallningen ("gummisnoddsmodellen") ligger långt från reglernas idealutförande. Hunden tänjer ju då hela tiden ut sitt avstånd till föraren, den kommer sannolikt att i början vara för sen med att inta ens minimiavståndet framför föraren medan den mot slutet är i närheten av, eller över, maximiavståndet. Även om vissa domare kanske ser detta utförande som sin personliga uppfattning om ett bra framåtsändande så är det förstas reglernas beskrivning som gäller.

Skydds

Hundens avstånd vid bevakning är ett populärt diskussionsämne. Reglerna säger att om hunden är så nära att den vidrör figuranten, även om det är mycket lätt, så räknas det som

orent arbete och ger högst betyg 8. Inget finns i reglerna som ger stöd för avdrag om hunden befinner sig inom så kallat "sparkavstånd" så länge den låter bli figuranten. Åt andra hållet sägs att om hunden tydligt släpper bevakningen och samtidigt lämnar figuranten mer än cirka 5 meter ska den underkännas. I detta fall är det alltså två villkor som ska vara uppfyllda samtidigt. En aktuell fråga är nu hur en hund som avlägsnar sig mer än 5 meter från figuranten men fortfarande har full uppmärksamhet på denne ska bedömas. I bevakningen ingår förstås inte bara att hunden ska se vad figuranten tar sig till med utan den ska även kunna ingripa utan större dröjsmål om figuranten avviker. Det är väl i det senare avseendet en hund med långt bevakningsavstånd skulle kunna anses brista. För en hund som reagerar omedelbart på figurantens förflyttning torde dock skillnaden i "insatstid" skilja ganska lite mellan exempelvis 5 resp 10 meters bevakningsavstånd. I jämförelse så verkar det sämre med en hund som är närmare vid bevakningen men som på grund av ouppmärksamhet eller tveksamhet inte angriper direkt då figuranten avviker. Det rapporteras från ett par distrikt att licens söks för ekipage där hunden inte är äldre än 4-5 månader. Vi ser det inte som möjligt att vid den åldern bilda sig en säker uppfattning om vare sig hundens mentala status vid vuxen ålder eller förarens kontroll på hunden. En sådan ansökan bör alltså skickas tillbaka tillsammans med en uppmaning att återkomma då hunden uppnått mera mogen ålder.

Rapport

Ojämnt tempo ska enligt reglerna inte ge högre betyg än 9 på sträckan. Detta gäller förstås bägge domarna eftersom de i det här avseendet gör samma iakttagelser. Liksom för övriga fel anges inte något fast avdrag utan felet graderas. Max-betyg 9 innebär ett smärre fel men det måste givetvis kunna påverka betyget även om hunden av andra skäl hamnar på betyg 9 eller därunder. När det gäller godkänt eller underkänt kanske det blir så att en hund som av andra skäl skulle hamna på betyg 5 får behålla detta betyg även sedan det ojämna tempot räknats in. När det gäller de höga betygen så ligger det närmast till hands att avdraget blir en enhet, medan det längre ner i betygsskalan även kan tänkas bli en halv enhet.

Sök

Reglerna anger inget max-betyg för situationen då en hund både gjort en blindmarkering och missat en figurant. Felen ger var för sig max-betyg 7, rimligen finns det ett utrymme för att godkänna en hund som noterats för bägge men marginalen för ytterligare anmärkningar är då liten. Det förekommer också att domare inte räknar det som två fel utan att "figuranten blev en blindmarkering" i stället. Det gäller väl speciellt om domaren känner sig övertygad om att hunden hittat figuranten och tagit rullen där men sedan inte påvisar. Dock är det även då så att hunden gjort två fel: blindmarkering och missad figurant. Man kan jämföra med hunden som senare återvänder till figuranten och då gör en korrekt markering. Under sökarbetet händer det inte sällan att domarna anar att hunden betett sig på ett visst sätt men de är inte riktigt säkra. Någon total vetskap om vad som förevarit ute i området går inte att få (förutsatt att området uppfyller reglernas krav). Domarna kan begära upplysningar från figuranterna om deras iakttagelser. Det görs ofta vad gäller hundens uppträdande mot figuranten, denne ska då inte redogöra för sin uppfattning om hunden (snäll, hotfull etc) utan bara beskriva hundens beteende. Det är sedan domarnas sak att ta ställning till om hundens uppträdande ska orsaka betygs neddrag. Hur hunden uppträder precis invid, kanske i fysisk kontakt med, figuranten bör denne kunna ge god upplysning om. Större försiktighet måste iakttas när det gäller vad hunden gjort eller inte gjort längre ifrån figuranten. Figuranternas placering (dolda, delvis dolda etc) gör att de ofta inte har speciellt bra uppsikt över omgivningen. Områdets kupering kan göra synfältet begränsat även för en öppet placerad figurant. För att domarna ska kunna

dra slutsatsen att hunden hittat men lämnat figuranten för att sedan återvända och komma till markering måste krävas att hunden tydligt tagit kontakt med figuranten. En hund kan annars komma mycket nära en figurant men om vinden ligger "fel" så uppmärksammar inte hunden den orörliga figuranten. I det sammanhanget bör påpekas att vindriktningen i ett starkt kuperat terrängparti kan variera väsentligt, både mellan olika ställen och över tid. Ibland misstänker domarna att en rullhund egentligen inte tagit rullen hos figuranten men trots det visat på korrekt. Här finns det skäl till ännu större försiktighet. Hunden har kanske "fjärrmarkerat" figuranten, ett beteende som oftast kan vara mycket riskfyllt men kanske just denna gång fungerade bra. Om domarna hävdar att hunden egentligen blindmarkerat så leder det ju i detta fall till avdrag för såväl det felet som för en missad figurant ty den figurant hunden påvisade måste ses som förbrukad. Domarna måste alltså ha mycket bra underlag för att kunna göra en sådan bedömning.

Order till föraren

Vid SKK:s konferens för tävlingsledare i lydnadsklass upprättades en lista över lämpliga order till föraren. Den har ett allmänt intresse och återges i sin helhet, observera dock att hundarna i bruks endast prövas i normal marsch och språngmarsch och att inga vändningar eller halter utförs under språngmarschen. De klasser som anges refererar till lydnadsklasserna, i bruks förekommer stegförflyttningar och vändningar på stället endast i elitklass. Principen är att föraren först får information om vad som ska göras och sedan ett verkställighetsord. De två delarna är nedan åtskilda med ett streck (-) och det bör vara 1-2 sekunders uppehåll vid detta streck. Föraren är då medveten om vad som ska utföras och förutsätts kunna göra detta snarast efter verkställighetsordet (med hänsyn tagen till steg på rätt fot etc). Beträffande det extra ord som läggs till i början vid marschanträden och halter har angivits två alternativ. "Avdelning" uppfattas av vissa som alltför militäriskt och kan då ersättas med "Gör".

Marschanträden (se även Tempoändringar nedan)

Vid nytt marschanträde (utan uttrycklig order om tempoändring) gäller samma tempo som före halten (vid första marschanträdet under momentet gäller vanlig marsch om inte annat uttryckligen sägs). "Gör framåt - marsch" alt "Avdelning framåt - marsch" "Gör höger/vänster/helt om - marsch" alt "Avdelning höger/vänster/helt om - marsch"

Riktningförändringar

Vid riktningförändring gäller samma tempo efter vinkeln som före densamma. "Höger/vänster/helt om - marsch"

Halter

"Gör - halt" alt "Avdelning - halt" "Gör höger/vänster/helt om - halt" alt "Avdelning höger/vänster/helt om - halt"

Stegförflyttningar (endast klass III och elitklass)

"Två (tre) steg till höger/vänster - marsch" "Två (tre) steg bakåt - marsch" "På stället höger/vänster/helt - om"

Tempoändringar

a) Under förflyttning "Långsam/vanlig/språng - marsch" (långsam marsch endast i elitklass)

b) I samband med marschantråde (endast i elitklass) "Gör framåt långsam/vanlig/språng - marsch" alt "Avdelning framåt långsam/vanlig/språng - marsch" "Gör höger/vänster/helt om långsam/vanlig/språng - marsch" alt "Avdelning höger/vänster/helt om långsam/vanlig/språng - marsch"

Brh 8/06

Tillagd text från SKK

/-/ Under punkt 12 "Kontroller" anges fortfarande hur SBK:s arrangörer ska kontrollera efterlevnaden av dessa bestämmelser. ID-kontroll kan ske stickprovsvis medan vi alltid kontrollerar att hunden är vaccinerad mot valpsjuka. Under punkt 7, "Hinder för deltagande", har de flesta underpunkterna utökats. Två nya underpunkter har införts, en om valpar under fyra månaders ålder och en om hund som ägts av person utsatt för disciplinåtgärd. När det gäller valpar så sätter ju våra åldersbestämmelser stopp för deras deltagande, nytt är att de inte heller får införas på området (hur väl definierat nu detta är vid bruksprov). Under punkt 8, "Anmälan och avgifter", har införts ett par stycken om force majeure. Under punkt 21, "Föräres skyldigheter", har lagts till text om förarens ansvar och skyldigheter, till exempel att ställa hunden till förfogande för dopingprov. Under punkt 25, "Domare", har lagts till en punkt om att domare inte äger rätt att tävla och döma vid samma prov.

Rasklubbarnas prov

En av de stora punkterna vid senaste regelrevideringen var rasklubbarnas rätt att anordna bruksprov. Införandet av denna rätt har förstås föranlett en del ändringar i reglerna och det kommer sannolikt också att behövas en del ytterligare anvisningar innan de nya rutinerna fungerar smidigt. Det är fortfarande distrikten som har huvudrollen när det gäller bruksprov inom deras geografiska område. Ansökan om prov ska gå genom distriktet som också tillsätter domare. Företräde vid rasklubbarnas prov gäller analogt som vid lokalklubbarnas prov, alltså förare som representerar rasklubben (och med hund av ras hänförd till rasklubben) äger företräde i alla klasser utom elitklass.

Representationsbestämmelser

Som en följd av rasklubbarnas rätt att anordna prov har viss förändring av representationsbestämmelserna skett. En förare kan nu per kalenderår representera endast en lokalklubb (såsom tidigare) men därutöver också en eller flera rasklubbar. Om en förare väljer att representera en lokalklubb och en rasklubb så är en förutsättning att tävlandet för rasklubben sker med hund av ras som är hänförd till rasklubben. Om en förare väljer att endast representera en rasklubb (och ingen lokalklubb) så spelar hundens ras ingen roll. För deltagande i rasklubbmästerskap ställs nu krav på att föraren representerar rasklubben (analogt med DM), inte som tidigare bara är medlem i lokalklubben.

Reserver

Reserver har tidigare inte omnämnts i reglerna men nu införs rambestämmelser för hantering av sådana. Av speciellt intresse där är väl att ingen kan tvingas att stå på en reservlista men om man inte avsäger sig reservplatsen och blir erbjuden en ordinarie plats senast tre dagar före tävlingen så gäller samma regler för återbetalning som om man fått en ordinarie plats från början.

Grupplottning

Lottning till olika grupper kan nu ske i förväg genom arrangörens försorg. Det kan vara ändamålsenligt om de olika grupperna ska samlas vid olika tidpunkter och/eller platser.

Endast brukshundar i skydds, och endast CACIT i skydds

Efter beslut av SKK tillåts nu endast hundar av "SBK-raserna" (raser för vilka SBK har avelsansvaret) att tävla i skydds (gäller även IPO/BHP). Efter beslut av FCI får CACIT inte längre utdelas i de "nordiska" grenarna spår, rapport och sök. Fortfarande får dock internationella prov (med CACIT-utdelning) arrangeras i det "nordiska" skyddset och det får vi nog vara nöjda med.

Betyg under 10 motiveras

Att betyg under 10 ska motiveras finns nu inskrivet i reglerna. Det är förmodligen något som de flesta domare redan tidigare betraktat som en del i begreppet "fullständigt förda protokoll".

Lydnad

I lydnaden finns nu bara ett "fotgående" per klass, vilket innebär att momentet "Fritt följ" tagits bort i appellklass och lägre klass. De "överblivna" koefficienterna har fördelats på övriga lydnadsmoment, i appellklass har två koefficienter också förts över till specialmomentet "Rapport/Spår/Sök". Momentet "Hopp över hinder" utförs nu likadant i appellklass som i övriga klasser, alltså "Hopp" "Sitt" – "Hopp". Hinderhöjden ändras dock inte. I momentet "Krypande" har längderna ändrats till 4 m i lägre klass, 8 m i högre klass och 12 m i elitklass. I den senare klassen ska också, förutom halten, utföras en vinkel åt höger och en åt vänster. Tävlingsledaren bestämmer fritt ordningsföljden mellan halt och vinklar. I högre klass har momenten "Platsläggande" och "Stående" tagits bort, koefficienterna har fördelats på övriga lydnadsmoment. Hopphindret har nu blivit mera stationärt och står i allmänhet uppställt vid kanten på appellplanen. För att undvika onödiga förflyttningar under lydnaden har momentet "Hopp över hinder" därför i alla klasser lagts i slutet av programmet (före stegen i elitklass). I elitklass har en koefficient flyttats från "Hopp över hinder" till "Fritt följ". I och med den nya typ av hinder ("lydnadshindret") som infördes för fem år sedan anses inte momentet "Hopp över hinder" längre vara likvärdigt med det betydligt mera komplexa momentet "Fritt följ".

Skydds

Det ställs inte längre krav på auktoriserad figurant i "Avsökande", inte heller för den passiva figuranten i momentet "Dubbelretning". Som en konsekvens av detta kan givetvis inte heller

en auktoriserad figurant tillgodoräkna sig tjänstgöring endast i dessa moment. Även i "Avsökande" införs nu effektiv söktid, tiden är dock fortfarande 10 minuter. Klockan stoppas alltså under momentet "Ståndskall I". I momentet "Dubbelretning" införs en mera nyanserad bedömningsanvisning vad gäller förarhjälp. Det är knappast något nytt utan snarare en anpassning till den praxis som utvecklats sedan många år.

Spår

I spår finns den kanske största momentförändringen denna regelrevidering. Upptaget av spår i lägre klass utgår och ersätts av ett påsläpp vid anvisad punkt, även utgångsriktningen anges. /- / Det nya momentet "Påsläpp på spår" får inte lika hög koefficient som det tidigare upptaget utan den sänks till 5, de två överblivna koefficienterna flyttas till "Spårning" som nu får koefficient 21. Domarnas bedömning ska förstås omfatta sådant som hundens sätt att fästa på spåret, hållande av spåret, /- / etc. Uppläggningsmässigt torde det bli lämpligast att låta spåret gå ut parallellt med eller i liten vinkel från vägen så att domarna kanske kan följa spårarbetet från vägen och slipper klampa ut i terrängen. Minimivståndet mellan föremål och vinkel har minskats till 10 m i elitklass. Anvisningen för redovisningen efter spåret har ändrats så att huvudvikten läggs vid kontrollen av att maximitiden inte överskridits, i praktiken förmodligen ingen större förändring. Vid "Uppletande av spår" ska nu ges olika order till föraren vid återkallande till rutan, beroende på orsaken till återkallandet. Om ekipaget lämnar rutan på bakspår ska beordras "Bakspår – Tillbaka till rutan", i alla andra fall "Tillbaka till rutan" (såsom tidigare). Det kan vara rimligt att tala om för föraren om hunden redan hittat rätt spår (men riktighetsbestämt det fel) eller om sökandet ska fortsätta. I elitklass har tiden för upptaget sänkts till 3 minuter.

Sök

Det uttrycks nu tydligt i reglerna att domarna ska följa påvisning/avhämtning och sedan kalla fram figuranten. Vattning får ske på stigen när som helst vid tillfällen då tidtagning pågår. Vid förra regelrevideringen infördes effektiv söktid men någon ändring av maximitiden i lägre och högre klass gjordes inte. Nu sänks tiden till 8 minuter i lägre klass och 13 minuter i högre klass.

Brh 5/07

Tjänstetecken

I SBK:s dispens från Naturvårdsverket nämns som ett av villkoren att hundar ska vara försedda med tjänstetecken. Hur detta tjänstetecken ska se ut och i vilka moment det ska användas framgår sedan länge av reglerna. Momenten är "Avsökande", "Rapportföring", "Genomsökande" och "Uppletande av föremål". Det har under senare år diskuterats om detta skulle gälla även för "Budföring". Det finns flera skäl till att "Budföring" inte finns med bland de angivna momenten. Hunden ska där inte utföra något näsarbete i terrängen där den åtminstone temporärt kommer utom synhåll. Budföringssträckan ska också vara sådan att både förare och hjälpförare är synliga för hunden vilket i regel innebär att den inte utförs ute i terrängen utan på en platt och öppen plats som t ex en appellplan. Den kan också tänkas utföras på t ex en rak skogsväg utan att det skulle motivera ett användande av tjänstetecken. Om, mot förmodan och trots ovannämnda krav på sträckan, någon tävlingsledare skulle vilja förlägga budföringen till mera betäckt terräng så kommer detta i konflikt med

Naturvårdsverkets dispens och ska alltså inte tillämpas. Det torde inte vara några problem att hitta platser enligt ovan där budföringen kan genomföras. Det är inte upp till tjänstgörande domare och tävlingsledare att kräva eller inte kräva tjänstetecken på hunden. I de moment där reglerna så föreskriver är tjänstetecken obligatoriskt, annars ska det inte förekomma.

”Påsläpp på spår” i lägre klass

Många frågor har ställts angående detta nya moment. De flesta frågorna inkom innan säsongen kommit igång på allvar vilket förhoppningsvis tyder på att det inte blev så stora problem i praktiken. Momentet som sådant är nytt men situationen att bedöma en hunds utgång på spåret är långt ifrån ny. I skyddshundsgruppen bedöms påsläppet och det som händer där vägs sedan ihop med redovisade föremål. För några decennier sedan bedömdes även spårhundarnas inledning på spåret (efter att de lämnat upptagsrutan), också här skulle göras en sammanvägning med redovisade föremål. I ”Påsläpp på spår” sätts ett betyg oberoende av vad som sker senare på spåret. Detta betyg påverkas förstås främst av hundens sätt att fästa på spåret och att hålla fast vid det /-/. Den tid domarna ska ägna åt att bedöma varje hund är inte specificerad. Som tävlingsledare får man nog räkna med att det tar lika lång tid som ett upptag och avsätta åtminstone fem minuter (ev gångtid till/från påsläpp oräknad) vid varje spår. Under denna tid bör domarna ha sett tillräckligt för att kunna sätta sitt betyg. Om hunden inte spårat /-/ 60 meter på fem minuter så torde betyget vara underkänt och då finns det ju ingen anledning att se mer. Hunden behöver inte alls ha godkänt betyg på ”Påsläpp på spår” för att få fortsätta på spåret. Föraren får före momentet information om spårets utgångspunkt och utgångsriktning. Punkten markeras lämpligen med flagga, snitsel, käpp eller liknande, om det inte rent av finns en naturlig punkt. Riktningen anges med utpekande, ev mot någon naturlig punkt i närheten. Andra ”konstgjorda” markeringar efter utgångspunkten ska inte förekomma. Som förare får man träna hunden att klara av den störning som markeringen av utgångspunkten kan utgöra. Föraren får sedan ingen mera påvisning på spåret oavsett vad som händer. Anvisningen om max-betyg 8 om föraren utnyttjar sin rätt att vid tappt gå tillbaka till den punkt där hunden senast var på spåret kan nog komma att tillämpas oftare nu än förr. Det kan bli aktuellt att gå tillbaka till utgångspunkten och den markeringen bör därför inte tas bort förrän spåret är klart. För domarna gäller att anvisningen avser hur den extra hjälp föraren ger ska bedömas. Den inkluderar alltså inte de brister i spårningen som hunden sannolikt visat när den fick en tappt som den inte lyckades reda ut. Om hunden så småningom reder ut tappten själv så leder det alltså rimligen till en betygssänkning, dock antagligen en mindre sådan än om föraren ingriper och går tillbaka till en ”säker” punkt. Ett sådant beteende från föraren ska alltså inte ses som en dirigering av den art som medför att momentet ska underkännas, men väl grund för en ytterligare sänkning av betyget. Det är inte säkert att de platser som är lämpliga för upptagsrutor också är de bästa för dagens utgångar i lägre spår. Ibland kan man utnyttja mark som inte lämpar sig för upptag (eftersom spåret då ska kunna gå ut åt höger eller vänster). Ett fyrvägskors kan exempelvis mycket väl rymma fyra lägreutgångar medan det knappast går att lägga några rutur närmare än drygt 100 meter bort. Ett ofta rationellt sätt att lägga den del av spåret som domarna ska följa är att låta det gå i stort sett parallellt med en väg som domarna kan gå på. Givetvis ställs krav på att tävlingsledaren vet var spåret går i de fall man inte har spårläggaren tillgänglig.

Hund som går över spåret

Reglerna talar i momentet ”Uppletande av spår” om att betyget ska sänkas för hund som inte tar upp spåret vid första kontakten. Det har de gjort sedan flera decennier men betygssänkningen har inte specificerats närmare. Det gör den nu i och med att max-betyg 7

anges. Det har förstås inte varit bra att betygssänkningen varit godtycklig, man har inte talat om ”för högsta betyg” eller något sådant som skulle kunna innebära att endast betyg 10 varit uteslutet. Anvisningen har nu uppmärksamats på ett helt annat sätt än tidigare och det finns skäl att närmare belysa vad den egentligen handlar om. Max-betyget 7 för detta fel har funnits i reglerna för Nordiska Mästerskapen sedan ett antal år. Man har också ofta velat jämföra situationen med återkallande på grund av bakspår och hävdade att detta fel knappast kan ses som lindrigare. Det handlar inte alls om ifall hunden skulle skära över den (förmodade) väg som spårläggaren gått genom rutan. Med kontakt avses vittringsmässig sådan, någon annan kontakt får hunden knappast. Och denna kontakt kan den få långt innan den nått fram dit där spårläggaren gått. Det kan också vara så att den, beroende på vindförhållanden och hundens hastighet, hinner passera där spårläggaren gått innan den reagerar på vittringen. Om den då fäster på spåret så har den förstås inte gjort något fel. Anvisningen blir nog inte aktuell så ofta i framtiden heller. Man kan dock tänka sig fallet att en hund passerar över spåret och vidare över rutans borte gräns och när föraren också passerar den gränsen återkallas ekipaget (med ”Tillbaka till rutan” vilket från i år ger föraren upplysning om att man måste fortsätta att leta efter ”rätt” spår, det handlar alltså inte om bakspår ty då hade ordern varit ”Bakspår - tillbaka till rutan”). Ett max-betyg 7 på ett sådant beteende från hunden ser nog de flesta, även förare, som helt rimligt. Domarna bör nog över huvud taget inte dra för stora växlar på att tro sig veta exakt var spårläggaren gått. Det finns alltid osäkerhetsfaktorer: spårläggaren kanske gått några meter fel, perspektivet är ett annat än spårläggarens etc. Dessutom handlar det om vittring som kan bete sig på för oss outgrundliga sätt. Det går faktiskt alldeles utmärkt att bedöma spårupptag utan detaljerade skisser över spårläggarens väg genom rutan. Tävlingsledaren kan ibland hamna i den obehagliga situationen att ekipaget är på väg att lämna rutan men hunden går inte exakt där spårläggaren förmodas ha gått. Det rimligaste är att släppa iväg ekipaget om det är på väg att lämna rutan i spårets riktning och i spårets närhet (och om det går åt motsatt riktning så blir återkallandet på grund av bakspår).

Bedömningsprinciper

Rapportföringen skiljer sig i åtminstone ett avseende från alla övriga moment vid bruksprov. Bedömningen är nämligen relativ, vilket innebär att betyget för en identisk prestation kan variera avsevärt, beroende på övriga hundars prestationer. Normalt är strävan att en viss prestation alltid och för alla domare ska ge åtminstone ungefär samma betyg men det gäller inte för den i rapportföringen viktiga faktorn totaltiden. Hundarna i varje klass jämförs här med varandra och domarna räknar för varje hund fram en tidsdifferens i förhållande till den kortaste tiden. Denna tidsdifferens omvandlas sedan med hjälp av en tabell i reglerna till ett max-betyg. I elitklass är indelningen så noga som på halvbetyg, i de övriga klasserna på helbetyg. Reglerna anger att domarna först ska fastställa dessa betyg och först därefter väga in sina övriga iakttagelser. Det tillvägagångssättet innebär förstås inte att betygssättningen sedan i princip skiljer sig från den vid övriga moment. I de fall reglerna anger max-betyg för ett fel så innebär det inte att si eller så många betygsenheter ska dras av för felet oavsett hundens prestation i övrigt utan det är snarare ett sätt att gradera fel. Man kan således inte för ojämnt tempo mekaniskt dra av en enhet från max-betyget enligt totaltiden. Ett exempel är en hund med max-betyg 7,5 efter kontrollen av totaltiderna, ojämnt tempo men i övrigt inga noteringar. Gångbara slutbetyg är där rimligen 6,5 och 7. Att helt låta bli att dra för det ojämnta tempot bara med hänvisning till att hunden redan har betyg under 9 måste ses som fel. Ett annat exempel är en hund med max-betyg 5 enligt totaltiden, ojämnt tempo och i övrigt inga noteringar. Där kan det vara rimligt att domarna låter det ojämnta tempot rymmas inom betyget 5. Ett ojämnt tempo innebär ju alltid någon sorts påverkan även på totaltiden, för hunden i exemplet är den avsevärd. Viktigt under alla förhållanden är att domaren kommer

fram till sitt betyg genom en samlad bedömning av hundens prestation, givetvis med hänsyn tagen till reglernas anvisningar.

Förande av hund på rapportstation

Generellt gäller att tävlingsledaren ansvarar för ordningen på stationen och kan ge anvisningar till de tävlande. Normalt ska hundar föras kopplade utom möjligen på speciellt anvisade platser för uppvärmning (och förstås på framföringen i högre och elitklass). Visserligen måste hundar tåla "normala" störningar (hundar och förare som kommer och går) men lösa hundar på stationen hör inte dit. Samma regler för uppträdandet gäller för alla tävlande och alltså även första hund in på stationen resp sista hunden som sänds från den.

"Lösa installationer" i sök

Det föreligger ingen skyldighet för föraren att se till att figuranterna tar med sig alla "lösa installationer" (liggunderlag, filt etc) tillbaka till stigen, det är figurantens och i förlängningen tävlingsledarens ansvar. Föraren ska kunna ägna sig åt sin hund och ska givetvis inte behöva krypa in i olika gömslen för att se om det finns något kvar. Som vi tidigare nämnt så är det inte heller förarens skyldighet att lista ut hur figuranten ska ta sig ut.

SBK-info 2/14

Förarens uppträdande vid budföring

För momenten "Budföring" i appellklass och "Budföring med skott" i lägre klass beskrivs i reglerna en procedur som ska utföras innan bedömningen av momentet börjar. Den handlar om hur hunden presenteras för mottagaren och går till så att förare och mottagare ställer upp bredvid varandra varefter föraren går med hunden kopplad till den anvisade sändplatsen.

Diskussion har uppstått om föraren under denna inledande procedur har möjlighet att på andra sätt göra hunden intresserad av mottagaren, exempelvis genom att vid förflyttningen vända sig om och peka mot mottagaren eller anropa denna. Svaret är nej, sedan mottagaren lämnats ska föraren, precis som reglerna anger, gående förflytta sig till sändplatsen. I denna förflyttning ingår inte några halter, vändningar, kommunikation med mottagaren etc. Om föraren inte följer detta så ska momentet inte utföras och betyget blir 0. Detta innebär inte att hunden får betygsneddrag för sådant som skett innan momentet börjat utan att föraren genom sitt agerande gjort att momentet inte kommer att utföras.

Man kan dra en parallell till förare som vid vittringsrapporteringen i lydsklass låter hunden hantera föremålet i förväg. Hur föraren ska förflytta sig till mottagaren före den ovan beskrivna proceduren avgörs av tävlingsledaren. Praxis är sedan att föraren ges möjlighet att ge mottagaren kortfattad information om exempelvis hundens namn eller om hunden ska ges några speciella kommandon. Då det varit olika uppfattningar om hur domarna ska hantera sådana situationer som beskrivits ovan kan det vara lämpligt att domarna, åtminstone en tid framöver, före momentet informerar förarna om hur de ska uppträda.

SBK-info 1/16

Borttappade anmälningar

Då och då händer det att en arrangör slarvar bort en anmälan, trots att den kommit in i tid. Hur klubbarna bär sig åt för att slarva bort anmälningar idag är oklart, SBK Tävling borde ha gjort det svårare men tydligen inte omöjligt. Annat var det förstås då det var en massa papperslappar och kontoutdrag att hålla reda på. Om lottning inte behövt tillgripas så är det knappast något större problem, då tar man förstås med den borttappade anmälan. Värre är det om man redan lottat in hundar och gjort upp en reservlista. Om det handlar om en enskild anmälan så är det bästa att försöka lösa problemet genom att göra en simulerad lottning med den bortslarvade anmälan där den får samma chans att komma med som om den varit med från början. Ta fallet att arrangören hade 50 anmälningar och tog 20 platser. Enklarest är då, för den något datorkunnige, att slumpa fram ett tal i intervallet 1-51. Om talet blir 1-20 ser man det som att den borttappade anmälan skulle ha fått en ordinarie plats. Då får arrangören skaka fram ett spår till (det är i regel i spår det blir problem) eller, vilket oftast fungerar, invänta första återbudet och sätta in hunden då. Tal över 20 kan man se som en plats i reservkön och då kan det förstås bli dubbelt på någon plats men det går också att lösa på samma sätt som ovan. Om man inte kan slumpa fram tal med dator så går det ju att simulera en lottning med papperslappar också.

Uppllysning om vilka domare som ska döma

Det finns ingen självklar rätt för tävlande eller andra att på förhand få veta vilka domare som kommer att döma en viss brukstävling. Det står också arrangörer fritt att inte i förväg lägga in domarna i SBK Tävling. I vissa andra discipliner kan det vara av vitalt intresse att veta vem som dömer och domaren anges då vid utlysandet. Vid en eventuell domarändring kan det sedan gå att dra tillbaka sin anmälan och få avgiften tillbaka. Något sådant gäller dock inte i bruks.

Extrautrustning för föraren

Extrautrustning för föraren i form av midjeväska, träningsbälte etc är endast tillåten vid spårmoment, sökmoment (inräknat avsökandet i skyddset) samt rapportmoment, i det senare fallet dock inte vid sändande/mottagande av hund. Skälet är att det vid de uppräknade momenten kan finnas skäl för föraren att bära med sig extra attiraljer som vattenflaska och skål etc, vilket inte finns vid övriga moment. Det står förstås föraren fritt att bära med sig saker i sin "ordinära klädsel" så länge domarna inte bedömer att de påverkar hunden eller att försök görs att påverka hunden.

Dispenser

Det finns ett antal förare som har dispens, oftast för att låta annan person föra hunden vid moment där föraren måste vara "terränggående". Men föraren är inte tvungen att alltid utnyttja en dispens. Det kan exempelvis vara så att markförhållandena är sådana att föraren kan föra hunden själv, eller att en eventuell sjukdom för tillfället inte ger några svårare symtom.

Avlämnande av föremål vid uppletande

Vid uppletande av föremål ska hunden för erhållande av högsta betyg avlämna sista föremålet (tredje föremålet i högre klass, fjärde föremålet i elitklass) som vid apportering. Hur ska då hunden veta hur den ska avlämna ett föremål som den kommer in med? Det finns inget extra kommando "Fot" eller liknande för denna situation så om föraren använder ett sådant kan ett smärre neddrag bli aktuellt. Kommunikationen mellan förare och hund sker väl i allmänhet genom förarens kroppsspråk: om hunden kommer mot föraren med ett föremål och föraren sträcker fram handen för att ta föremålet så kommer inte hunden in till sidan, om föraren står passiv så söker hunden upp förarens vänstra sida eller sätter sig framför föraren för att avlämna där (i det senare fallet har föraren ett kommando för att ta in hunden till vänster sida). Inget hindrar förstås att alla föremål avlämnas på ett "formellt" sätt (eller så avlämnas alla "i flykten" och då kan betyget inte bli mer än 9,5) och då bortfaller ju det eventuella kommunikationsproblemet.